

Wijkkijker

Wereldkampioen in de wijk

Landgoed Woudhuizen in beweging

Veteraan in de wijk

Ondertunneling Laan van Osseveld

Water in de wijk

Een verhaal met een staartje

Word 'Vriend van de Wijkkijker'. Scan de QR code of maak een bedrag naar keuze over via Vrienden van de Wijkkijker 2023, NL10 RABO 0393 2530 07 en steun ons mooie wijkblad.

U heeft een Nee-Nee-sticker op de brievenbus en u wilt geen Wijkkijker meer ontvangen? Meld u af via bestuur@osseveld-woudhuis.nl of stuur een mail naar wendy@legriep.nl

Ambagtsheer.eu Zonnepanelen

Ook voor EV-laadpalen bent u bij ons aan het juiste adres.

Contactgegevens

Peter Ambagtsheer
Houttuinen-Noord 39
7325 RE Apeldoorn

www.ambagtsheer.eu
peter@ambagtsheer.eu
06-51448832

Wij steunen de Wijklijker met deze advertentie.

Wilt u graag zonnepanelen? Door de grote vraag naar zonnepanelen installaties, kan het echter even duren voordat u aan de beurt bent.

Voor advies, zelfbouw en installatie bij particulieren en bedrijven

Inhoud

3	Inhoudsopgave	39	Column Afwijkend
4	Kijk op de Wijk(kijker)	41	Gespot in de wijk
6	Subsidieregeling Gebiedsparticipatie	45	Nieuws van kinderboerderij Laag Buurlo
7	Samen (en) verder (deel 7)	49	Nieuws van de Kap
8	AED's in de wijk	49	Nieuws van Talma-Borgh
9	Hoogspanning	51	Cultuur bij je buur
10	Een verhaal met een staartje	52	Creatief in de wijk
14	Column Soof vertelt verder	54	Open Atelier route
15	Column (te) Kort door de bocht	59	Duurzaamheidsbeurs
16	Even voorstellen... Anita Vermeulen	60	Aandachtig, Zin, ziel, zaligheid
17	Even voorstellen... Tanja Paffen	62	Landgoed Woudhuizen in beweging
18	Water in de wijk Waar blijft ons vuile water?	67	Vraag het de wijkagent
20	Worstelen met water	68	Zero Waste Apeldoorn Plog run
22	Openbaar domein in beweging: (op) lopende zaken in de wijk en bij de wijkraad	69	Column Waar rook is, is afval
25	Kwispelveld	70	Samen werken we aan een zwerfafvalvrij Apeldoorn
27	In beweging met Roos Jensen	71	Fietsmaatjes Apeldoorn en Omstreken
29	Nieuws van de Protestantse wijkgemeente Noordoost	72	Een wereldkampioen in onze wijk
31	Open Huis azc Deventerstraat	74	De Woudlopers komen eraan!
33	Tunnel-project-weetjes	76	Veteraan in de wijk (deel 3)
35	Even voorstellen...Martijn Oosting	79	Nieuwbouw Vosweide
38	Een dieptepunt als hoogtepunt	80	Witte kastjes in de wijk
		83	Wijkagenda 2.0
		84	Energievoorziening in de wijk
		86	Vrienden van de Wijklijker
		86	Advertentietarieven 2023
		86	Colofon Wijklijker
		86	Colofon Wijkraad

Foto: Roely Smit

Kijk op de Wijk(kijker)

Wat een heerlijke tijd toch die wintertijd. Tenminste, als je je warm kleedt, want zonder handschoenen, warme jas en dikke sjaal blijf je toch wat rillig. Een bekend gezegde is wel: "Slecht weer bestaat niet, alleen slechte kleding". En dus kleden we ons naar de temperatuur. Dat geldt niet alleen voor de buiten-temperatuur, ook binnen dragen we deze winter vaker een (extra) lekker warm vest of zitten we met een warme fleecedeken op schoot voor de televisie.

We stoken zuinig en we letten op ons energieverbruik. En dat is niet alleen vanwege het milieu. De energieprijzen liggen nog steeds hoog en niet alle woningen zijn reeds goed geïsoleerd. In onze wijk zijn de meeste woningen gebouwd in de jaren '90 en later, maar we hebben ook oudere bouw, waar de renovatieslag mogelijk nog niet heeft plaatsgevonden.

Binnen de gemeente Apeldoorn vond in de afgelopen jaren ook een renovatieslag plaats...en dan heb ik het over het opheffen van de dorps- en wijkraden. Deze gaven jarenlang gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente waar het de wijk- of dorpsbelangen betrof. De dorps- en wijkraden kregen vanuit de gemeente informatie over tal van onderwerpen waar de wijkbewoners of dorpsbewoners inspraak in hadden. Dat was best een mooi systeem. Af en toe rammelde er over en weer wel eens wat, werd er gemopperd en gewezen naar elkaar, maar over de hele linie bekeken, sneed het mes aan twee kanten. Gemeente en dorpen/wijken hadden er zo hun voordeel van.

Tegenstrijdige belangen

De gemeente betaalde per inwoner van het betreffende gebied een paar euro en zo was er budget om 'leuke en nuttige dingen mee te doen' voor de buurt of wijk. Soms werd deze subsidie ingezet om tegen de gemeente te kunnen procederen. Want de gemeentebelangen zijn en waren niet altijd in het belang van een dorp of wijk. Zo procedeerde een voormalige wijkraad van onze wijk tegen de gemeente en stelde dat – voordat de werkzaamheden aan de verdubbeling van de Zutphensestraat in werking konden worden gezet – de onderzoeken naar de geluidshinder en verkeersdruk aan de Zutphensestraat over zouden worden gedaan. De gemeente baseerde haar plannen op basis van modellen, tabellen en normen voor geluidsoverlast, maar niet op feitelijke waarneming en daar was deze wijkraad het niet mee eens.
Democratie ten top.

Hobbel in de procesgang

Inmiddels zijn de dorps- en wijkraden geen officiële gesprekspartner meer van de gemeente. De meeste wijkraden hebben 'het bijltje erbij neergelegd', hebben zichzelf bij meerderheid van stemmen in een algemene ledenvergadering opgeheven. Voor de gemeente hadden de dorps- en wijkraden geen overtuigende meerwaarde meer en werden mogelijk gezien als een verplichte hobbel in de procesgang, als een spreekwoordelijk 'blok aan het been'. Een blok waar elk jaar nogal wat subsidie naar toe ging én dat soms de subsidies (deels) oppotte.

De mondige burger

De gemeente ging en gaat steeds meer uit van de mondige burger, die geen dorps- of wijkraad nodig heeft om de belangen te vertegenwoordigen of om te bemiddelen, omdat de burger mondig en handig genoeg is om zelfstandig subsidie aan te vragen voor het gebied waarin zij/hij woont. Zie hier een prachtige bezuiniging! De nieuwe regeling burgerparticipatie ging in 2020 in en zou na twee jaar worden geëvalueerd. Covid19 en een grootschalige interne reorganisatie bij de gemeente lieten dat allemaal een beetje anders verlopen. Inmiddels leven we in 2023.

Van pot en portemonnee

Nadat we de reserves voor de Wijkkijker, beheerd door onze wijkraad, zo'n beetje opgebruikt hadden, kwam voor ons ook de vraag: hoe nu verder? De advertentie-inkomsten en de opbrengsten uit de 'Vrienden van de Wijkkijker' dekten en dekken niet de onkosten voor het drukwerk, de verspreiding en de opmaak. Gelukkig kunnen we met de nieuwe regeling burgerparticipatie nog steeds subsidie aanvragen. Er is dus nog wel geld beschikbaar, maar niet gegarandeerd elk jaar en niet zo ruimhartig als voorheen.

De gemeente ziet graag een mooi plan voordat de portemonnee wordt getrokken. En dat is natuurlijk ook heel begrijpelijk. Gratis geld bestaat niet. De gemeentepot met geld wordt verdeeld en daar zijn regels aan verbonden. Die hebben we dan ook gevolgd. De Wijkraad Osseveld-Woudhuis heeft subsidie aangevraagd voor projecten die zij in 2023 graag wil ondersteunen. De Wijkkijker is er daar één van. Subsidie aanvragen gebeurt in november voorafgaand aan het nieuwe kalenderjaar, keurig volgens de regels van de nieuwe regeling burgerparticipatie. Je moet dus op tijd zijn!

5 aanvragen gehonoreerd!

We hebben subsidie aangevraagd voor behoud van de Wijkkijker. De penningmeester van de wijkraad heeft voor de Wijkkijker maar liefst drie verzoeken ingediend. Voor elke editie één. Daarnaast heeft hij ook een verzoek om subsidie ingediend voor het opzetten van een informatieve bomenroute door de wijk Het Woudhuis en voor het organiseren van een duurzaamheidsbeurs. Het stemt ons uitermate vreugdevol, dat wij begin december groen licht kregen: de aangevraagde subsidies werden bijna allemaal toegekend! Voor de Wijkkijker en de bomenroute is er een GO! Alles bij elkaar nog steeds een beste pot subsidie, maar dan specifiek aangevraagd voor deze projecten.

Wijkkijker-feestje

In het komende jaar gaan we dus 'gewoon' verder. Anders was dit Wijkkijker-feestje geëindigd met de herfsteditie van 2022. En ook de bomenroute, een initiatief van Roely Smit en Chantal Meijerink, wijkbewoners van Het Woudhuis en allebei actief bij de IVN natuureducatie, gaat er komen. Hoe mooi is dat!! Zo zie je maar, het komt weer op zijn pootjes terecht. Ja ja, waar een (goede) wil is, is een weg! Dus, heb je een idee voor je buurt of de wijk en wil je iets organiseren, maar mis je nog de nodige financiële middelen? Doe een aanvraag bij de gemeente, doe beroep op de regeling burgerparticipatie of lever een aanvraag in bij het Initiatievenfonds.

De Wijkraad Osseveld-Woudhuis helpt je graag. Onze wijkraad vrijwilligers zetten zich blijvend met positiviteit in voor onze mooie wijken. Doe je mee? Gewoon doen! Meer weten?

Check de website van de gemeente of mail met penningmeester@osseveld-woudhuis.nl

Voor nu, weer 'ouderwetsch' veel kijk- en leesplezier gewenst!

**Wendy Le Griep
Wijkkijker eindredacteur
wendy@legriep.nl
06-50533266 (appen mag altijd)**

Samen (en) verder (deel 7)

Een gemeenschappelijk voorwoord

van de Wijkkijker redactie en de wijkraad

Foto: Wendy Le Griep

Subsidieregeling Gebiedsparticipatie

Hoe vraag je subsidie aan voor een wijkactiviteit?

Tot en met het jaar 2020 kreeg onze Wijkraad subsidie van de gemeente op grond van de Verordening dorps- en wijkraden voor de uitvoering van diverse taken zoals gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over beleidsvoornemens die het algemeen belang in de wijk beïnvloeden, communicatieve taken als intermediair naar de inwoners in de wijk, betrokkenheid bij ontwikkelingen en bij beleidsprocessen die de wijk zouden raken.

Met ingang van 1 januari 2021 is de nieuwe subsidie regeling Gebiedsparticipatie van kracht. Het doel van de subsidieregeling Gebiedsparticipatie is het stimuleren, verbreden en uitbreiden van participatie in en vanuit gebieden, zodat gemeente en inwoners samen werken aan vitale straten, buurten, wijken en dorpen.

Subsidie wordt aangevraagd per gebied. Dat kan voor een straat zijn, of een dorp, maar ook voor heel Apeldoorn.

Voor 2023 was voor deze subsidieregeling in totaal € 325.000,- beschikbaar en bedraagt de subsidie per aanvraag maximaal € 5.000,-. Subsidie wordt aangevraagd per kalenderjaar. In principe vóór 1 november van het voorafgaande jaar.

Afgelopen jaar heeft de Wijkraad een aantal subsidieaanvragen ingediend volgens deze nieuwe regeling. Deze aanvragen zijn merendeels goedgekeurd. Voor 2023 gaat de Wijkraad onder andere subsidie aanvragen voor de Wijkkijker. Het aanvragen van subsidie voor de Wijkkijker gaat bijvoorbeeld als volgt in zijn werk.

Via het e-loket van de gemeente (<https://e-loket.apeldoorn.nl/nxt/f/3008/login>) kom je op de betreffende website van de gemeente. Na het invullen van een aantal algemene gegevens zoals adres en banknummer kun je de details van de aanvraag invullen met omschrijving en meerdere bijlagen ter onderbouwing.

Deze subsidie aanvraag zal door het subsidie bureau van de gemeente beoordeeld worden.

Zoals eerder aangegeven kan iedereen die een idee of een plan heeft dat de inwoners van een straat of wijk ten goede komt subsidie aanvragen, heb jij een plan of een idee, maar vind je het lastig subsidie aan te vragen neem dan contact op met mij: Durk Tuinier, penningmeester van de Wijkraad.

Durk Tuinier
Wijkraad Osseveld-Woudhuis
Penningmeester
penningmeester@osseveld-woudhuis.nl

Wat een goed nieuws bracht Durk Tuinier mee naar de wijkraadvergadering van december 2022! De in november ingediende subsidieaanvragen zijn merendeels door de gemeente gehonoreerd! De Wijkraad Osseveld-Woudhuis had voor een vijftal projecten, te plannen en uit te voeren in 2023, subsidie aangevraagd via de nieuwe regeling gebiedsparticipatie.

Waar hebben we subsidie voor toegezegd gekregen:

- Drie edities van de Wijkkijker
- De organisatie van een bomen(wandel)route door Het Woudhuis
- De organisatie van een duurzaamheidsbeurs

Dit goede nieuws vieren we natuurlijk! De schouders er onder en de handen uit de mouwen zagezegd.

Ander goed nieuws bracht de gebiedsmanager Tanja Paffen ons. Daar waar de voorgenomen bijeenkomst in oktober 2022 over de invulling van de vitaliteitsagenda geen doorgang vond, zal er begin van dit nieuwe jaar wel worden doorgepakt. Dat stemt ons weer positief, want voor een clubje actieve vrijwilligers is het soms op de tanden bijten als de betreffende gemeentelijke processen niet in dezelfde stroomsnelheid meebewegen.

Op zich niets nieuws, de lange adem wint, maar richting onze wijkbewoners laten we natuurlijk graag de 'early wins' zien en bieden we het liefst perspectief op wat er gebeurt met alle input vanuit de wijk en wie nu wat, wanneer precies gaat oppakken (gemeente, Stimenz, Talma-Borgh enz.). Beter laat dan nooit, dus....**wordt vervolgd!**

Deze prachtige wintertekening is gemaakt door Natasja. Kun jij ook zo mooi tekenen of heb je een heel andere stijl?

Voor de lente/zomer editie zoeken wij nog illustraties. Dus, maak je mooiste tekening, schilderij, met potlood, stift, pen, op papier of digitaal, met acryl of met ecoline...alles mag!! Stuur je bijdrage naar de redactie.

wendy@legriep.nl of naar bestuur@osseveld-woudhuis.nl

AED's in de wijk

Tekst: Marcel Jongman
en Auto Wientjes
Foto: Auto Wientjes

Peter en Saskia wonen sinds 2001 in het Woudhuis en hebben de wijk zien veranderen. Peter was in zijn werkzame leven militair en was in z'n vrije tijd duikinstrucent, dus zaken als EHBO en reanimatie waren zeker geen onbekende termen voor hem.

Daarom was de functie burger-hulpverlener via Hartslagnu voor Peter een logische keuze. Als burger-hulpverlener vergroot je absoluut de overlevingskans van mensen met een hartstilstand. Je start met reanimeren dikwijls voordat de professionele hulpverlening aangekomen is. Hierdoor kun je helpen levens te redden! Als burger-hulpverlener kun je via Hartslagnu een oproep krijgen om acuut reanimatie hulp te verlenen binnen een straal van 1000 m. van je woning.

In Peter zijn directe omgeving staan 127 burger-hulpverleners geregistreerd. Met andere woorden: je staat er nooit alleen voor en je hebt er zeker geen dagtaak aan. Het voordeel van veel burger-hulpverleners is, dat er altijd wel iemand beschikbaar is om hulp te verlenen. Ben je met te veel hulpverleners dan trek je je gewoon op dat moment terug. Richtlijn bij een reanimatie: kun je binnen twee minuten zelf op locatie zijn, begin dan zo snel mogelijk met de reanimatie. Duurt het langer, ga er dan van uit dat een andere burger-hulpverlener een AED haalt of dat professionele hulp komt.

Weinig AED's in de wijk

En daar wringt de schoen een beetje: in de wijken Osseveld (zowel oost als west) en Het Woudhuis wonen ruim 13.000 mensen, maar er zijn slechts 8 à 9 AED's, die ook nog niet eens allemaal openbaar zijn. In ieder geval hangen er openbare AED's bij de Monustichting en bij Talma-Borgh. Ook bij de appartementen bij 't Fort hangt een tweetal AED's, maar waar de sleutel van de kast is, is niet duidelijk. Ook zijn er AED's bij bedrijven en particuliere woningen, maar die zijn niet altijd 24/7 beschikbaar. Daar komt op korte termijn verandering in: er is een AED gesponsord en deze hangt inmiddels aan de pui van de Klootschietvereniging Woudhuis aan de Lupineweg.

Een AED vertelt je stap voor stap wat je moet doen. Toch pleit Peter er voor dat meer wijkbewoners een opleiding volgen voor burger-hulpverlener en zich laten registreren bij Hartslagnu.nl

Auto Wientjes B.V. schenkt AED aan Klootschietvereniging Het Woudhuis

Osseveld-Woudhuis is sinds een aantal weken een AED rijker. De AED is een geschenk van Auto Wientjes aan de Klootschietvereniging Het Woudhuis én aan de wijk!

Auto Wientjes heeft in samenwerking met de BOVAG en stichting Goed Bezig zorg gedragen voor de aanschaf en de installatie van de AED inclusief buitenkast.

Automatische Externe Defibrillator (AED) is een draagbaar apparaat dat met een elektrische schok het hartritme weer kan herstellen bij een hartstilstand. Het is voor de overlevingskans cruciaal dat een AED op zoveel mogelijk plekken in de wijk beschikbaar en binnen handbereik is.

In het geval van een hartstilstand kan elke seconde tellen. Hoe sneller een AED kan worden ingezet, hoe groter de kans op overleving. Door de AED te schenken aan de Klootschietvereniging Het Woudhuis, heeft Auto Wientjes een belangrijke bijdrage geleverd aan de veiligheid van de vereniging en de nabije omgeving. Laten we hopen dat de AED nooit hoeft te worden gebruikt, maar het is fijn om te weten dat hij aanwezig is voor het geval dat.

De nieuwe AED hangt aan de gevel bij de klootschietvereniging aan de Lupineweg 21. Enigszins beschermd, maar wel voor iedereen toegankelijk.

Benieuwd waar de dichtstbijzijnde AED bij jou in de buurt hangt? Check het via:

<https://hartslagnu.nl/aed/aeds-in-mijn-omgeving/>

Hoogspanning Nog even onder spanning

Deel 3

Deze bijdrage is geschreven met input van het artikel van Johannes Rutgers in de Stentor van 30 december 2022. De hoogspanningskabels boven De Maten blijven mogelijk langer dan gedacht hangen. Het plan om ze ondergronds te brengen kan wel eens vertraging oplopen. Hetzelfde geldt voor het traject bij Osseveld, Het Woudhuis en Zuidbroek.

De kabels kunnen in De Maten ondergronds, omdat het Rijk het grootste deel van de kosten betaalt (16 miljoen van de benodigde 20 miljoen euro). De rijksoverheid doet dat vanuit het zogenoemde voorzorgbeleid. Internationaal onderzoek geeft aanwijzingen dat kinderen die dichtbij bovengrondse hoogspanningslijnen wonen, mogelijk meer kans hebben op leukemie. Daarmee staat niet vast dat hoogspanning schadelijk is voor de gezondheid. Een direct verband is namelijk niet aangetoond. Maar omdat ook niet bewezen is dat het volledig ongevaarlijk is, stimuleert het Rijk het weghalen van kabels bij bebouwing. In vaktermen heet het ondergronds brengen, verkabelen.

Verkabeling krijgt geen voorrang

De plannen daarvoor zijn voor De Maten al een heel eind. Recent nog sprak de gemeente de hoop uit dat het werk daadwerkelijk in 2024 kan beginnen. Wel hing daar toen al een winstwaarschuwing boven. Er is van alles gaande rond het stroomnetwerk in Nederland. Er zijn grote ingrepen nodig om dat net af te stemmen op groeiend gebruik en op nieuwe manieren van energie opwekken, zoals zonneparken. Dat werk kan wel eens voorrang krijgen op andere projecten, zoals verkabelen.

Precies dat is de reden dat Tennet, de beheerder van het hoogspanningsnet, nu de rem zet op de uitvoering van verkabelingsprojecten. Het bedrijf kan er nog maar een paar per jaar behandelen. Apeldoorn moet daarom niet zonder meer nog langer uitgaan van 2024, luidt de boodschap. Het is nu volkomen onduidelijk wanneer De Maten aan de beurt is. Dat geldt dan ook voor het traject Osseveld/Woudhuis. Dat project is weliswaar nog minder ver in de voorbereiding, maar Apeldoorn had gehoopt medio komend jaar te weten of ook hier in onze wijk verkabeling haalbaar is.

Woningbouw

Het stuk dat aan de oostkant van Zuidbroek loopt, onder meer langs het Liander-pand bij de A50, komt nog weer later. Maar ook daar wil Apeldoorn liefst mee doorpakken. Als daar de hoogspanningslijnen in de grond zouden verdwijnen, zou dat meer woningbouw mogelijk maken.

Tekst: Wendy Le Griep, met gebruikmaking van bijdragen uit de Stentor van 12 en 14 november 2022, Haagse Handen 2019 en een gesprek met Peter Spieker, ongediertebestrijder Circulus
Foto's Wendy Le Griep, Stentor, internet

Een verhaal met een staartje...

In onze wijk en dan specifiek in winkelcentrum 't Fort (als ook daarbuiten) hadden we eind 2022 nieuwe wijkbewoners. Deze nieuwe wijkbewoners zijn er altijd al geweest, maar waren niet eerder zo zichtbaar. Ze hebben zwarte kraaloojjes, een lichtbruine vacht en een lange kale staart. Het zijn intelligente viervoetige knagers die alles lusten, zich gemakkelijk voortplanten én het best gedijen daar waar voedselaanbod is. Ik heb het over de (bruine) rat. De Stentor, uitgaven van 12 en 14 november 2022, berichtte hier al over en ook op de facebook groep Osseveld055 wemelde het van de rattenberichten.

Afval op de stoep

De rat vind je daar waar eten is. Bewoners die hun afvalzakken op straat zetten, of containers die niet goed worden afgesloten of mogelijk kapot zijn, vormen een open uitnodiging. De rat is behendig, snel en knaagt met zijn tanden zichzelf toegang tot het lekkers. Yvette Mulder van Circle-Fit zag eind 2022 regelmatig dat er afvalzakken kapot waren getrokken en het afval over straat zwierf. "Er lagen soms zelfs hele bergen op de stoep. Mensen leggen het gewoon maar zo neer, met allerlei etensresten. Dan is het niet gek dat daar ratten op af komen."

De gemeente Apeldoorn plaatste daarop (opnieuw) vallen. Daarmee was de overlast niet meteen verholpen, dat wegvangen heeft immers tijd nodig. Het allerbeste is, wanneer iedereen erop let, geen losse zakken met eten op straat te zetten en de containers goed af te sluiten. Daar waar geen voedselaanbod is, is er voor de rat ook niets meer te zoeken.

Vangkisten plaatsen

In het voorjaar waren er reeds meldingen van rattenoverlast in winkelcentrum 't Fort, maar op een andere plaats. Woordvoerder Roel van Vemde van de gemeente Apeldoorn bevestigt dat er destijds in het kader van de vergroening van het winkelcentrum, vlonders zijn weggehaald en werden vervangen door groen. Daartussen hebben lange tijd rattenvallen gestaan en werd er samengewerkt met de ongediertebestrijder van Circulus. De gemeente reageerde in november op de meldingen vanuit de buurt. Een bestrijder werd ingezet om opnieuw vangkisten te plaatsen. Verder haalde de gemeente het onderhoud aan het groen en het snoeien van de beplanting in de planning naar voren, zodat beter te zien was waar bijvoorbeeld rattengangen waren gegraven.

De gemeente Apeldoorn benadrukt dat de oorzaak van de rattenoverlast bij de mens ligt. "De óorzaak van rattenoverlast ligt vaak in het achterlaten van afval. Dat trekt ratten aan. Die wil je niet in een winkelcentrum, net zo min als zwerfafval of bedrijfsafval naast containers." Daarom verrichtte de gemeente in november-december extra controles.

Ratten vormen echter wel een probleem, zo vertelde ongediertebestrijder Jeroen Keijzer aan de Stentor. Jeroen werkt met de Bestrijdingsbrigade veel in Apeldoorn. "Ze kunnen ziektes overbrengen, zoals de ziekte van Weil. Wanneer de urine of poep van ratten voor overlast zorgt, wordt dat probleem groter. Normaal gesproken rennen deze dieren weg als er mensen in de buurt zijn. Bijten doen ze alleen als ze in het nauw gedreven worden."

De bruine rat heeft ons nodig

Stadsecoloog Martin van den Hoorn: "Als je een plaagdier wil bestrijden, moet je altijd iets weten over de ecologische achtergrond. Je kan ze nooit allemaal weg krijgen. Ratten horen nu eenmaal bij mensen. Ratten hebben zich 100 procent aangepast aan mensen. Specifiek de bruine rat heeft zijn hele overlevingsstrategie op ons gericht. Bruine ratten eten graag exact hetzelfde als dat wij doen. Het blijkt dat het aantal bruine ratten in een gebied direct samenhangt met de hoeveelheid beschikbaar voedsel, mits er beschutting is en graafmogelijkheden voor holletjes zijn.

De hoeveelheid voedsel heeft een effect op de sociale structuur van de rattenpopulatie. Bij overvloed aan voedsel bereikt de rattenpopulatie zijn maximale grootte. De dikste vrouwtjes en de dikste mannetjes worden dominant. Ze eten het beste voedsel op de beste momenten, 's nachts, want dat is veiliger. De ondergeschikte ratten worden gedwongen om hun eten overdag te gaan zoeken."

Gif is een te groot risico

Een bewoonster van winkelcentrum 't Fort maakte een ronde langs de winkeliers om aandacht te vragen voor het groeiende probleem. "Als iedereen zijn afval verpakt en goed plaatst in de openbare ruimte en helpt om het winkelgebied op orde en vrij van etensresten te houden, heeft de rat hier niets te zoeken. Dan zoekt hij zijn voedsel elders. Ik liep en loop regelmatig door het winkelcentrum en zag ze hier dan lopen. Ik zag ze ook in mijn tuin."

"Gif inzetten is geen optie, want de kans dat muizen (en dus uilen), katten en vogels het gif binnenkrijgen is een te groot risico. Ik hoop, dat de gemeente dit probleem doelgericht kan (blijven) aanpakken en dat de buurt en de bewoners, winkeliers en gebruikers van ons centrum hun gedrag blijvend willen aanpassen, zodat de ratten ook weg blijven. Want weet je, ik ben al vanaf april 2022 hiermee bezig en het voelde soms als water naar de zee dragen. Wanhopig werd ik ervan, echt! Maar nu zie ik gelukkig verbetering en dat lucht enorm op!"

Meer lezen over voorkomen en bestrijding van ratten:

<https://www.milieucentraal.nl/huis-en-tuin/ongediertebestrijding/ratten>

Wijkraad en wijkbeheerder

De Wijkraad Osseveld-Woudhuis informeerde bij de wijkbeheerder, Marcel Keurhorst, naar de stand van zaken in het winkelcentrum. Half december leek de ergste plaag gelukkig alweer op zijn retour te zijn.

De afspraken tussen de gemeente en ondernemers hadden ook het gewenste resultaat. De vuilcontainers worden beter afgesloten en vaker geleegd. Marcel Keurhorst: "Ratten zijn vaak in de buurt van water te vinden. De vijver aan de Jacqueline van der Waalssingel werd voor de werkzaamheden aan de ondertunneling van de Laan van Osseveld verkleind en de rattenpopulatie die daar woonde raakte hierdoor verstoord en dus zochten ze een andere veilige plek. Wanneer de werkzaamheden aan de ondertunneling in april gereed zijn, keren de ratten naar alle waarschijnlijkheid terug naar de vijver voor een natuurlijke schuilplaats. We zien ze natuurlijk liever niet in het winkelcentrum, dus daar zetten we zeker op in."

Vanuit Circulus ongediertebestrijding zette Peter Spieker meerdere vangkisten in het winkelcentrum uit. De vangkisten hadden direct effect. Ook in de binnentuin achter de Charly werden kisten geplaatst. Tevens plaatste Circulus een vangkist in de voortuin van een Fortbewoner. De gevangen ratten werden overigens niet meer uitgezet. In de vangkist wachtte ze een snelle dood. Peter: "Niet leuk om te vertellen, maar we vingen ze dus niet levend. De dode exemplaren worden uiteindelijk vernietigd, samen met andere overleden, doodgereden dieren die we in de gemeente verzamelen. Denk hierbij aan dode vogels, aangereiden egels e.d."

"Wanneer er nu nog steeds dumpafval naast de containers wordt gezet, pakt handhaving dit op. De inhoud van de zakken wordt onderzocht en de dader(s) kunnen dan alsnog worden beboet." Bewoners van huurwoningen in 't Fort die last houden van ratten, kunnen daarvoor het beste contact opnemen met de woningcorporatie.

Heeft u wellicht vragen aan onze wijkbeheerder?
m.keurhorst@apeldoorn.nl

Vragen aan de wijkraad?
bestuur@osseveld-woudhuis.nl
f.sabandar@osseveld-woudhuis.nl

Enkele feitjes

Bruine ratten worden geslachtsrijp na drie tot vijf maanden en leven ongeveer twee jaar. Ze kunnen elk kwartaal een nest jongen krijgen. Ze krijgen 8 à 12 jongen per worp. Bruine ratten zijn uitstekende zwimmers, maar klimmen slecht. Ze nestelen zich graag ondergronds, in riolen, onder huizen of in de tuin. Ze maken gebruik van stof, papier, isolatie, stro of andere zachte materialen om hun nest te bouwen. De ratten zijn meestal in een straal van 50m actief rondom het nest.

Wanneer de Wijkkijker eind december een ochtend met Peter meeloopt, wordt al snel duidelijk dat de piek van de overlast inmiddels (gelukkig) achter de rug ligt. Peter: "Ik ben nu zeker twee maanden bezig om de overlast aan te pakken. Ik kom hier bijna dagelijks. Ik controleer de vangkisten, ik haal gedode ratten eruit en stel de vangkisten opnieuw in."

Begin november ving ik aan de zijde van het recycleplein ter hoogte van de New York Pizza de meeste ratten. Hier hadden ze nestplaatsen in het gemeentegroen en er was in de directe omgeving genoeg te eten. Door het vroegtijdig snoeien van deze struiken konden de nestplaatsen en de gangen worden gevonden. In die weken ving ik zeker 10 flinke ratten.

De bruine rat is een slim dier. Het vraagt handigheid om ze te vangen. De vangkisten hebben een kleine opening die lijkt op de opening van een (ratten)tunnel. Er kunnen twee ratten mee worden gevangen. De ratten lokken we met een lokstof of met pindakaas. Eenmaal in de vangkist slaat het systeem dicht en krijgt de rat een klap in de nek. Dit overleeft de rat niet. Een snelle dood zonder lijdensweg."

Daarna verplaatsten de dieren zich naar de andere zijde van het winkelcentrum, ter hoogte van cafeteria Charly. In de binnentuin ving ik zeker 8-10 ratten. De samenwerking met Charly en de bewoners verliep heel prettig. Niemand wil ratten in zijn achtertuin. Ik verwacht dat de dieren, zodra dit weer kan, zullen terugkeren naar de vijvers. Tegen de tijd dat de Wijkkijker in de wijk wordt verspreid, ben ik hier naar alle waarschijnlijkheid niet meer nodig."

Ons eigen gedrag

Bioloog Robin de Vries van Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) in Wageningen weet alles over ratten en rattenplagen en vertelde aan de Stentor (14 november) wat we eigenlijk al weten: "De rat heeft behoefte aan drie zaken: voedsel, nestelgelegenheid en een schuilplek. Afval, de voedingscomponent, is het grootste probleem en de voornaamste veroorzaker van de opkomst van de bruine rat. Die dieren volgen de mensen op de voet."

Samenleven met de rat

Stadsecoloog Martin van den Hoorn vertelt: "Zodra er ratten komen te overlijden door rattengif, gebeurt er iets opmerkelijks: rattenvrouwtjes stemmen hun voortplantingscyclus door middel van oestrogensynchronisatie op elkaar af. Het voordeel van dit McClintock-effect is dat de rattenvrouwtjes tegelijk hun jongen krijgen. Gaat één van de vrouwtjes dood, dan wordt de zorg door één van de andere vrouwtjes overgenomen. De overlevingskans van een jonge bruine rat stijgt zo van 28 naar 80 procent."

"In theorie is de bruine rat geen parasiet, maar een commensaal. Een dier waarmee je samenleeft. Maar ik snap ouders die het vies vinden als hun kinderen tussen de ratten aan het buitenspelen zijn natuurlijk ook wel. Het is vaak psychologisch: loopt er ergens een konijntje, dan is het schattig. Maar een rat 'leeft in het riool en brengt ziektes over'. In het riool leven doen ze niet zo snel, maar dat ze ziektes kunnen overdragen klopt wel. Tegelijkertijd is de infectiekans erg laag. Maar nogmaals: hoe minder eten je op straat laat liggen, hoe kleiner de kans wordt."

Jeugd- en buurtbibliotheek in PCBO De Regenboog-Osseveld

Welkom jeugd én volwassenen!

Alweer een half jaar lang kunnen leden terecht in jeugd- en buurtbibliotheek (JBB) Regenboog-Osseveld. Er is aanbod voor jeugd én voor volwassenen; romans, informatieve en educatieve boeken, groot letterboeken, stripboeken en prentenboeken, kranten (de Stentor) en tijdschriften (zoals de Libelle en Margriet).

De vrijwilligers kunnen je onder andere helpen met het kiezen, lenen en inleveren van boeken en bij vragen over lidmaatschap. Ook is er weer een leeshoek ingericht.

Adres: CODA Openbare Jeugd- en
Buurtbibliotheek
De Keerking 70
Geopend: Maandag 14:00 tot 17:00 uur
Woensdag 10.30 - 17.00
Vrijdag 14:00 tot 17:00 uur
Contact: educatie@coda-apeldoorn.nl

Tekening van Irene Ambagtsheer

Tekentalent in de wijk

In onze wijk struikel je bijna over de creatieve talenten. Ongeacht je leeftijd, de Wijkkijker biedt je graag een (klein)podium. Lijkt het jou ook wel wat, jouw (pen) tekening, 2D of 3D, jouw olieverfschildering, gravure, houtskooltekening of favoriete mandala in de Wijkkijker? Dat kan! Stuur een mailtje naar de redactie via wendy@legriep.nl of naar bestuur@osseveld-woudhuis.nl

Column Soof vertelt Verder

Tekst: Marianne Hutters-Dijkhuizen

Sammy heeft mij ooit wel eens verteld waar die machines in de handen van mensen voor zijn. Zij vertelde me dat die gevallen dienen om mee te bellen. Ik zie de laatste tijd steeds meer mensen in het wild lopen, die geleid lijken te worden door zo'n ding. Het lijkt wel of ze zonder dat ding niet meer weten hoe ze moeten lopen. Het is net of ze in hun eigen mobiele wereld verkeren. Waar ze heel veel contact mee hebben, maar de werkelijke wereld vergeten.

Zo zien ze niet eens waar ze lopen of welke leuke mensen ze tegenkomen, of leuke hondjes zoals ik. Ik merk steeds vaker op, dat mensen elkaar rakelings voorbij lopen en niet zien dat ze misschien wel heel goed bij elkaar zouden passen. Maar het schijnt dat je daar ook weer speciale apps voor hebt op dat ding. Ik snap het niet hoor. Ze kijken hele series terwijl ze onderweg zijn. Ik begrijp dat je op de hoogte moet blijven van het wel en wee in de wereld, dat doe ik door aan de struiken te snuffelen en zo onze krant te lezen en op de hoogte te blijven. Als we een andere route lopen dan ben ik ook meer afgeleid met al die verse en nieuwe berichtjes die ik moet beruiken.

Gevaarlijk

Het is soms best gevaarlijk om als hond uitgelaten te worden, want mensen kijken niet waar ze lopen, maar dus ook niet waar ze fietsen en of rijden met hun auto. Er komen soms wel eens verwijtende woorden uit de mond van mijn vrouwtje, niet dat het zin heeft hoor, want ze zijn zo druk met hun mobieltje dat ze dat niet eens horen. Ze rijden je doodleuk van de pootjes en kijken niet op of om. **Soms krijg ik wel eens het gevoel dat we onzichtbaar zijn.**

Bijzaak

Ik zie ook wel eens andere baasjes die, terwijl zij hun trouwe viervoeter aan het uitlaten zijn, hun mobiel volgen. Misschien verklaart dat de vele hopen op de stoep.

Ik dacht dat mensen het fijn vonden om met hun hond te lopen, maar blijkbaar is dat ook iets wat 'gedaan' moet worden, terwijl dit eigenlijk stoort tijdens hun mobiel actief zijn.

Ik snap er niks van, maar ik ben wel blij dat mijn vrouwtje alleen in het weekend appt aan het einde van de H.U.P., zodat de baas thuis de oven vast aan kan zetten voor lekkere broodjes. Zouden ze ook op dat ding zitten tijdens andere belangrijke mensen dingen? Ik ben bang dat ik het antwoord daarop al weet. Ik ben in ieder geval blij als ik iemand tegenkom die gewoon nog weet hoe je in het echt op elkaar moet reageren. Straks schrik ik nog als er iemand goede morgen tegen me zegt.

We appen!!! Pootjes van Soof

Column (te) Kort door de bocht

Tekst: Henk Methorst

De beste stuurlui staan aan wal. En toch wil ik het er over hebben: het rijgedrag in de wijk. Ik wil het hebben over binnenbochtridders, snelheidsduivels en inhaalpiraten. Omdat ik ze allemaal tegenkom. In Osseveld, waar een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur geboden – niet geadviseerd – wordt.

Het afgelopen jaar is het drukker dan ooit in de wijk. Dat zal alles te maken hebben met de langdurige en onontkoombare afsluiting van de Laan van Osseveld. Meer dan eens is het aansluiten in de file. In spitsuren, maar ook op zaterdagen. Ik snap het: de sluiproute, binnendoor bij de Tol, lijkt tijd te besparen. Hoewel het allemaal niet opschiet, als ik de gemeente Apeldoorn moet geloven.

Binnenbochtridders, snelheidsduivels en inhaalpiraten: afwijkend rijgedrag. Daar wil ik het over hebben. Natuurlijk kan ik een paar voorbeelden noemen. Ik geloofde mijn ogen niet, een paar weken geleden, toen ik vanuit onze woonkamer naar buiten keek. Op de hoek van de straat had een ongeval plaatsgevonden. Een bestuurder had de binnenbocht genomen en was met zijn auto niet tegen, maar óp één van de witte palen in de bocht op het trottoir terechtgekomen. Dat zegt niet alleen iets over de kwaliteit van de paal, maar ook over de vaart waarmee het gegaan is. Dit ongeluk was nummer zoveel in een lange rij, verschillende palen zijn inmiddels vanuit allerlei invalshoeken geraakt, maar dit spant de kroon. Ik ben blij dat er niemand in de bewuste bocht liep of stond. De binnenbochtridder had dan ongetwijfeld een drama veroorzaakt.

Sowieso wordt er te hard en te ongeduldig door de straat gestuurd. Ik herinner me nog goed dat een bijna-buurman aan de kant moest springen. Deed hij dat niet, dan was hij aangereden. De bestuurder – een wijkbewoner – stapte op hoge poten uit. Met elkaar hebben we gelukkig de rust kunnen bewaren.

"Binnenbochtridders, snelheidsduivels en inhaalpiraten: afwijkend rijgedrag."

"Metingen zeggen dat de verkeersintensiteit meevalt. Een zuivere meting? Ik hoop het. Of tóch afwijkend? Ik zeg: doe rustig aan, wees verstandig en doe 'es lief!"

Er wordt te hard en te ongeduldig gereden. Afwijkend rijgedrag. Het is mij inmiddels drie keer overkomen. Als ik – na eerst geduldig te hebben aangesloten in de lange rij op één van de toegangswegen tot onze wijk – thuiskom, wil ik mijn eigen oprit indraaien. Ik houd me aan de snelheid, kom thuis, geef richting aan en wil de oprit indraaien. Daarbij moet ik een rijbaan oversteken. Wat me inmiddels een paar keer gebeurde? Piepende banden, een vuistschuddende bestuurder, een grote mond. **Van een mij inhalende automobilist....**

Dan denk ik: wat een ongeduld, haast en irritatie. Waarom? Hoe was je dag? Lukt het leven?

Het is te druk, te ongeduldig en te geïrriteerd op straat. Drukte kan zomaar de oorzaak van alles zijn. En de gemeente Apeldoorn? Metingen zeggen dat de verkeersintensiteit meevalt. Een zuivere meting? Ik hoop het. Of tóch afwijkend? **Ik zeg: doe rustig aan, wees verstandig en doe 'es lief!**

Even voorstellen Anita Vermeulen

Regisseur Openbare Ruimte
Apeldoorn Noordoost

Mijn naam is Anita Vermeulen. Vanuit de Randstad ben ik ruim 20 jaar geleden verhuisd naar Loenen. Een heerlijke omgeving, waar ik mijn groene hart kan ophalen en volop geniet van het buitenleven met mijn partner en dieren. Na mijn groene vakopleiding heb ik jaren vanuit het bedrijfsleven vooral gemeenten geadviseerd met betrekking tot het rationeel beheer van de openbare ruimte. De afgelopen 14 jaar heb ik mij vanuit diverse rollen in de gemeente Leusden bezig gehouden met ontwikkeling van 'de toekomst van beheer'.

Een paar jaar geleden heb ik meegewerkt aan een uitzending van het televisieprogramma 'Van passie naar droombaan'. Mijn passie voor de 'openbare ruimte' blijft, maar de dromen over de baan die ik daarin wil vervullen hebben zich ontwikkeld.

De openbare ruimte is van en voor iedereen

In de loop van de tijd ben ik meer geïnspireerd geraakt door de belevingswaarde die de openbare ruimte voor gebruikers heeft. Ooit beschouwden gemeentelijke groenbeheerders de openbare ruimte als 'hun' tuin, waar zij de dienst uit maakten en een bewoner er alleen maar naar mocht kijken. Gelukkig is tegenwoordig het uitgangspunt dat de openbare ruimte van en voor iedereen is.

Vanuit de gemeente zorgen wij dat de basis in stand blijft en daarnaast willen we zoveel mogelijk met de gebruikers van de openbare ruimte optrekken. Dat zijn er echter veel en dus zijn er veel verschillende ideeën, wensen en standpunten. Wat mij betreft is de uitdaging voor de komende jaren: hoe kunnen we binnen de kaders van de gemeente de openbare ruimte voor zoveel mogelijk mensen optimaal beleefbaar maken?

Samenwerken

Vanaf oktober jl. ben ik deze uitdaging in de functie van regisseur openbare ruimte voor stadsdeel Noordoost aangegaan. In deze rol werk ik nauw samen met de wijkbeheerder (Marcel Keurhorst), die de openbare ruimten in de wijk al jaren op zijn duimpje kent. Ook de gebiedsmanager (Tanja Paffen als vervanger van Astrid Willemsen) die onder andere door met bewoners de vitaliteitsagenda op te stellen, ook de sociale aspecten in de wijk overziet, is voor mij als regisseur een belangrijke partner.

Op de fiets door de wijk

De eerste weken in mijn nieuwe functie ben ik vooral bezig geweest met het op papier en op de fiets verkennen

van het stadsdeel en uiteraard specifiek de wijk Osseveld-Woudhuis. Opvallend in de wijk is natuurlijk de bijzondere bouwstijl en inrichting van Het Kasteel e.o. Het voorzieningen niveau in de wijk is prima voor elkaar en daarmee lijkt de wijk mij plezierig om te wonen en om in te leven. **Uiteraard zijn er verbeteringen mogelijk, maar de knelpunten ontdek ik natuurlijk pas écht wanneer ik u als bewoner beter leer kennen. Het gaat tenslotte over de omgeving waarin u woont en leeft!**

Daarnaast kunt u natuurlijk, wanneer het de openbare ruimte betreft, contact met ons zoeken via de wijkraad of door een direct contact met mij. We kunnen dan gezamenlijk kijken wat wij voor elkaar kunnen betekenen om de beleving in de wijk voor u én voor uw medebewoners nog verder te verbeteren.

Voor een relatief klein gebrek of knelpunt in de openbare ruimte, dat snel praktisch oplosbaar is, blijft melden via de gemeentelijke website (of bellen met 14055) de meest efficiënte manier.

**Met vriendelijke groet,
Anita Vermeulen
06-4845 2840
(whatsapp - graag)
a.vermeulen@apeldoorn.nl**

Foto: Patrick Rodink

Even voorstellen Tanja Paffen

Gebiedsmanager Noordoost Apeldoorn

Ik ben Tanja Paffen. Afgelopen zomer (2022) ben ik gestart als gebiedsmanager Noordoost voor de gemeente Apeldoorn vanwege de langdurige afwezigheid van Astrid Willemsen. Ik blijf in deze functie ter vervanging van Astrid tot zeker 1 juli 2023.

Mijn wieg stond in Kerkrade in Limburg. En met wat omzwervingen ben ik 14 jaar geleden in Apeldoorn geland. Ik woon hier met veel plezier. Ik geniet van het groen, de kleurrijke seizoenen en het culturele aanbod. Ik ga graag naar Orpheus, luister met plezier naar bandjes in Gigant, loop heel wat kilometers met de klompenpaden app en ik houd van lekker eten. Het Afghaanse restaurant in Apeldoorn is één van mijn favorieten. Als tegenhanger van mijn Bourgondische geaardheid hobbel ik een paar keer per week door het bos en vind je mij met regelmaat in de sportschool.

In de afgelopen jaren heb ik voor woningcorporaties gewerkt, ook in Apeldoorn. De start van mijn werkcarrière was in het Rotterdamse als maatschappelijk werker. In mijn werk vind ik het belangrijk om een bijdrage te leveren aan een inclusieve samenleving.

Binnen en buiten

Als gebiedsmanager ben je de verbinder van 'binnen naar buiten' en van 'buiten naar binnen'. Je moet weten wat er speelt binnen de gemeente, wat gebeurt er in de politiek, welk beleid ontwikkelen we, wat doen we in de uitvoering, denk bijvoorbeeld aan groen (groenbeheer) en grijs (wegen, parkeren e.d.), maar ook aan armoedebeleid, sport, cultuur en welzijn. En wat leeft en speelt er in de wijken.

Als gebiedsmanager hoef je niet overal een antwoord op te hebben, maar je moet de antwoorden wel kunnen vinden. En je moet goed kunnen luisteren. Luisteren naar wat mensen in de wijken bezighoudt, zodat ik mijn collega's ook kan adviseren over een passend aanbod in de wijk.

Vitaliteitsagenda

Voor het verbinden van binnen naar buiten en andersom, het luisteren naar signalen, analyses en behoeftes en dit alles omzetten naar een krachtig programma, zetten we de vitaliteitsagenda in als instrument. In Osseveld-Woudhuis was Astrid hiermee reeds gestart.

De vitaliteitsagenda heeft een tijd stil gelegen, maar de wijkraad liet zich niet uit de wind slaan en is bij afwezigheid van een gebiedsmanager en regisseur openbare ruimte toch doorgegaan met luisteren naar inwoners.

Inmiddels hebben we het proces weer samen opgepakt en heb ik er alle vertrouwen in dat we voor de zomer een plan van aanpak hebben, waarin de vitaliteit van Osseveld-Woudhuis voor de toekomst met veel groen, verbinding tussen jong en oud en een levendig winkelcentrum gegarandeerd is. Het maakt me trots om hier samen met professionals en wijkbewoners invulling aan te geven.

Graag gaan we samen met u aan de slag om uw wijk leuker en beter te maken. Laat u het mij weten als u mee wilt doen?

**Tanja Paffen
Gebiedsmanager
Apeldoorn Noordoost**

t.paffen@apeldoorn.nl

Water in de wijk

Waar blijft het vuile water?

Tekst: Hans Verbeek
Foto's: Pieter Verdoorn,
Herma Oosterloo-de Jong,
Wendy Le Griep

Iedereen weet dat er riolering in de grond zit voor afvoer van het vuile water en voor afvoer van het regenwater. Cees Petersen en Diederik Anema van de gemeente Apeldoorn vertellen hier over, want er verandert geleidelijk veel.

Waterafvoer zonder problemen

Zoals in iedere wijk ligt er in Osseveld-Woudhuis riolering. Iets waar je meestal niet over nadenkt. Tot je er achter komt dat die riolering hapert. Bijvoorbeeld als de afvoer van vuil water uit huis niet goed verloopt doordat boomwortels de riolering kapot hebben gemaakt. Als dan de gemeente wordt gebeld komen de collega's van Cees Petersen (unitleider water & riolering) in actie. Cees: "Zij kijken wat er aan de hand is, of ze het zelf op kunnen lossen of dat er een aannemer bij moet komen. Is het probleem dan opgelost: mooi, is het niet opgelost: verder zoeken. Net zo lang tot het wel opgelost is." De unit houdt zich ook bezig met het plannen van projecten zoals de aanleg van riolering in nieuwe buurten, maar ook als door een verandering (zoals de ondertunneling van de Laan van Osseveld) riolering moet worden omgelegd. "Het doel is vooral dat de riolering goed moet blijven functioneren."

Gevolgen klimaatverandering

Beleidsmedewerker Diederik Anema: "Wat moet en kan er anders als je kijkt naar regenwater afvoer en vergroening met het oog op klimaatverandering: meer en zwaardere regenbuien, maar ook droge periodes." Dat beleid heeft dan effect op het werk van Cees en zijn collega's. In Zuidbroek bijvoorbeeld hebben huizen geen regenpijp meer die uitkomt op de riolering. Daar is ook scheiding van vuil water uit de huizen en het regenwater. Het regenwater loopt zoveel mogelijk in wadi's waar het snel de grond in zakt. Het vuile water dat echt niet weg kan, wordt alsnog afgevoerd.

Regenwater wordt niet afgevoerd naar de zuivering, maar geïnfiltreerd in de bodem of afgevoerd naar de vijvers. Omdat onze wijken voor 2012 zijn gebouwd, gaat het regenwater van veel woningen en straten in Osseveld-Woudhuis nog de riolering in. Dat moet gaan veranderen en daarbij zijn de bewoners belangrijk."

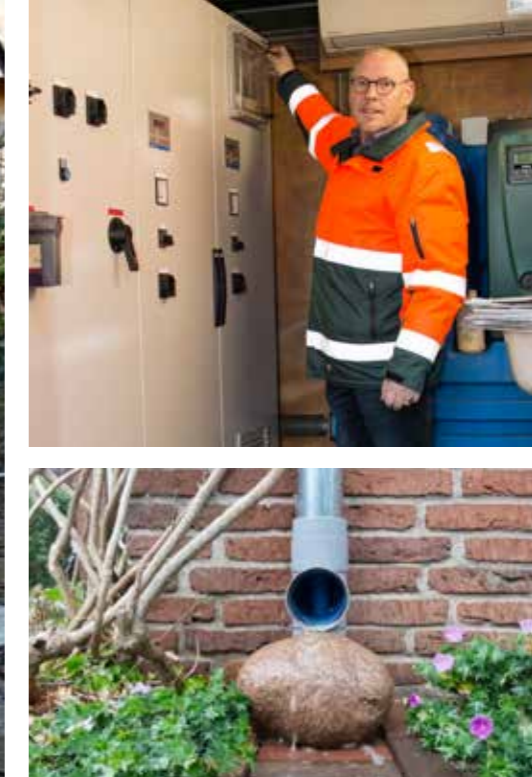
Wat kunt u doen?

Afkoppelen van de regenpijp moet/kunt u zelf doen (lees meer op apeldoorn.nl). De gemeente kan dat alleen regelen als er een buurt grootschalig gerenoveerd wordt en dat is in onze wijk voorlopig niet aan de orde.

Met het doorzagen van de regenpijp bent u er niet. Het water dat van het dak komt moet weg kunnen en dat gaat het best als in de tuin niet te veel stenen/tegels liggen. Als het water niet direct op een andere plek het riool inloopt kunt u subsidie krijgen. De gemeente is van plan daar in 2023 weer een subsidieregeling voor te hebben. Bijvoorbeeld als u een ondergrondse bak aanlegt waar het water de grond in kan zakken. Let op de informatie hierover van de gemeente (apeldoorn.nl).

Cees: "Er is af en toe ook hulp als tuineigenaren tegels weg halen en in plaats daarvan groen terug brengen: daar is een tegeltaxi voor die de tegels gratis ophaalt. Deze tegels worden hergebruikt. Het resultaat is een groene tuin die water kan opnemen." Diederik: "De reden dat de gemeente dit ondersteunt is simpel. Als er minder regenwater in de riolering komt dan is er meer ruimte voor de opvang van de soms zware regenbuien die ons door de klimaatverandering te wachten staan."

Als de gemeente een groot gebied opnieuw inricht (denk aan het Kasteelplein) dan wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om regenwater anders dan via de riolering weg te laten lopen.

Afkoppelen regenwater

Het regent steeds vaker heel hard. Al dat regenwater zorgt met regelmaat voor overlast en schade aan straten, huizen en tuinen. Het water komt voor het grootste deel rechtstreeks terecht in het riool. Maar regenwater is ook schoon water, onmisbaar voor planten en dieren. In Apeldoorn willen we dit regenwater dat wij 'gratis' ontvangen weer gebruiken of terug geven aan de natuur.

De gemeente Apeldoorn doet dit door openbare ruimten af te koppelen van het riool. Asphalt wordt vervangen door klinkers, er worden wadi's aangelegd en er worden beken en sprengen naar boven gebracht. Als inwoner van Apeldoorn kun jij hier ook een bijdrage aan leveren, door de regenpijpen bij jouw huis af te koppelen van het riool.

Deze aanpak leidt er dan ook toe dat onze wijken langzaam maar zeker meer regenwater in de grond achterlaten.

Water in zicht

Het gevolg is wel dat het regenwater soms langer zichtbaar is dan vroeger. Cees: "Water dat de grond in moet zakken doet er langer over dan water dat door pijpen weg loopt." Maar de reden is duidelijk: water dat soms te veel is, is op momenten van droogte juist erg nodig.

Water uit zicht

Het water dat via de riolering weg loopt, gaat naar de waterzuivering. Dat is voor regenwater eigenlijk niet nodig, maar het is het gevolg van het denken van vroeger: snel weg. Bij hevige regenval loopt het water naar bufferkelders die verspreid over Apeldoorn zijn gebouwd. Zijn de bufferkelders vol, dan loopt het schoonste deel van het water over naar de vijvers. Het vuilste deel blijft op de bodem liggen. Die vijvers en andere open wateren worden beheerd door het Waterschap. Daarover meer in het hierna volgende artikel.

Wat is afkoppelen?

De meeste regenpijpen van huizen die voor 2011 zijn gebouwd zijn aangesloten op het riool. Wanneer regenwater op het dak valt, verdwijnt dit dus rechtstreeks in het riool. Afkoppelen betekent dat het regenwater van het dak niet langer het riool in stroomt, maar wordt opgevangen of weg geleid naar de tuin. We voorkomen hiermee dat het riool overstroomt en hergebruiken het schone regenwater.

De voordelen van afkoppelen

Wanneer je het regenwater van jouw dak niet meer in het riool laat stromen is er meer ruimte in het riool en daardoor minder kans op wateroverlast en -schade. Ook hoeft hierdoor het schone regenwater niet onnodig gezuiverd te worden en werken de zuiveringsinstallaties beter.

Door het regenwater bijvoorbeeld in de grond te infiltreren, wordt het grondwater aangevuld en helpt dat om verdroging te voorkomen. Daarnaast is regenwater natuurlijk altijd goed voor planten, bomen en de natuur om ons heen. Kortom, mens en natuur worden beter van afkoppelen. Help jij mee?

Het is nuttig om regenwater op te vangen in een regenton zodat u het kunt gebruiken tijdens droge periodes. Omdat er in regenwater geen kalk zit, is het beter voor uw planten dan kraanwater.

Met regenwater kunt u ook streeploos uw ramen wassen! Regentonnen zijn er in allerlei vormen en maten tot ca. 400 liter. De meeste tonnen hebben een kraantje. Ze kunnen ook voorzien worden van een pomp en eventueel van automatische aanvulling.

Hoe koppel je af?

Afkoppelen kan op veel verschillende en eenvoudige manieren. Een aantal factoren (zoals de bodemsoort, de ruimte die je hebt en het terrein waar je het wilt toepassen) bepalen welke manier het meest geschikt is.

We onderscheiden twee soorten afkoppel mogelijkheden, namelijk bovengronds en ondergronds. In beide gevallen zaag je de regenpijp af en verdwijnt het regenwater dat op het dak valt niet meer in het riool. Vervolgens kun je het regenwater naar je tuin laten wegllopen of het opvangen in een regenton en het op die manier hergebruiken. Je kunt er bijvoorbeeld ook voor kiezen om de regenpijp aan te sluiten op een grindkoffer of infiltratiekrat onder de grond. Meer informatie over de verschillende manieren van afkoppelen is te vinden op www.apeldoorn.nl/regenwater.

Subsidie

Goed nieuws! Als je gaat afkoppelen is de kans groot dat je in aanmerking komt voor subsidie. Je kunt de subsidie aanvragen via de website van de Gemeente: www.apeldoorn.nl/regenwater. Doe dit wel voordat je begint met afkoppelen. Zo weet je precies aan welke voorwaarden je moet voldoen om in aanmerking te komen en voor welke gebieden in Apeldoorn de subsidie geldt.

<https://www.apeldoorn.nl/samen-maken-we-apeldoorn-klimaatbestendig/hoe-u-regenwater-afkoppelt-van-het-riool>

regenwater@apeldoorn.nl

Tekst: Hans Verbeek
Foto: Wendy Le Griep

Worstelen met water

Na het gesprek met de gemeente over de vraag waar het regenwater en het vuile water terecht komen, werd het tijd om nog wat verder te kijken. Dan kom je al snel bij het Waterschap. Een gesprek met Wietske Terpstra en Dennis Dorman.

Plannen en uitvoerbaarheid

Wietske (adviseur beheer) stelt zich voor als degene die plannen, maar ook beleid toetst op de vraag of ze werkelijk uitvoerbaar zijn. Dennis (gebiedscoördinator) stuurt de uitvoering van het beheer in zijn gebied aan. Voor beiden geldt, dat ze voor een veel groter gebied werken dan alleen voor onze wijken. Wietske en Dennis werken nauw samen binnen het Waterschap Vallei en Veluwe, dat net als de andere waterschappen in Nederland verantwoordelijk is voor:

- De kwaliteit van het water.
- De vraag of er voldoende water beschikbaar is (niet te veel en niet te weinig) en
- de waterveiligheid.

Over de waterveiligheid zijn we voor ons gebied gauw uitgepraat. We lopen – door de ligging van Apeldoorn – niet een heel groot risico op overlast door een dijkdoorbraak van bijvoorbeeld de IJssel.

Kwaliteit en beschikbaarheid van water

Wietske vertelt, aangevuld door Dennis: “De kwaliteit van het water – het gaat er dan om hoe schoon het water in de grond en in de waterstromen is – is een onderwerp waar het Waterschap veel tijd en aandacht aan besteedt.

Foto: Herma Oosterloo-de Jong

De gemeenten zorgen er in nieuwe wijken steeds meer voor dat het vuile water in het riool gescheiden wordt van het regenwater. Het regenwater zakt zoveel mogelijk in de grond of loopt weg naar overloopvijvers”

“Aangezien de kans op hoosbuien door de klimaatverandering toe neemt, neemt ook de kans toe dat het regenwater niet direct weg kan. In het stedelijk gebied zou dat veel schade kunnen opleveren en daarom is het van groot belang dat de waterlopen zoals vijvers, sloten, sprengen en het kanaal schoon zijn en goed functioneren als het nodig is. Daarvoor wordt globaal eens in de drie jaar gekeken naar de diepte van de vijvers in de wijken en wordt er, als dat nodig is, slib uit gehaald.”

Riet of nette vijvers

“Het Waterschap haalt waar nodig ook begroeiing weg. Dat gebeurt in overleg met omwonenden die meestal liever op het water kijken dan naar het riet. Vanuit het oogpunt van natuurbeheer of biodiversiteit voegt het riet meer toe, net zoals de begroeiing in bermten van wegen bijvoorbeeld.” Voor de cijfers vertelt Dennis: “De belangrijke waterlopen zijn gericht op 20 mm regen in 24 uur. Valt er 40 mm, dan is er nog geen echt probleem. Maar bij nog meer regen wel.” Of dit ook geldt voor de riolering in het stedelijk gebied is een vraag voor de gemeente.

Droogte en Osseveld-Woudhuis

Maar er is wel een dilemma: de droge periodes in ons land hebben er voor gezorgd dat het grondwaterpeil is gedaald. Dat geldt zeker ook voor onze wijken. De daling is zo sterk dat het nodig is om de vijvers aan te vullen met grondwater. Dat is eigenlijk niet nodig voor het waterbeheer, maar vooral een keuze.

Een voorbeeld: toen Het Kasteel werd bedacht in het bestemmingsplan Woudhuis, stond het grondwaterpeil erg hoog, zo hoog dat de hele wijk Het Woudhuis is gedraineerd voor de bouw: het water moest weg. Inmiddels is het grondwater door de lange droge periodes zo ver gezakt dat het water dat rondom Het Kasteel in de waterloop staat alleen nog op niveau kan blijven doordat het aangevuld wordt met grondwater. Daartoe is besloten, in goed overleg tussen Waterschap, gemeente en wijkraad.

Eigenlijk zou Het Kasteel met de “gracht” er omheen nu niet meer ontworpen worden: de gracht zou een wadi zijn. Dennis: “Dit alles geeft aan hoe moeilijk het is om te voorzien welke ontwikkelingen er kunnen zijn: op dit moment is bijvoorbeeld het aantal hoosbuien per jaar nog lager dan 20 jaar geleden toen na een warme dag onweersbuien voorkwamen.”

Aandacht voor vervuiling

Dennis en Wietske vragen ook aandacht voor de vervuiling van de waterlopen. Dat gebeurt door zwerfvuil dat ook steeds meer in het oppervlaktewater terecht komt. Maar ook door het voeren van dieren (eenden, ganzen, zwanen e.d.) in het water. Het trekt dieren aan die niet helpen de biodiversiteit te vergroten, maar juist kunnen zorgen voor ziekten (ratten) of een overbevolking doordat ze het te goed hebben, zoals eenden.

Het gesprek laat mij op een heel andere manier naar het water in de wijk kijken. Ik ben erg benieuwd wat u vindt. [Hans Verbeek53@gmail.com](mailto:Hans.Verbeek53@gmail.com)

Het autobedrijf voor Apeldoorn

DUIDELIJK | DESKUNDIG | DICHTBIJ

BIJ ONS KUNT U TERECHT VOOR:

- ✓ Personenauto's
- ✓ Bedrijfsauto's
- ✓ Onderhoud
- ✓ Reparatie
- ✓ APK-keuringen
- ✓ Schadeafwikkeling
- ✓ Mobiliteitsgarantie
- ✓ Export-service
- ✓ Carwash

Openbaar domein in beweging

(op) lopende zaken in de wijk en bij de wijkraad...

“Leuke dingen voor de mensen.”

Tekst: Ferry Sabandar, Egbert Douma,
Jelmar Blauw en Marcel Jongman
Foto's: Jelmar Blauw

In onze wijk worden veel initiatieven voorgesteld, misschien wel onder het motto “dat zijn leuke dingen voor de mensen”. Toch komen veel van die initiatieven maar moeizaam van de grond. En dat is jammer van de tijd en de energie die mensen, vaak vrijwillig, daarin steken. In deze nieuwe rubriek geeft de wijkraad een update over de voortgang van de verschillende onderwerpen waar de wijkraad aan werkt. De onderstaande stand van zaken is de situatie bij de sluiting van deze editie van de Wijkkijker (begin januari 2023).

In december 2022 hebben de wijkraad en de gemeente Apeldoorn (regisseur openbare ruimte en wijkbeheerder) in een zogenaamde ‘schouw’ een ronde op de fiets gemaakt, waarbij de wijkraad de voornaamste knelpunten (onder andere de hieronder genoemde onderwerpen) aanwezen en opnieuw onder de aandacht van de gemeente gebracht heeft. De wijkraad zal op geregelde tijden een update aan de gemeente vragen en aandringen op een oplossing van deze knelpunten.

Vergroenen Kasteelplein – inclusieve speeltuin – Woudhuizerallee

De gemeente maakt een totaal ontwerp voor het Kasteelplein. De inclusieve speeltuin maakt hier onderdeel van uit. In oktober was er een inloopavond/workshop met zo’n dertig bewoners. De verzamelde opmerkingen/suggesties worden meegenomen.

De gemeente verwachtte in november 2022 een definitief ontwerp te kunnen hebben, maar dit is door omstandigheden en een andere prioritering helaas opnieuw vertraagd van een geplande bijeenkomst in januari naar april 2023.

Kwiekroute

De gemeente Apeldoorn wil inzetten op ‘kwiekroutes’. Dit zijn wandelroutes die gemarkeerd worden door speciale tegels in het trottoir of door bordjes met tekst. Bij deze punten kun je dan een lichamelijke oefening doen om meer beweging te krijgen. Dit kun je individueel doen, maar ook georganiseerd in groepjes. Het is een laagdrempelige en leuke manier om te bewegen. De eerste ‘kwiekroute’ is al geopend in Orden.

De gemeente wil in 2023 nu ook een ‘kwiekroute’ uitzetten in Osseveld-Woudhuis. De wijkraad gaat met de gemeente en enkele andere deskundigen op zoek naar een geschikte locatie voor een route binnen de wijk. Wellicht in de omgeving van Talma-Borgh? Zodat senioren een beweeg/sport mogelijkheid nabij Talma-Borgh kunnen vinden. Natuurlijk zijn deze ‘kwiekroutes’ ook te gebruiken door andere volwassenen en kinderen uit de buurt. Voor meer info over dit onderwerp:

www.kwiekbeweegroute.nl

“Dat zijn leuke dingen voor de mensen.”

Paul van Vliet

Verkeersproblemen op De Linie

Naar aanleiding van de verkeersproblemen op De Linie tussen 't Fort en de Ontvangst, waar regelmatig scooters en soms zelfs auto's illegaal rijden, heeft de gemeente een verkeersbesluit genomen om dit probleem op te lossen, door middel van het plaatsen van een **fietssluis**.

Vanaf 2 december lag dit ontwerp ter inzage bij de gemeente. De wijkraad gaat er vanuit dat dit besluit in het voorjaar van 2023 uitgevoerd gaat worden.

Park Woudhuis

In de herfst van 2021 (!) hebben de wijkraad en tal van omwonenden overleg gehad met de gemeente over de herinrichting van Park Woudhuis. Maar ook hier is helaas weinig vooruitgang geboekt, door corona, budget en beschikbaarheid van medewerkers van de gemeente. De gemeente is namelijk verantwoordelijk voor het herontwerp en beheert het budget. Het duurde tot eind 2022 voor er weer enige beweging in het dossier kwam. Tijdens de bovengenoemde schouw werd door de wijkraad gewezen op een aantal echt gevaarlijke zaken, zoals krakkemikkige houten bruggetjes. Hopelijk leidt het vervangen van deze houten bruggen tot een begin van de revitalisatie van het Park Woudhuis.

Klompepad en kinderroute Woudhuis

Eind 2021 kregen wij een seintje van de gemeente dat er door de provincie Gelderland subsidie was verleend voor de realisatie van een klompepad en een kinderroute in Woudhuizen. In opdracht van de gemeente gaat Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) beide paden ontwikkelen. We hebben aangegeven graag mee te willen helpen.

Omdat een deel van de paden over het terrein van Natuurmonumenten loopt, was het wachten op hun goedkeuring. Inmiddels heeft Natuurmonumenten groen licht gegeven en kon tijdens de inloopavond op maandag 23 januari 2023 een begin worden gemaakt. Kijk voor meer informatie op

<https://slgelderland.nl/projecten/ontwikkeling-klompepad-woudhuis>

Buurthuis

Uit het onderzoek voor de vitaliteitsagenda blijkt dat er in Osseveld-Woudhuis behoefte is aan een buurthuis. De wijkraad is op zoek naar mogelijkheden om bestaande faciliteiten meer te gebruiken, waar periodiek bepaalde activiteiten kunnen gaan plaatsvinden zoals bingo, kaarten enz. Een andere mogelijkheid is renovatie/nieuwbouw binnen de wijk. Natuurlijk wil de wijkraad meedenken in de besluitvorming.

Vitaliteitsagenda

Eind januari 2023 hadden de gemeente en de wijkraad weer overleg over de vitaliteitsagenda voor Osseveld-Woudhuis. De wijkraad betreurt het dat de voortgang van deze activiteit niet sneller gaat, maar is afhankelijk van de gemeente.

Kwispelen op het kwispelveld

Tekst en foto: Rika en Pieter Verdoorn in samenwerking met Marianne Hutters

Dit is Chip. Chip woont tijdelijk in Het Woudhuis. Hij is een hulphond in opleiding en hij blijft 18 maanden bij het gastgezin van 'baasje' Pieter en 'baasje' Rika (in de volgende editie vertellen wij meer over Stichting Hulphond).

Chip en de baasjes genieten o.a. van het loslopen langs de geluidswal, maar Chip gaat ook heel graag naar Deventer. Maar wat is er zo bijzonder aan Deventer? Wel, in Deventer hebben ze een Kwispelveld en dat heeft Apeldoorn (nog) niet. Wat zou het mooi zijn als de wijk Osseveld of Het Woudhuis iets dergelijks nu ook krijgt!

Maar wat is er nu zo leuk aan een kwispelveld?

Het is een speelveld voor honden. Een afgezet veld met daarop een aantal hondenspeeltoestellen die kunnen variëren van ingegraven oude rioolbuizen tot opgehangen autobanden. Maar ook klimplanken kunnen uitdagend zijn. Of gewoon een zandheuvel om overheen te rennen.

In elk geval is het beslist geen uitlaatveld! (ook wel HUP = HondenUitlaatPlaats genoemd) Alle eventuele poep en afval wordt door de baasjes zelf netjes opgeruimd. Het is leuk om samen met andere honden de hindernissen te nemen of samen met je baasje te klimmen en te klauteren. Ook, liefst als de zon schijnt, kan je baasje gezellig met andere baasjes op een bankje een praatje maken om de dagelijkse gebeurtenissen in de wijk te bespreken. Intussen speel jij lekker met andere honden. Dat is goed voor de sociale contacten, want natuurlijk zijn ook mensen welkom die geen hond hebben!

Er zijn in Osseveld en in Het Woudhuis veel speelveldjes voor kinderen en het zou zo mooi zijn als er ook een speelveldje voor honden komt! Wie oh wie zouden we binnen de gemeente Apeldoorn voor dit idee enthousiast kunnen maken? Heb jij interesse om hierover mee te denken of wil je meer informatie, laat het ons weten via rikaverdoorn@gmail.com

Nog even een paar belangrijke data:
Stichting Hulphond Nederland:
1 april is de Open Dag in Herpen
10 april de Big Walk op Bussloo
Verdere informatie via www.hulphond.nl

Platform Krachtig Apeldoorn steunt ouders met zorgintensief kind

Er zijn veel verschillende soorten mantelzorgers. Zo zijn er de ouders die extra zorgtaken hebben vanwege een kind met een beperking of chronische ziekte. Je weg vinden in de wereld van intensieve zorg voor je kind kost veel tijd en energie en gaat gepaard met emoties. "Het kan enorm helpen als je je verhaal kwijt kunt bij iemand die hetzelfde meemaakt", zegt Regine Beijer, één van de oprichters van het Platform Krachtig Apeldoorn. "Ik denk graag in mogelijkheden, niet in beperkingen. Als je samenwerkt, dan kom je verder."

Iedere eerste maandag van de maand organiseert het platform een themabijeenkomst of ontmoetingsavond speciaal voor ouders en verzorgers van een zorgintensief kind.

www.tinyurl.com/KrachtigApeldoorn

**Sportclub
&
Gezondheidspraktijk**
Linie 540 - Winkelcentrum 't Fort

hart®
for her

30 minutes,
women only
workout

onder begeleiding afvallen en
werken aan een gezonde leefstijl

www.afvallenapeldoorn.nl

wellnessmassage &
voetreflexmassage

www.dhbp.nl

Sportclub hart for her Apeldoorn | 055 - 3600790 |
wilma@hartforher.nl | www.hartforher.nl

In beweging met Roos Jensen

Ook goede voornemens voor dit (niet meer zo) nieuwe jaar bedacht? Misschien minder stressen, gezonder eten en meer bewegen? Het kost even wat moeite om uit je comfortzone te stappen, maar na een tijdje zal je het verschil merken. Dus aan de slag! Bij voorkeur doe je elke oefening drie keer per dag. De oefeningen kunnen zowel binnen als buiten worden gedaan.

Oefening 1 Balans

Bovenbeenspieren en bilspieren

Ga bij deze oefening rechtop staan.

- Ga naast een stoel staan en houd met één hand de stoelleuning vast.
- Andere hand in de zij.
- Buig de knie van je been dat het verst van de stoel staat.
- Trek je knie niet hoger dan je heup. Vervolgens strek je het been voor je lang uit. Trek de tenen naar je toe.
- Houd het gestrekte been 3 tellen vast.
- Ga aan de andere kant van de stoel staan en herhaal de oefening met je andere been.
- Elke kant drie keer...eerst drie keer met links en dan drie keer met rechts.

Aandachtspunt bij deze oefening: Niet de heupen kantelen. Heupen blijven recht.

Oefening 2

Balans en kracht

Ga achter de stoel staan en houd met beide armen de leuning vast.

- Sta rechtop. Armen mogen iets gebogen zijn.
- Zet één voet vast achter de kuit van het andere been.
- Ga nu met het standbeen op de tenen staan.
- Je gaat de hoogte in, dus niet voorover buigen.
- Herhaal dit vijf keer.
- Doe dit ook met je andere been vijf keer.

Aandachtspunt bij deze oefening: Niet de heupen kantelen. Heupen blijven recht.

Oefening 3

Beenspieren en rugspieren

We gaan nu met de rug tegen een deur of een muur staan.

- Ga recht staan en zet de benen iets uit elkaar.
- Plaats je handen op de schouders en buig gestrekt je bovenlichaam naar voren toe. De billen blijven tijdens deze oefening contact houden met de deur of de muur.
- Rustig het bovenlichaam terug brengen naar de deur of muur.
- Herhaal dit zeven keer.

Aandachtspunt bij deze oefening: Lukt het niet om de handen op de schouders te brengen druk dan je armen gekruist over de borst.

Authentiek vakmanschap

Passie voor uw vloer

Oog voor detail

**PERFECTION
PARKET**

06-26264323

info@perfectionparket.nl

www.perfectionparket.nl

Talma Borgh
een thuis voor welzijn met zorg

**Wonen, welzijn
en (thuis)zorg**

Fortlaan 47
7325 ZE Apeldoorn

T (055) 368 36 83

info@talma-borgh.nl
www.talma-borgh.nl

Nieuws van de Protestantse wijkgemeente Noordoost

Musical Ester in de Julianakerk Op zoek naar verbinding

De protestantse wijkgemeente Apeldoorn Noordoost (PWANO), waartoe de wijken Osseveld-Woudhuis, Welgelegen, Zevenhuizen en Zuidbroek behoren, komt bijeen in de Julianakerk aan de Deventerstraat. In de coronajaren was het mogelijk om de wekelijkse kerkdiensten te streamen. Dit kan sindsdien nog steeds, maar er gaat toch niets boven het persoonlijke contact. Nu dat weer mogelijk is, zoeken we in deze tijd naar verbinding. Verbinding binnen de kerk, binnen de wijk Apeldoorn Noordoost.

Ervaringen met het organiseren van de musicals Mozes (2015) en Ruth (2018) leerden dat het plezier om samen zo'n project vorm te geven en naar buiten uit te dragen, die verbinding enorm versterkt. En het is die verbinding waar we met het project Ester naar op zoek zijn. Daarbij verliezen we niet uit het oog hoe ernstig de situatie om ons heen is.

In september is gestart met de eerste repetities van het koor en de spelers. De muzikale leiding van het koor en solisten is in handen van organist/dirigent Jan van den Brand. De spelers worden gecoacht door een professionele regisseur: Sander van Voorst.

Wil je/wilt u meer weten over Ester, raadpleeg dan de website musicalester.nl. Daar vind je onder meer het verhaal over 'Ester in een notendop', 'de geschiedenis van het Joodse volk in het Perzische rijk' en een beschouwing over 'de actualiteit van het Bijbelboek Ester'.

Een citaat hieruit: 'In het Bijbelboek Ester wordt het Joodse volk aangevallen als groep. Weg gezet als groep. Het weg zetten van mensen in groepen, in hokjes, is blijkbaar iets van alle tijden.' Ester de musical wordt uitgevoerd op vrijdag 14, zaterdag 15 en zondag 16 april 2023 in de Julianakerk. Voor informatie zie de website www.musicalester.nl

VONO (van oost naar oost)

Ook dit jaar gaan er twee groepen voor vrijwilligerswerk richting Albanië. Een groep van 20 ouderen in april en 18 jongeren. Voor achtergrondinformatie kunt u de website bezoeken vanoostnaaroot.nl.

Kerkdiensten te volgen via youtube

U bent op zondag altijd welkom bij een kerkdienst die om 10.00 uur begint. Er is oppas en tijdens de viering ook een onderdeel van 25 minuten voor de kinderen.

Maar u kunt de diensten ook volgen via

<https://pwano.nl/kerkdienst-rechtstreeks/>

Wij staan u graag te woord bij uw (levens)vragen.

Bel ons gerust voor een afspraak of een vraag waarmee je zit. **Wij werken pro Deo.**

Op onze website vind je misschien al wat antwoorden op vragen of verwijzingen naar mensen en hun telefoonnummers die jou verder kunnen helpen.

**Corma Baas en
Jaap Kappers (predikanten)**
055- 7519430
cormabaas@pwano.nl
jaapkappers@pwano.nl
www.pwano.nl
(protestantse wijkgemeente
Apeldoorn Noordoost)

Open Huis azc Deventerstraat

Het asielzoekerscentrum aan de Deventerstraat hield vlak voordat het in gebruik werd genomen (begin november) open huis. Ook de redactie nam een kijkje.

De open dag vond plaats begin november, vlak voordat de eerste bewoners er in trokken. Voor deze open dag had het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) de mensen uitgenodigd die zich eerder aanmeldde voor de nieuwsbrief die de gemeente uitgaf. Ook de pers kreeg een uitnodiging. Voor wie het zag: ook in de Stentor stond een uitnodiging.

Het terrein en de gebouwen

Wie nu het terrein van de Joseph Stichting (zo noem ik het in gedachten nog steeds) betreedt, ziet een bord staan van het COA en verwijzingen naar waar wat te vinden is. Verder is het niet veel anders dan het was. Er staan tussen de bomen nog steeds dezelfde wat sombere, donkere gebouwen. Maar als je de gebouwen betreedt, zie je een strakke lichte indeling met hier en daar elementen die doen denken aan hoe het er ooit uit zag.

De bewoners

In deze gebouwen worden voorlopig maximaal 300 asielzoekers ondergebracht. Mensen die hun land zijn ontvlucht, omdat het er niet veilig is en soms omdat er voor hen geen toekomst is. Een klein deel van deze vluchtelingen komt uiteindelijk in Nederland en gaat een traject in dat uiteindelijk kan leiden tot een verblijfsvergunning of zelfs tot naturalisatie. Het asielzoekerscentrum past in het proces. Bewoners zijn nog niet zover in het proces dat ze een verblijfsvergunning hebben of dat er een woning voor ze beschikbaar komt of is.

De woonunits

In dit nieuwe azc zijn woonunits voor twee personen gemaakt. Vier woonunits hebben een gezamenlijke keuken. In de unit staat een stapelbed en er zijn twee kasten. Er is geen echte opslagruimte en weinig privacy. Het oogt fris en sober en het lijkt wel een beetje op een jeugdherberg. De bewoners die er natuurlijk langer gaan verblijven, moeten er zelf iets van maken.

Voor kinderen is er weinig. Buiten moeten nog drie speelplaatsjes worden aangelegd. Eén van de woongebouwen is nog niet klaar. Dat komt – cynisch genoeg – onder meer doordat door oorlog materialen niet verkrijgbaar zijn. De reden waarom dit complex niet al eerder geopend kon worden.

Dienstruimten

We dwalen nog door de voormalige kerk. Er is een lesruimte en er kan film worden gekeken tegen de achtergrond van gebrandschilderde ramen. Er zijn spreekkamers en ook Vluchtelingenwerk Nederland heeft er een eigen ruimte. In een ander gebouw heeft het COA kantoorruimte. En dat alles in een schitterende omgeving waar je ook straks nog gewoon doorheen kunt blijven wandelen.

Nieuwe burens

Nieuwkomers moeten hier gaan wennen aan hoe wij in Nederland met van alles en nog wat omgaan. En wij moeten wennen aan onze nieuwe burens. En dat is precies de reden dat we als redactie vinden dat we aandacht mogen geven aan het azc, dat formeel niet in onze wijken staat. We willen in de toekomst kennis maken met de bewoners en met de locatieverantwoordelijke van COA. Ook willen we laten zien hoe de dag van een asielzoeker er uit ziet.

Verhuizen uit Zuid

De eerste bewoners van het azc zijn bekend met Apeldoorn: zij komen uit het tijdelijke pand in Apeldoorn-Zuid aan de Christiaan Geurtsweg. Dat was een oud kantoorgebouw en feitelijk niet geschikt om langer in te wonen, maar is uiteindelijk wel vier jaar gebruikt. De nieuwe locatie is duidelijk wel bedoeld voor langere bewoning, al moeten de gebouwen eerst nog gereed gemaakt worden voor 400 bewoners.

Met de bewoners komen ook medewerkers van het COA en vrijwilligers mee. De vluchtelingen die uit de locatie Apeldoorn-Zuid komen zijn blij met de nieuwe, betere locatie. Sommigen zijn aanwezig op de open dag en schenken thee of koffie aan de bezoekers. Bezoekers die we aanpreken reageren eigenlijk net zoals wij. Het ziet er niet luxe uit, maar in een noodsituatie kun je er goed (over)leven. En daar gaat het in dit centrum om.

Overlast?

De ervaring van het COA leert dat 0,5 % van de asielzoekers overlast veroorzaakt. Op de straks 400 bewoners, gaat het in theorie om 2 personen. Het lijkt er op dat we moeten afwachten waar onverhoopte problemen zich gaan voordoen. Net zoals in de bestaande wijken die minder in het oog worden gehouden.

Voorlopig maximaal 400 bewoners

Zoals bekend is er nog een discussie gaande over het maximum aantal bewoners van het azc. Voorlopig gaat het om 400. Of het er meer worden hangt af van de ervaringen en een evaluatie door de gemeenteraad. En natuurlijk van het aantal mensen dat asiel zoekt.

TER LINDEN MEIJER TUENTER ADVOCATEN EN MEDIATION.

Wij ondersteunen u op de gebieden:

Personen- en familierecht: echtscheiding, omgang, alimentatie
 Erfrecht: (onigheid) afwikkeling erfenis, uitleg testament, bewindvoering
 Migratierecht: visum, mvv, internationale echtscheiding

TOEGANKELIJK EN PROFESSIONEEL

Belt u gerust voor het maken van een afspraak voor een vrijblijvend eerste gesprek.

Linie 596, 7325 DZ Apeldoorn. Tel. 055-7600660. www.lmt-advocaten.nl

Tunnel-project-weetjes Terugblik inschuiven tunnelbak

Tekst: Gebroeders Van Kessel, gemeente Apeldoorn, aannemer Hegeman
 Foto's: Peter Vroon, Bouwapp, gemeente Apeldoorn, Maarten Sprangh,

In de vroege ochtend van 18 oktober was het zover: de tunnelbak voor de onderdoorgang lag op z'n definitieve plek. Sneller dan verwacht, werd deze zware constructie langzaam maar zeker op de juiste plek geplaatst. Met militaire precisie schoof de tunnelmoot 10 meter per uur op om een afstand van 40 meter te overbruggen.

Het was een behoorlijke klus, waar al met al 140 uur non-stop aan gewerkt is. Dit gebeurde onder grote belangstelling van kijkers ter plekke, die zelfs 's nachts op de tribune zaten! Ook de livestream op de website werd veel bekeken.

Uniek staaltje techniek

De betonnen tunnelmoot weegt maar liefst 6.000 ton en werd stukje voor stukje verplaatst. Daarbij verzetten we ongeveer 12.500 m3 grond. Om dit te kunnen doen, werkten de aannemers 140 uur non-stop door (ook 's nachts). De werkzaamheden waren via de website live te volgen. Voor sportschool Move 24/7 kwam er een tribune voor mensen die wilden kijken.

Verder met de tunnel

Aannemer Hegeman maakte de ondergrond van de diverse vloeren in en rondom de tunnel. Half november kwam daar het ijzerwerk op, ter versteviging van deze vloeren. Na het storten van beton zijn de vloeren daarna definitief op de juiste dikte.

Veiligheidsdag

Leerlingen van groep 8 van drie verschillende basisscholen kregen op 3 november voorlichting over veiligheid. De kinderen kregen een 'dode hoek' training en werden bijgepraat over veiligheid rondom het spoor. De Veiligheidsdag werd georganiseerd door aannemers Hegeman en Gebroeders Van Kessel, in samenwerking met ProRail en de gemeente Apeldoorn.

Remko van Gebroeders Van Kessel liet samen met chauffeur Hans zien waar je op moet letten als je bij een vrachtwagen in de buurt komt. Vooral de 'dode hoek' is dan natuurlijk belangrijk. De scholieren waren enthousiast, vooral toen zij zelf vanuit de vrachtwagen mochten ervaren wat een chauffeur ziet. Daarnaast verzorgden Martijn van Hegeman en Kitty (Prorail) een gastles over veiligheid rondom het spoor. Ook dit maakte indruk op de leerlingen.

Weekendafsluiting Deventerstraat

Tussen vrijdag 18 november en maandag 21 november zou er gewerkt worden aan het kruispunt Deventerstraat – Laan van Osseveld.

“Ik help met alle liefde en professionaliteit

SuAZe verzorgt de uitvaart op een manier zoals jij het wilt. Persoonlijk, transparant, flexibel en bovendien betaalbaar. Ik maak alles mogelijk en zorg dat het op de meest professionele manier wordt geregeld. Ik begeleid het hele proces met al mijn liefde en inzet, van de laatste verzorging tot het nagesprek.

Heb je behoefte aan een vrijblijvende kennismaking? Neem dan contact met me op.

SUAZE | **UITVAARTVERZORGING**
EEN MOOI AFSCHIED MET LIEFDE GEREGELD

Anita Zengerink

Kou en neerslag

Door de lage temperaturen zou het asfalt te snel afkoelen. Dit heeft effect op de verdichting en de uiteindelijke levensduur van het asfalt. Ook heeft de regen een nadelig effect op de hechting. De combinatie van kou en neerslag maakte dat de aannemer een ander weekend moest kiezen voor de werkzaamheden. De werkzaamheden voor dit kruispunt schuiven daarom door naar het voorjaar van 2023. Dit heeft geen effect op de verdere planning van de ingebruikname van de tunnel op de Laan van Osseveld.

Begin van dit nieuwe jaar startte de aannemer aan beide zijden van de tunnel met de aanleg van de rijbanen. Ook werd er begonnen met de aanleg van de verkeersverbindingen voor voetgangers en fietsers en kreeg de betonnen fietsbrug zijn definitieve vorm. Ondertussen bleef de trein gewoon rijden. In de laatste maanden van de bouw blijven de werkzaamheden afhankelijk van de weersomstandigheden. De afgelopen tijd zat het weer meestal mee. Het project ligt op schema om de tunnel eind maart in gebruik te kunnen nemen.

Frisse start in 2023

In 2023 werd begonnen met de werkzaamheden aan de zuidzijde, tussen het spoor en de Zutphensestraat. De aannemer Van Kessel verbreedde de weg van twee naar vier rijstroken en installeerde verkeerslichten bij Het Rietveld. Daarnaast werden de fietspaden verbreed om tweerichtingverkeer mogelijk te maken.

Voor meer informatie over dit deel van het project en de volledige fasering lees je het beste de projectpagina van de gemeente Apeldoorn. www.apeldoorn.nl/tunnelosseveld

Planning en verdere fasering

Vanaf woensdag 11 januari tot en met vrijdag 17 februari 2023 werkte Gebroeders Van Kessel aan de zuidzijde. In overleg met aannemer Hegeman werd deze fasering gewijzigd ten opzichte van de eerder aangekondigde fasering. De hondenuitlaatplaats (HUP) bij Ommeland werd gedurende deze fase opnieuw ingericht. De HUP bleef gedeeltelijk beschikbaar, eerst aan de zijde van de Zutphensestraat, later werd het overige gedeelte ingericht.

Winnaars van de kleurwedstrijd

Logan, Hugo, Charlie en Luna hebben gewonnen bij de kleurwedstrijd! Zij kregen in de klas hun prijs uitgereikt. De kleurplaten hangen nog extra groot op een bouwhek (bij de Vlindertuin).

Download de Bouwapp

Tijdens de werkzaamheden plaatsen de aannemers regelmatig updates in de BouwApp over de werkzaamheden. U kunt de app downloaden in de Market (Android) of App Store (Iphone). In de App zoekt u op project 'Onderdoorgang Laan van Osseveld' en 'Verdubbeling Laan van Osseveld' en kunt u zich aanmelden. U kunt ook aangeven of u automatisch een melding wilt ontvangen als nieuwe informatie is toegevoegd.

Voor vragen of opmerkingen over de rijbaanverdubbeling kunt u naast de BouwApp ook per email en tijdens werkdagen telefonisch contact opnemen met:

Gebroeders Van Kessel
Remko Mulder
06-2576 1408
remulder@kessel.nl

Voor vragen over de onderdoorgang kunt u contact opnemen met:
Hegeman Bouwgroep
Martijn Oosting
apeldoorn@hegeman.com
06-2029 4006

Voor algemene vragen over het project en de omleidingen kunt u contact opnemen met
Gemeente Apeldoorn
Bettine Potter
tunnelosseveld@apeldoorn.nl
06-1868 7589

Even voorstellen... Martijn Oosting

Tekst: Hans Verbeek
Foto's Herma Oosterloo- de Jong,
Hans Verbeek en Pieter Verdoorn

Trots dat het gelukt is. Waarom? Omdat de aanleg van de spoortunnel onder de Laan van Osseveld twee hoogtepunten kent: het inschuiven van de tunnelmoot en natuurlijk de oplevering (maart 2023) is het hoog tijd om eens te praten met Martijn Oosting. Martijn is omgevingsmanager en werkt in opdracht van hoofdaannemer Hegeman. We spreken elkaar in een kantoor bij WPS (Linie 524) waar je net niet op de bouwlocatie kijkt.

"Ik ben geboren en opgegroeid in het zuidoosten van Drenthe, studeerde Sociale Geografie in Groningen en werkte lange tijd bij het Havenbedrijf van Rotterdam. Daar kwam ik er achter dat het leuk en nuttig is dat ontwikkelingen bedacht en ontworpen kunnen worden, maar dat dat niet genoeg is. Het is belangrijk om met alle betrokken partijen bij een project om tafel te gaan in de voorbereiding van dat project, maar ook tijdens de uitvoering."

Martijn realiseerde zich dat het ook door de ontwikkeling van de maatschappij komt dat alle betrokkenen een belang hebben dat aandacht nodig heeft om projecten goed van de grond te krijgen. Na een tijd in de Randstad, keerde hij 6 jaar geleden terug naar het oosten van het land. Daar startte hij met twee compagnons Buro Rondom: een bureau dat zich in de basis bezighoudt met de omgeving van projecten.

Zowel in de planvorming, als in de uitvoering. Samen met zijn collega's werkt hij inmiddels voor gemeenten, provincies, waterschappen en aannemers die niet permanent een omgevingsmanager nodig hebben. Hun werkveld strekt zich uit over het noorden en oosten van Nederland, want 'daar spreken we de taal'. Martijn vindt het belangrijk dat mensen weten dat hij voor aannemer Hegeman werkt, maar toch ook wel onafhankelijk kan zijn. Dat is belangrijk voor de rol die hij heeft. Maar eerst: Martijn (iets over de 40 jaar) woont in Dalfsen met zijn

vrouw en twee kinderen. Buiten het werk is hij ook actief in de samenleving en is hij sinds z'n terugkeer naar het oosten ook weer regelmatig te vinden op de tribune van FC Emmen. Hij maakt op mij een open indruk en is een vlotte verteller.

Omgevingsmanager bij Hegeman

Martijn werd in november 2021 door Hegeman benaderd om voor dat bedrijf het omgevingsmanagement te gaan doen voor het project Onderdoorgang Laan van Osseveld. Dat betekende dat hij zich in een snel tempo de situatie en de plannen eigen moest maken. "Je komt dan in een projectteam met allemaal mensen die al veel langer bezig zijn met het project. Je hebt dus in die zin een achterstand, maar ik hoef niet alle technische details van het project te kennen. Het gaat er voor mij om dat ik genoeg weet om knelpunten voor bijvoorbeeld omwonenden te kunnen herkennen en oplossen als dat kan.

Martijn is zich er goed bewust van dat het niet altijd lukt om iedereen tevreden te stellen. Dat kan ook niet: "Als een damwand in getrild wordt levert dat nou eenmaal een vervelend geluid en getril op. Afhankelijk van hoe ver je daar vandaan woont is dat vervelend of meer dan dat. En het is duidelijk dat niet ieder mens op dezelfde manier reageert. De een heeft begrip of is zelfs blij dat het project wordt gemaakt, de ander wil dat het getril onmiddellijk stopt." Martijn probeert altijd begrip te tonen en legt daarna uit wat er wel en niet kan. De omgeving aan de voorkant goed meenemen in wat er gebeuren gaat en openstaan voor ieders belangen is misschien wel de belangrijkste rol in dit soort projecten.

Een groot item afgelopen warme zomer was de grote hoeveelheid opgeslagen

Lees verder op de volgende pagina...

zand ter hoogte van 't Fort en het Ommeland. Ondanks maatregelen om verstuiven te voorkomen gebeurde dat soms toch. Ook hier waren de reacties erg verschillend. Van begrip tot direct verwijderen. Opvallend is dat de meeste reacties voor de aannemer komen uit Osseveld.

Naast alle gesprekken proberen de aannemers Hegeman en Gebroeders Van Kessel informatie te geven via de Bouwapp. Volgens Martijn belangrijk omdat daar snel belangrijk nieuws op gezet kan worden. En natuurlijk worden er regelmatig foto's geplaatst. Zeker midden oktober. "Op deze manier kunnen we mensen ook laten zien wat we aan het doen zijn. Want hoewel zo'n project best wat hinder kan veroorzaken, doen we het om de verkeerssituatie beter te maken én daarbij is het een knap staaltje techniek. Dat mag ook wel eens onder de aandacht worden gebracht. Dat maakt het project ook gewoon heel leuk eigenlijk."

Spannend

In de periode naar de zogenaamde treinvrije periode vanaf 14 oktober was er eerst niet veel aan de hand. Het projectteam en de mensen buiten werkten maanden hard aan het project. Hoewel de algemene planning voorafgaand aan het project duidelijk is, zijn er tijdens de uitvoering altijd uitdagingen en moet er bijgestuurd worden of slimme oplossingen worden bedacht. Het weer kan een rol spelen, maar ook de krapte op de arbeidsmarkt was te merken. En zelfs de oorlog in de Oekraïne heeft z'n invloed.

Martijn:
"Met de Bouwapp laten wij zien wat we doen."

Bij Hegeman was al die tijd ook iemand bezig om de daadwerkelijke plaatsing van de tunnelmoot tot in detail voor te bereiden. De precieze data dat de trein niet kon rijden werden meer dan een jaar van tevoren vastgelegd en dáárin zat in ieder geval weinig ruimte voor verandering. Hoe dichterbij de treinvrije periode, hoe intensiever er afgestemd werd. Vanzelfsprekend met opdrachtgevers ProRail en de gemeente Apeldoorn, maar ook met de diverse onderaannemers. Want het inschuiven van de tunnelmoot moest binnen een aantal dagen plaatsvinden en binnen die periode zou er geen tijd zijn voor vertraging. Ook omdat er dag en nacht doorgewerkt zou moeten worden. "Dan mag je helemaal niets meer aan het toeval overlaten."
Je merkte ook wel dat, ondanks alle goede

voorbereidingen, de spanning toe nam. De grote interesse uit de omgeving speelde daar ook een rol bij. Toen we op vrijdagmiddag zelfs een tribune plaatsten, kregen we zowaar het idee de hoofdrol te spelen in een film. En vrijdag, een paar uur voor de start van de treinvrije periode, was het zo ineens verdacht stil binnen de hekken. Bijna magisch was dat. De voorbereidingen waren klaar en de mensen die 's nachts de eerste shift gingen doen waren naar huis om wat te slapen."

Opluchting en trots

De eerste dagen van de treinvrije periode gingen voorspoedig. Op maandag werd langzaam wel duidelijk dat het daadwerkelijke inschuiven van de tunnelmoot zelf wat eerder kon starten dan het lang daarvoor bedachte tijdstip van 05.00 uur.

"Op maandagavond kwam het bericht dat ze om 02.00 uur 's nachts al gingen beginnen. "Ergens voel je je dan wat schuldig in de richting van al die geïnteresseerden die 's ochtends vroeg willen komen kijken. We hebben het nog wel gecommuniceerd via de BouwApp, maar velen zullen dat niet meer gelezen hebben. Wachten was ook geen optie."

"Toen ik om ongeveer 05.00 uur aan kwam was de moot al heel ver gevorderd op z'n reis. En om 06.00 uur mocht de projectmanager de sirene laten afgaan ten teken dat de moot op z'n plek lag. Daarmee waren we niet alleen eerder begonnen, maar duurde het inschuiven zelf ook nog eens korter dan ingepland."

De moot op zijn plek

Martijn vervolgt: "Het was heel leuk om te zien dat er opluchting en trots was dat op 18 oktober om zes uur 's morgens al geconstateerd kon worden dat de moot op zijn plek lag. Het was in die laatste dagen er voor allemaal goed gelopen. Reservetijd was niet nodig geweest en het proces van het inschuiven zelf was eerder gestart dan gepland en ook nog sneller gegaan dan gepland."

En hoewel Martijn zelf geen rol speelde bij het inschuiven van de tunnelmoot, voelde hij dezelfde trots als de mensen die alles hadden voorbereid en uitgevoerd. "Sommige collega's zeiden dat het natuurlijk goed ging omdat het goed was voorbereid, maar toch." Vanaf het moment dat de treinen weer konden rijden, werd het ineens even wat rustiger. En het projectteam is ook meteen kleiner geworden."

We praten nog na over dat gevoel van trots dat mensen hebben die hebben bijgedragen aan een project dat ook echt is gerealiseerd. En over het grote verschil in hoe iemand kijkt naar een technisch hoogstandje als de bouw van een tunnel.

Martijn: "Het is ook duidelijk dat alle betrokkenen op hun tenen hebben gelopen: veel uren werken onder hoogspanning doet echt wel wat."

Op 18 oktober 2022 was het dan zover: de tunnelmoot in de Laan van Osseveld werd onder de spoorlijn geschoven. In deze Wijkijker extra aandacht voor deze bijzondere dag die voor de liefhebber het hoogtepunt werd.

Na een lange voorbereiding door gemeente en Prorail (u las daar in eerdere edities over) werd in januari 2022 de Laan van Osseveld echt afgesloten. Daardoor werd de ondertunneling veel concreter voor ons als wijkbewoners. Natuurlijk is het openingsmoment in het voorjaar van 2023 erg belangrijk. Maar voor degenen die geïnteresseerd zijn in dit soort grote bouwprojecten is het leuk en bijzonder om te kunnen zien hoe zo'n tunnel werkelijk gemaakt wordt.

Een tunnelmoot van 6000 ton

De tunnelmoot is in de aanloop naar oktober 40 meter van de plek waar hij moest komen opgebouwd. Aan de westkant en parallel aan de spoorlijn. In de dagen voor het inschuiven moesten er nog twee belangrijke dingen gebeuren. Alles onder de spoorlijn moest worden weggehaald en weggegraven en er moesten rails van beton worden gelegd waarop de tunnelmoot naar het oosten kon worden geschoven. Daarvoor moest het treinverkeer worden stilgelegd voor een paar dagen. Uw redacteur heeft dit in die dagen nauwlettend gevolgd en tot zijn verbazing en bewondering bleek alles perfect gepland en te passen. Zo goed dat een paar uur eerder dan verwacht kon worden gestart met het inschuiven van de tunnelmoot.

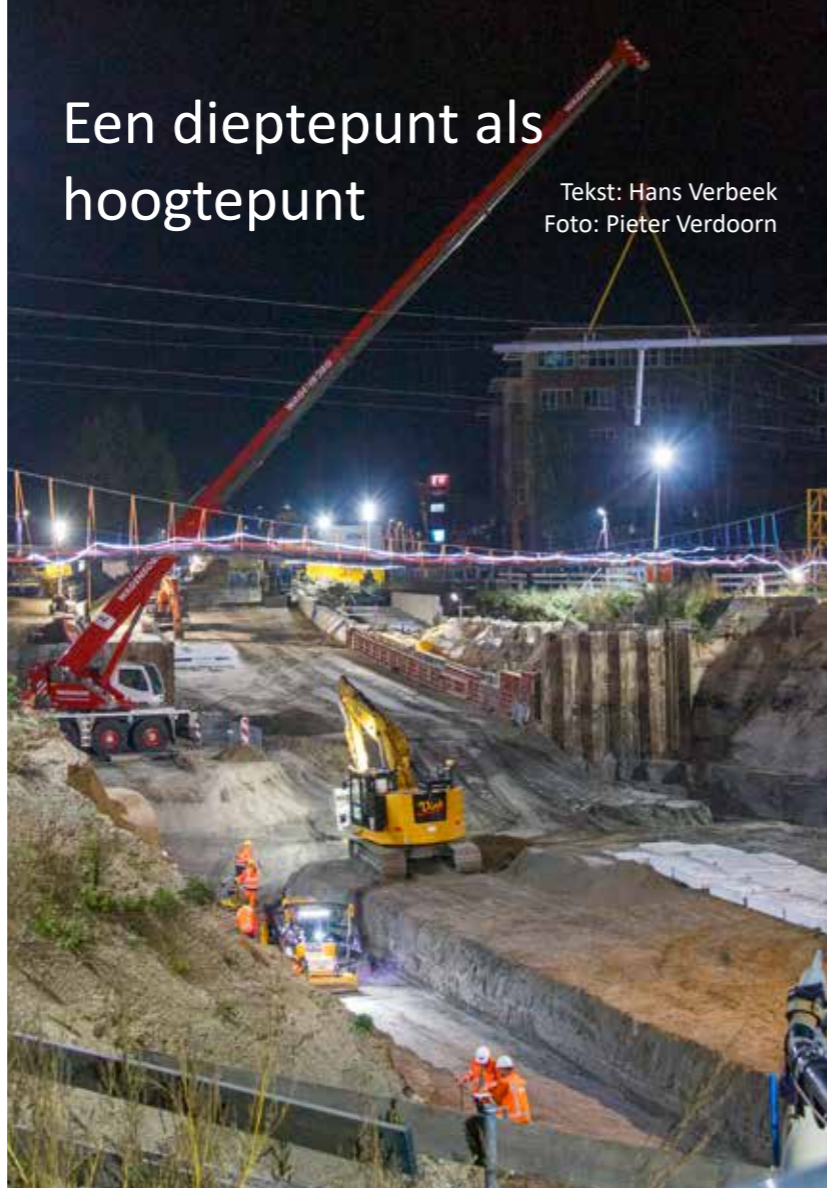
Zo bleek op 18 oktober toen het licht was, dat de bak al op de goede plek lag. Het was in de mist best een vreemd gezicht om het gevaarte van 6000 ton niet meer op de plek te zien liggen waar het gebouwd was. Vroeg in de ochtend hoefde de tunnelmoot alleen nog maar een paar centimeter op zijn plaats te zakken.

Kijkers die kwamen waren zelfs een beetje teleurgesteld dat er niet gewacht was met het plaatsen tot na het ontbijt. Maar de hoofdaannemer (Hegeman) was natuurlijk alleen maar blij dat het goed en voorspoedig was verlopen.

Ook in de komende tijd is het goed om bij problemen rond de tunnelaanleg contact op te nemen met Bettine Potter van de gemeente of Martijn Oosting van Hegeman.

Een dieptepunt als hoogtepunt

Tekst: Hans Verbeek
Foto: Pieter Verdoorn

Met één van de hoofdrolspelers bij Hegeman (Martijn Oosting) heeft de Wijkijker een interview over hoe hij dit allemaal beleefd heeft. Het is duidelijk: er moet nog heel veel gebeuren in de komende periode. Maar het zal niet meer zo spectaculair zijn als het plaatsen van de tunnelmoot. Op de voorgaande pagina staat een panorama foto, geleend van de bouw app, die hopelijk goed laat zien hoe groot het gebied is dat betrokken is bij de bouw van de tunnel en hoeveel grond er verplaatst is.

Knelpunten en Klankbord

In het vorige nummer van de Wijkijker stond er vanuit de redactie geen artikel over de ondertunneling. Dat was vooral omdat er weinig te melden viel. Duidelijk was al dat de verkeerafwikkeling relatief weinig problemen opleverde. Er kwam bij de redactie één melding van overlast binnen op de Deventerstraat. Die overlast lijkt zich daar (en op de Zutphensestraat en bij reconstructie van de tunnel bij 't Fort) vooral te beperken tot hinder doordat het soms wat langer wachten is om de wijk uit te komen, vooral in de spits.

Doorstroming

Er is veel gedaan om de doorstroming van het verkeer zo optimaal mogelijk te laten zijn, maar niet alles is te voorkomen. Het is onder meer te danken aan de Klankbordgroep van omwonenden en de aanpak bij de gemeente en Gebroeders Van Kessel dat er zeker bij de start van het project snel is gereageerd op verwachte en werkelijke knelpunten.

Column Af Wijkend

Vaardige handen, knappe koppen

Tekst: Theo Groen
Foto: Rinus Groen

Ik denk dat veel wijkbewoners af en toe even bij het hek staan te kijken naar de gestage vorderingen. Ook het (gelukkig sterk versnelde) filmpje van het inschuiven van de tunnelbak (zoek op YouTube: "tunnel osseveld timelapse") heb ik al een paar keer bekeken. Knap, dat dat allemaal zo kan.

En als je daarover doordent: het vraagt ongetwijfeld heel veel denkwerk om dat allemaal uit te rekenen, te plannen en op de goede plaats te krijgen en dan liefst ook binnen het tijdschema en zonder ongelukken. Creatief denken ook: je eerste gedachte is om een gat te graven aan weerskanten van het spoor en vervolgens onder het spoor, daarin de tunnel te bouwen en dan een gleuf te maken om daarin de Laan van Osseveld weer compleet te maken.

Maar er is gelukkig gekozen voor een meer spectaculaire aanpak: de tunnelbak is eerst in zijn geheel een eindje verderop gebouwd en vervolgens onder het spoor geschoven. Je moet er maar op komen...

Maar met al die knapheid, kennis, slimme oplossingen en computerberekeningen zou je bijna vergeten dat er óók vaardige handen nodig zijn. Mensen die kunnen werken met kabels, beton, machines, leidingen, buizen en met veel verschillende metalen dingen. Mensen die steigers en hekken bouwen, zorgen dat er voldoende water, stroom en bier is, die de rommel opruimen en de mooie kindertekeningen een plekje geven. Je hebt mensen nodig die de containers verplaatsen, de mobiele kantoortjes netjes houden, koffie zetten en verkeersborden verplaatsen. En vooruitlopend op de goede afloop: mensen die op het eind alles netjes opruimen, de champagne ontkurken en tenslotte het lintje ophangen en het juiste schaartje regelen zodat de tunnel feestelijk kan worden geopend door Belangrijke Mensen.

Hooikoorts vrij de lente door?
Homeopathie helpt, ook bij allergie

hooikoorts • eczeem • luchtwegklachten
darmklachten • huidproblemen

Meer informatie of een afspraak?
drs. Manon Bruins, homeopaat
AGB-Code: 90035649 | Lid NVKH

055 - 360 10 23 | info@manonbruins.nl
Waterlei 266, 7325 GM Apeldoorn

www.homeopathiepraktijk.net

Homeopathie haalt het beste uit jezelf!

De meeste zorgverzekeraars vergoeden geheel of gedeeltelijk de kosten indien u aanvullend verzekerd bent.

NERLANDSE VERENIGING VAN **II** **klassiek homeopaten**

Erkend leerbedrijf beroepsonderwijs bedrijfsleven

VLOK ERKEND
Branchevereniging voor vakmensen

K L U S B E D R I J F
K A B L A U

Ervaringen:
"Naast goed vakmanschap ook heldere afspraken die ook nog eens worden nagekomen. Dat maakt de echte vakman. Niet alleen mooi werk maar ook een bruikbaar op maat gegeven advies. Afwerking zit in details waar je later nog steeds plezier van hebt en dat is prima voor elkaar."

SERVICE • KWALITEIT • DEGELIJK • MEEDENKEND • VAKMANSCHAP • PERSOONLIJK • OOG VOOR DETAIL

Carlo Kablau is gediplomeerd tegelzetter/timmerman en gespecialiseerd in het maken van badkamers, vloeren, timmerwerken en schilderwerk, maar hij gaat ook andere klussen zeker niet uit de weg.

Voor meer informatie of een vrijblijvende offerte kunt u ons bellen of mailen.

Contact:
Tel: 055-8441356 of 06-51076480 Adres: Houttuinen-Oost 40
Mail: info@klusbedrijf-kablau.nl

www.klusbedrijf-kablau.nl

JE BALANS IN HANDEN

praktijk voor energiebehandeling
holistic pulsing, hand-/voetmassage

nieuwsgierig naar wie ik ben en wat ik te bieden heb, kijk op

www.jebalansinhanden.nl

Maria Rovers
Ravelijn 206, 7325 NZ Apeldoorn

info@jebalansinhanden.nl

055-84 33 771

Holtkamp
FINANCIËEL ADVIES
VOOR NU EN VOOR LATER

'Eén aanspreekpunt voor al je financiële zaken'

Bij Holtkamp Financieel Advies krijg je onafhankelijk advies, voor nu en voor later.

Je kunt terecht voor:

- Hypotheekadvies
- Pensioenadvies
- Financiële planning
- Particuliere verzekeringen
- Zakelijke verzekeringen

Je persoonlijke adviseur om de hoek die jouw situatie kent. Wil je ook graag financieel advies? Ik kom graag bij je langs voor een kennismakingsgesprek.

055 2032 048
Zuthphensestraat 50 Apeldoorn
contact@holtkampfinancieeladvies.nl
www.holtkampfinancieeladvies.nl

advieskeuze.nl 9.9

Gespot in de wijk... Dat kan echt beter!

In samenwerking met Gerard Link én u, kijkt de redactie met andere ogen naar de vaak onlogische inrichting van de openbare ruimte in Osseveld-Woudhuis. We verbazen ons over hoge onneembare stoepranden (met rollator of scoot-mobiel), geblokkeerde trottoirs (omgevallen vuilnisbakken) tot ontoegankelijke gebouwen (zoals Het Bolwerk) en onlogische oversteekpunten (waar blijft die stoep?) voor mensen met een (lichamelijke) beperking.

Ken je ook zo'n verbeterpunt in de wijk? Meld het ons, dan gaan wij er op af en melden dit bij het Platform Gehandicapten Apeldoorn én de gemeente. Uiteraard in de goede hoop, dat het verbeterpunt kan worden opgepakt en aangepast.

Het Platform Gehandicapten Apeldoorn (PGA) benaderde Gerard Link (algemeen bestuurslid Wijkraad Osseveld-Woudhuis) in 2022 met de vraag om mee te denken over de (on)toegankelijkheid van de openbare ruimte en diverse gebouwen in onze wijk voor mensen met een beperking. En dan bedoelen wij beperking in de breedste zin...van slechtziend, motorisch beperkt tot afhankelijk van rollator, rolstoel of scootmobiel. Waar loop of rol je tegenaan als je meer afhankelijk bent van een aangepaste omgeving, stoepen die je veilig op en af kunt, gebouwen waar je zelfstandig naar binnen kunt? En als je dan met andere ogen gaat kijken, zie je ook heel andere dingen dan je gewend bent te zien. Kijk met een nieuwe open blik naar je eigen wijk.

Even voorstellen....Gerard Link

Voor menig wijkbewoner is Gerard Link een bekende. Je zag hem voorheen regelmatig in zijn aangepaste rode bus rijden of met zijn rolstoel of scootmobiel over de markt struinen. Wat Gerard zelf kan doen, blijft hij als post-polio-patiënt zolang mogelijk zelf doen. Oké, met een beetje hulp hier en daar van zijn kinderen en zijn vrouw Jacqueline dan. En dat betekent wel wat. Gerard en Jacqueline kregen drie kinderen en ervoeren uit eerste hand hoe vaak het knokken is om gezien en gehoord te worden. Gerard: "Wij hebben moeten leren om voor onze belangen en die van onze naasten op te komen."

Bij het medisch centrum aan de Linie kan ik niet via de draaideuren naar binnen. Een bel om iemand te vragen om de deur te openen is er echter niet.

Tekst: Wendy Le Griep
Foto's: Rinus Groen

De hekjes zijn vaak te mal, vooral bij de pizzeria, waar soms ook nog een hele rij scooters staat.

Ik was vroeger lang zo mondig niet als dat ik nu ben. Helaas ontbreekt het mij aan de energie om net zoveel te kunnen doen als dat ik in mijn hoofd bedenkt."

Inrichting en gedrag

"Graag neem ik de wijkbewoners mee op een rondgang door de wijk. Wat voor veel mensen geen obstakel hoeft te zijn, is voor een bewoner met een rollator of iemand in een rolstoel een behoorlijke belemmering om te gaan en staan waar hij/zij wil. Een zware deur openen vanuit je rolstoel is toch een stuk lastiger dan wanneer je gezonde sterke armen en benen hebt. Multifunctioneel centrum Het Bolwerk is zo'n plek waar ik met mijn rolstoel eigenlijk niet zonder hulp van anderen naar binnen kan. En wanneer er dan fietsen voor de lift geparkeerd staan, dan kom ik niet op de eerste verdieping. Zo zijn er tal van voorbeelden te bedenken. Dat kan beter. Deels ligt het aan de inrichting (de zware deur), deels aan ons gedrag (fietsen voor de lift parkeren)."

"Voor het PGA inventariseer ik welke plekken en gebouwen er in de wijk verbetering behoeven. Iedereen kan hier aan bijdragen. En met goede wil kunnen deze pijnpunten dan ook nog worden aangepast. Daar zet ik mij voor in. Doe je ook mee?"

Stuur je beschrijving of foto naar
bestuur@osseveld-woudhuis.nl

Waar je de stoep afkunt is het soms te stijl, waardoor je met de voetsteunen vast komt te zitten.

Kom eens kijken op... daltonschool De Zonnewende

ONTDEKKEN, GROEIEN EN STRALEN

- Dalton:** zelfverantwoordelijk leren, samenwerken en leren reflecteren
- ZON-groep:** onderwijs voor meerbegaafden
- Kanjertraining:** aandacht voor de sociale ontwikkeling van ieder kind
- Engels:** aanbod van Engels in groep 1 t/m 8
- IPC:** onderzoekend leren in projecten
- Snappet:** op eigen niveau verwerken en oefenen van rekenen, taal en spelling

Wilt u meer weten?
Dan horen we graag van u.
U bent van harte welkom!

www.kbsdezonnwende.nl

Locatie Keerkring (Osseveld) | Zonnwende 14 | 7325 ET Apeldoorn | (055) 360 19 67
Locatie Ravelijn (Woudhuis) | Ravelijn 382 | 7325 NV Apeldoorn | (055) 505 88 00

KBS De Zonnewende

Spelend leren op Daltonschool De Zonnewende

Wat gebeurt er wanneer je een kind een mok geeft? Het kind stelt zichzelf de vraag: "Wat kan ik hiermee?", pakt de mok vast en gaat op onderzoek uit. Kinderen hebben een onbevangen nieuwsgierigheid om de wereld om hen heen te verkennen en te onderzoeken. Op basis van nieuwe wetenschappelijke onderzoeken over onder andere psychologie, neurobiologie en didactiek, is 'onderzoekend en ontwerpend leren' ontstaan. Deze leermethode passen wij op Basisschool de Zonnewende in het dagelijks onderwijs toe.

Door rekening te houden met de actieve houding en de uniekheid van ieder kind, laten we de leerlingen zelf op onderzoek uitgaan. Aan de hand van een vaste cyclus achterhaalt de leerling het antwoord op en de oplossing voor een onderzoeksvraag. Deze heeft het kind op basis van een geconstateerd probleem (zelf) opgesteld. Hierdoor ontwikkelt het kind competenties die hem of haar in staat stellen om zelf kennis op te doen, deze toe te passen en te gebruiken in volgende vraagstukken en situaties. Dit passen we toe in de lesgeving voor kleuters tot en met achtstegroepers.

International Primary Curriculum (IPC)

Basisschool de Zonnewende werkt met het Internationaal Primary Curriculum, afgekort IPC. Dit is een thematische en projectmatige aanpak waarin vakken met elkaar worden gecombineerd. Het is gericht op zaakvakken (bijvoorbeeld aardrijkskunde en geschiedenis) in combinatie met kunst en cultuur, ICT, techniek en Burgerschap. Tevens vormt IPC de rode draad in het ontdekkend en ontwerpend leren, omdat de leerlingen binnen één thema, die 6-8 weken duurt, aan één onderzoeksvraag of probleem werken. De resultaten van hun eigen onderzoek, presenteren ze aan de klas en, als de omstandigheden het toestaan, ook aan de ouders. Zo delen de leerlingen kennis met elkaar en leren ze van elkaar.

Vragen of geïnteresseerd in een oriënterend gesprek?

U bent van harte uitgenodigd om contact met ons op te nemen:

Laura Wezenberg
Directeur a.i. De Zonnewende
locatie Ravelijn 055-5058800

Niels Tiemessen
Directeur De Zonnewende
locatie Keerkring 055-3601967

Je bent welkom op PCBO De Regenboog Osseveld!

We zijn een kleurrijke, eigentijdse en open christelijke basisschool. **Samen** met jou als ouder werken we aan de **ontwikkeling** van je kind. **Plezier, ruimte, vertrouwen** en **geloof** in jezelf en de ander staan bij ons centraal. **Verbinden** met en het **thuisvoelen** van ieder kind, vinden we heel belangrijk.

Maak een afspraak en kom kijken:

PCBO De Regenboog Osseveld

Keerkring 70

055 506 05 41

✉ regenboogosseveld@pcboapeldoorn.nl

✉ regenboogosseveld.pcboapeldoorn.nl

📱 @pcboderegenboogosseveld

De Regenboog Osseveld is onderdeel van:

Nieuws van kinderboerderij Laag Buurlo

Tekst: Bertus Pols

Foto's: Kevin Hagens,

Bart van Uiter, Wendy Le Griep en Accres

Begin november 2022 werden wij benaderd door een leverancier van duurzame kerstbomen met de vraag of wij als verkooppunt konden fungeren. Hiervoor kreeg de kinderboerderij mooi 5 euro per verkochte boom plus de eventuele donaties. Dit leek ons een goed aanbod. Duurzaamheid past goed bij ons bedrijf. Dus verkochten wij vanaf de kinderboerderij voor het eerst kerstbomen!

Duurzame kerstbomen verkoopactie

De extra bijkomende werkzaamheden waren voor ons goed te doen. Vooral natuurlijk omdat de werkzaamheden in een rustige periode plaatsvonden. Wij hebben samen 75 kerstbomen verkocht. Dat betekent mooi 375 euro voor de kinderboerderij!

Bij het inleveren van de bomen in het nieuwe jaar waren de reacties over het algemeen erg positief. Dat was voor ons ook erg belangrijk. Deze actie willen wij daarom dit jaar herhalen. Goed voor u, onze bezoeker en klant, goed voor de bomen en dus het milieu én goed voor de portemonnee van de kinderboerderij. Drievoudige win-win situatie dus!

Kerstviering

Samen met basisschool de Ontdekking organiseerden wij op donderdag 22 december een prachtige kerstviering. Het was als vanouds (zoals we gewend waren te vieren vóór de corona periode) weer een gezellige avond met veel aanloop. Alleen jammer dat het weer die avond niet meewerkte. Het was niet anders. Maar leuk was deze avond wel, zowel voor de 's Heerenloo cliënten, vrijwilligers en medewerkers als voor de vele bezoekers en onze buurt.

TV Gelderland aan huis

Voor de kerst werd ik benaderd door de redactie van TV Gelderland met de vraag of zij een keer de jaarwisseling op de boerderij mochten filmen. Zij wilden graag aandacht besteden aan het effect van vuurwerk op dieren. Samen hebben we daar een mooi filmpje van gemaakt. Op nieuwjaarsdag werd tijdens het nieuws deze reportage elk uur uitgezonden. We kregen daarop veel leuke reacties.

Afscheid van Condor

Onlangs moesten wij afscheid nemen van de Merens pony Condor. Veel kinderen hebben wel een rondje op hem gereden of hem wel een keertje gepoetst. Op 8 jarige leeftijd kwam hij naar de boerderij en hij heeft hier uiteindelijk nog 24 goede jaren gewoond en werkelijk uitstekend zijn werk gedaan.

Afscheid Porretje

Ook is het nieuwe jaar voor ons minivarken Porretje niet zo goed begonnen. Zij was al behoorlijk op leeftijd maar hield zich nog altijd goed. De laatste weken at zij steeds minder en kwam ze ook minder buiten. Toen het voor haar niet meer mogelijk was om zelfstandig op te staan, hebben we besloten haar in te laten slapen. Dat blijft verdrietig, maar bespaart haar onnodig lang lijden.

ZWEMSCHOOL KABLAU

Zwemlessen voor Survival ABC
Privé, duo of trio zwemles
Snelcursus (survival ABC)
Zwemmen met een beperking
Zeemeermincursus
Kinderfeestjes

Ervaringen: Beide kinderen hebben met veel plezier gezwommen bij Kablau. We hebben bewust voor Kablau gekozen omdat Jeanette les geeft in kleine groepjes en werkt met garantiepakketten. Zo kan ze bijna individueel/persoonlijk lesgeven. Het is ons zeer goed bevallen.

Maatwerk * Kindvriendelijk * Ervaring * Persoonlijk * Meedenkend * Kwaliteit * Zonlid * Rustige en veilige leeromgeving * Garantiepakketten

Zwemlocatie
Beekbergen:
Parc Spelderholt

Contact:
Tel: 055-8441356 of 06-51076480
Mail: zwemschoolkablau@icloud.com

www.zwemschool-kablau.nl

Tot ziens op de wijkmarkt over **DUURZAAMHEID**

Zaterdag 22 APRIL 2023
Van 11:00 tot 16:00 UUR

Het Bolwerk
Ravelijn 55, Apeldoorn

Zie onze Winter Wijklijker en FaceBook pagina voor meer info!

Bij ons op school werken we vanuit de volgende kernwaarden: veilig, ruimte, plezier, samen, geloof, verbinden, ontwikkelen en vertrouwen. We vinden het belangrijk dat kinderen leren in een fijne sfeer. Kent u onze school?

In de wijk

Onze collega's hebben met een aantal kinderen een musical ingestudeerd voor de kerstviering. We hebben twee mooie vieringen gehad in het Kruispunt. De ruim vijftig kinderen van ons kerstkoor hebben de liedjes ook gezongen voor de bewoners van Talma Borgh. Kinderen en bewoners hebben hiervan genoten!

Schoolplein

De eerste week na de kerstvakantie is er gestart met de aanleg van ons nieuwe schoolplein. Samen met de kinderen en de hovenier hebben we een nieuw ontwerp gemaakt voor het plein. Er komen nieuwe speeltoestellen en er wordt veel groen aangeplant. In april is het nieuwe plein klaar! We hopen dan dat de kinderen uit de wijk met veel plezier gebruik gaan maken van ons plein!

Rondleiding

Bent u benieuwd hoe het er in onze school uit ziet? U bent van harte welkom om een kijkje te komen nemen. Wilt u digitaal een rondje lopen door onze school? Scan dan de QR code.

Telefoonnummer: 055.3667288 - Website: www.regenboogwoudhuis.pcboapeldoorn.nl

Pulzzz
ipl ontharen

Voor hem en haar!

Definitief ontharen voor €1,²⁰ per flits

Maak een afspraak voor een kosteloze intake en krijg uw eerste okselbehandeling cadeau!

Pulzzz & More Apeldoorn
Linie 540
7325 DZ Apeldoorn

t: 06-11 588 773
e: apeldoorn@pulzzz.nl

1 flits
(10cm²)
=
€1,²⁰

Buiten(speel)keuken

Nu – in het nieuwe jaar – sparen wij voor een buitenkeuken voor op de speelweide. Deze buitenkeuken willen wij bij de spetterplek plaatsen. De eerste donaties die de kerstbomen verkoopactie opleverden willen we hieraan besteden. Ik verwacht eigenlijk wel dat we deze buitenkeuken in het voorjaar al kunnen plaatsen. Hoe mooi zou dat zijn!

Save the date!!

19-20 augustus oogstfeest

In het weekend van 19 en 20 augustus organiseren wij bij voorkeur weer een oogstfeest. Dit deden wij tijdens ons 50 jarig bestaan ook, maar toen hielden we het oogstfeest relatief klein, want ja, ook weer vanwege corona. Voor dit jaar willen we uit een uitgebreider vaatje gaan tappen, jawel! Op deze oogstdag kan elke bezoeker – jong en ietsjes ouder – zien hoe vroeger het graan werd gedorst. Wij gebruiken op deze oogstdag ook de techniek van uit die tijd. Maakt het je nieuwsgierig? Houd onze sociale media goed in de gaten!

Namens alle medewerkers en vrijwilligers hopen wij jullie weer vaak op onze prachtige boerderij te mogen ontvangen. Graag tot ziens!!

Bertus Pols, beheerder
BPols@accres.nl
055 366 5293

Homerusstraat 8
Openingstijden
maandag t/m zondag
08:30–16:30 uur

Kom ook eens bij ons kijken!

Kinderboerderij Laag Buurlo is gelegen in Apeldoorn Noord tussen de wijken Zevenhuizen, Osseveld-Woudhuis en Anklaar. Het is een van de grootste kinderboerderijen van Apeldoorn en is alle 7 dagen van de week geopend! Je vindt er een grote variëteit aan dieren zoals: geiten, schapen, ezels, pony's, varkens, konijnen, kippen, eenden en volièrevogels. De grote speelweide op de boerderij is omringd door leuke speeltoestellen voor de kinderen. Van glijbanen tot kabelbaan en waterspeelplek, de kinderen kunnen zich hier goed vermaken.

Laag Buurlo is gratis toegankelijk. Er is een winkeltje aanwezig om drinken of iets lekkers te kopen. Het is een fijne en mooie plek om een middag door te brengen, dus kom gerust eens bij ons kijken!

Kinderboerderij Laag Buurlo heeft een recreatief, educatief en therapeutisch karakter. Het welzijn van de dieren staat bij de kinderboerderij hoog in het vaandel. De medewerkers, de vrijwilligers en een aantal medewerkers met een lichamelijke en/of geestelijke handicap doen hun uiterste best het de bezoekers naar hun zin te maken.

Eenmalige burenkorting!
~~€50,00~~
€40,00

Choyce

Huiskamerworkshop op het gebied van Adem

Wil jij leren hoe jij jouw adem kunt beïnvloeden naar meer rust en ontspanning, maar heb je eigenlijk geen tijd?

Goed nieuws! Deze adem workshop duurt maar een halve dag en vindt plaats bij mij thuis. In een vertrouwde omgeving, laat ik je kennis maken met de methode Beter ademen®. De methode Beter ademen® is een prachtige, complete adem oefening die op een speelse manier in korte tijd jouw adembeweging verlaagd en vertraagd. Het kan onder meer zorgen voor:

- 01 MEER RUST
- 02 MEER ENERGIE
- 03 MEER BALANS
- 04 MEER (ZELF)-VERTROUWEN
- 05 STRESS-REDUCTIE
- 06 OPLOSSEN VAN ADEMPROBLEMEN

WORKSHOP DATA EERSTE HELFT 2023:
11 maart, 8 april en 17 juni

Aanmelden via www.choyce.nu
Mail me op info@choyce.nu

Locatie: Woudhuizerallee 191

Scan mij voor meer informatie!

Nieuws van de Kap

Tuinman Henri onderhoudt op vrijwillige basis uw tuintje

Henri Boerkamp legt zijn bladark graag even opzij om te vertellen over zijn werk als vrijwilliger bij de afdeling Klussen & Tuinen van de Kap. Steeds meer ouderen wonen langer thuis en zijn vaak niet meer in staat om zelf hun tuintje te onderhouden. Dan is het fijn als iemand als Henri langs komt om te schoffelen, onkruid te wieden, te snoeien of - zoals vandaag - herfstblad te harken. Het gaat nadrukkelijk om klein tuinonderhoud.

“Deze hulp is bedoeld voor mensen die weinig te besteden hebben en die niet terug kunnen vallen op iemand uit hun eigen omgeving”, legt Henri de spelregels van het vrijwillige tuinonderhoud uit. “Je mag dan twee keer per jaar je tuin laten doen. Een keer in het voorjaar en een keer in het najaar. Normaal gesproken staat daar twee à drie uur per keer voor.

Vertrouwd gezicht

Omdat Henri het tuinonderhoud al zo lang doet, komt hij regelmatig bij dezelfde mensen. “Sommigen vragen ook speciaal om mij. Dat geldt ook voor de andere tuin vrijwilligers. Je bent een vertrouwd gezicht, je kent de tuin, je weet wat er moet gebeuren en wat je aan gereedschap mee moet nemen.” vertelt hij. “Ik vind het fijn dat ik met mijn vrijwilligerswerk iets terug kan doen voor de maatschappij.”

Wilt u mensen die hulp nodig hebben bij het tuinieren ook een helpende hand bieden? Draait u uw handen niet om voor wat klein tuinonderhoud zoals harken, onkruid wieden, planten water geven e.d.? Meld u dan als vrijwilliger aan bij

De Kap
Renate Kreuwel
r.kreuwel@dekap.nl
055 529 55 20

Nieuws van Talma-Borgh

Op zaterdag 18 maart is er weer een open dag bij Talma Borgh! Loopt u gerust eens binnen om een kijkje te nemen en vrijblijvend informatie te vragen. Denk aan de mogelijkheden van dagactiviteiten, vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning e.d. Wij ontmoeten u graag op zaterdag 18 maart 10.00 – 15.00 uur.

Haak- en Breicafé

Nieuw bij Talma: vanaf dinsdag 24 januari t/m dinsdag 28 maart van 10.30 - 12.00 uur Haak-Breicafé! We gaan omslagdoeken, sjaals, mutsen, warme dekkentjes voor over de benen, e.d. maken. Wilt u ook breien of haken of gezellig een ochtendje mee komen helpen, dan bent u van harte welkom. Of heeft u nog wol of katoen? Stuur dan een mailtje: eveldhuis@talma-borgh.nl

Respijtkamers

Om de intensieve zorg voor een naaste te kunnen volhouden en zelf geen gezondheidsklachten te krijgen, kan het goed zijn om de zorg af en toe uit handen te geven. Dat kan door gebruik te maken van ‘respijtzorg’, zoals het tijdelijk overdragen van de zorg ook wel wordt genoemd. Talma-Borgh heeft enkele respijtkamers. Wilt u meer weten over respijtzorg? Neem dan contact op met: **Irene Kraaijvanger**
Talma-Borgh 055-368 3683
of met De Kap
055-52 95 520 / info@dekap.nl

Stichting ‘kLEEF!

Heb je iemand aan kanker verloren, bijvoorbeeld je partner, je zus, je vriend, je kind of één van je ouders? Het maakt niet uit of het kort of lang geleden is. Voor gemis staat geen tijd. Heeft u behoefte daarover met gelijkgestemden van gedachten te wisselen? Dat kan bij Stichting ‘kLEEF!.

Vanaf 30 januari 2023 gaan wij maandelijks ontmoetingsbijeenkomsten organiseren voor nabestaanden: laatste maandagmiddag van de maand, 15.00 - 16.30 uur. Deze ontmoetingsbijeenkomst bij ‘kLEEF! is kosteloos.

Ben je geïnteresseerd? Bel of mail ons gerust.
055-5762676 / Vosselmanstraat 4
ino@stichtingkleef.nl / www.stichtingkleef.nl

Wij zijn voor ons voortbestaan echter nagenoeg volledig afhankelijk van donaties. Een vrijwillige bijdrage wordt daarom op prijs gesteld.

kr8ig LEVEN

DOOR JE TE ONT-DOEN VAN AL JOUW
MOETEN JEZELF
ONTMOET JE
IK KAN JE HIERIN BEGELEIDEN TIJDENS EEN TOUCH OF MATRIX BEHANDELING ONLINE OF IN MIJN PRAKTIJK

WWW.KR8IGLEVEN.NL

Alzheimer Trefpunt Apeldoorn

De afdeling Oost-Veluwe van Alzheimer Nederland organiseert maandelijks een Alzheimer Trefpunt Apeldoorn.

Dit is voor iedereen die op welke manier dan ook te maken heeft met dementie.

U ontmoet lotgenoten en u kunt met elkaar in gesprek gaan over dingen die u meemaakt of bezig houdt. Afwisselend worden er verschillende onderwerpen behandeld.

Het Alzheimer Trefpunt Apeldoorn:
Iedere tweede dinsdag van de maand van 19:30 tot 21:30 uur.
Woonzorgcentrum De Loohof, Koning Lodewijklaan 2 in Apeldoorn.
De zaal is open vanaf 19:00 uur.

We heten u van harte welkom.
Werkgroep Alzheimer Trefpunt Apeldoorn & haar vrijwilligers.

[f Alzheimer Trefpunt Apeldoorn.](https://www.facebook.com/AlzheimerTrefpuntApeldoorn)

Nieuws van basisschool De Bundel Ouderavond verzorgd door kinderen

In de periode voor de kerstvakantie was er op De Bundel een bijzondere ouderavond. Niet alleen vanwege het tijdstip, van 17.30 tot 18.30 uur, maar ook doordat deze ouderavond nu eens niet door leerkrachten werd verzorgd, maar door alle leerlingen zelf.

Deze avond had een aantal doelen. Op de eerste plaats wilden we met deze vorm bereiken dat kinderen zelf vertellen over wat zij allemaal aan het onderwijs beleven, hoe zij het zelf doen en dat zij trots kunnen zijn op het moment dat ze dat aan hun eigen ouders en opa's en oma's presenteren. Zo'n overzicht van alle activiteiten die de kinderen in een week doen laat ook zien dat zij heel hard werken. Dat mag (en moet) getoond en verteld worden.

Daarnaast vinden wij het belangrijk dat kinderen zich op verschillende manieren leren presenteren. Naast spreekbeurten, boekbesprekingen/boekendozen, presenteren tijdens bijvoorbeeld zaakvakken aan klasgenoten, is dit een mooie vorm om te oefenen met vertellen, uitleggen en voor een groep staan.

Goed voorbereid

Uiteraard is deze avond met de kinderen goed voorbereid. Zo'n avond kan alleen slagen wanneer de voorbereiding goed is en de kinderen weten wat ze gaan doen. Dat betekent dat de kinderen hebben geoefend en proefpresentaties voor elkaar hebben gehouden. Op zichzelf was dit al heel boeiend en vormend. Met de feedback die zij van hun klasgenoten kregen kon verder worden voorbereid.

Op diverse manieren presenteerden de kinderen hun werk:

- In tafelgroepjes waar ouders aan kunnen schuiven en het werk van de kinderen bekijken. Kinderen leggen uit wat zij doen, hoe zij werken, welke instructie zij krijgen, het verschil tussen de boeken van een methode.
- Er waren vormen van een marktkraam. Kinderen staan achter de 'kraam' en tonen het werk en geven er uitleg bij.
- Leerkrachten geven voorbeeldlessen, de kinderen zijn 'het lijdend voorwerp' en ouders kijken toe. Of de ouders zijn het 'lijdend voorwerp' en de kinderen kijken toe (of helpen hun ouder(s) mee op weg).
- Voorbeelden hingen aan de muren/ramen waar kinderen over vertellen.
- De dagplanning is ingevuld. Ook daar vertelden de kinderen over.
- In de kleuterklas lag in de verschillende hoeken verschillende soorten werk. Er werd verteld over Wim de woordspin, Sjoerd de cijferwoord, tante Truus en alle andere figuren waar de kinderen mee werken vanuit de methode Onderbouwd. Maar ook een werkblad, een knipwerkje, een knutsel, kleurplaat, reken- en of taalopdracht. De ouders krijgen een korte instructie en gaan met hun kind het werkje maken.

Alle activiteiten die er in de week in de eigen groep gebeuren hebben de kinderen laten zien. Van Engels tot Naut, van spellingcategorieën tot rekenopdrachten en van technisch lezen tot de petten van de Kanjertraining. We gingen ervan uit dat alle kinderen er waren en dat ook hun ouders bij of met hun kind gaan kijken of mee zouden doen. Dat was ook zo.

Vrijwel alle ouders waren aanwezig. De meeste ouders zijn niet alleen in de groep van hun kind geweest, maar ook in de andere groepen. Daardoor hebben zij op een heel ongedwongen wijze kennis kunnen maken met de doorlopende leerlijn in de verschillende vakken en werkwijze in verschillende groepen.

Eerst waren zowel ouders als kinderen nog wat onwennig. Na een korte periode begonnen kinderen en bezoekers steeds enthousiaster te worden. Het doel van deze ouderavond is ruimschoots behaald. Wij zijn erg trots op onze leerlingen!

Wilt u ook zien en horen hoe er bij ons op school gewerkt wordt?

Bent u zich aan het oriënteren op een basisschool voor uw kind en bent op zoek naar een fijne, kleinschalige en gezellige school, plan dan snel een rondleiding bij ons, u bent van harte welkom! Voor het maken van een afspraak kunt u contact opnemen met directeur Iris Hollander.

055 - 366 16 44
bundel@leerplein055.nl
www.obsdebundel.nl
www.facebook.com/obsdebundel
instagram @obsdebundel

Cultuur bij je Buur Een cultureel feestje bij jou in/aan huis!

Tekst: Romy van der Kolk
en Jelmar Blauw
Foto: Roely Smit

Denk je eens in: op een prachtige lentemiddag staat er in jouw tuin (of jouw parkje) een artiest of gezelschap heerlijk te spelen. Mensen komen langs om te genieten van de act en van de hapjes & drankjes. Eén en al gezelligheid en blije gezichten. En dat allemaal... GRATIS!

In het weekend van 15 & 16 april 2023 wordt alweer de 10e editie van het Apeldoornse spektakel 'Cultuur bij je Buur!' georganiseerd. Waar er vorig jaar al twee locatie's waren in Osseveld-Woudhuis, hopen wij dit jaar op nog meer gastlocaties in onze prachtige wijk. Artiesten van allerlei pluimage (bijv. bandjes, singer-songwriters, kunstenaars, acteurs en dansers) geven zich op om op jouw gastlocatie een heuse theatervoorstelling of huiskamerconcert te verzorgen. Wie dat zijn, kies jij!

Zo word ook jij gastlocatie!

Vanaf begin februari kun jij je opgeven via www.cultuurbijebuurl.nl. Daar is dan een overzicht te vinden met alle artiesten die zich beschikbaar stellen gedurende het weekend. Jij kiest welke artiest(en) je wanneer wilt verwelkomen en als er een match is, komt de betreffende artiest bij jou op de afgesproken dag & tijd optreden. Jouw locatie wordt dan vermeld op de website, zodat het publiek jou straks ook weet te vinden. Daarnaast nodig jij zelf natuurlijk ook al je eigen kennissen uit om te komen kijken!

Vanuit de organisatie van 'Cultuur bij je Buur!' (CbjB) ontvang je hiervoor de benodigde materialen en daarnaast ook nog koffie, thee, frisdrank en iets lekkers om jouw publiek te verwennen. Op de dag zelf zorg jij er voor dat jouw locatie duidelijk te vinden is (ook beschikbaar gesteld door CbjB), dat de artiesten kunnen spelen en ontvang jij jouw publiek met een hapje en een drankje.

Voor dit alles wordt er van tevoren een speciale avond gehouden. Daar beantwoorden wij al je vragen over het verloop van het evenement en kun je als nieuwe gastlocatie ervaringen uitwisselen met locaties die al eerdere edities hebben mee gedaan. **Wij zien jouw aanmelding graag tegemoet!**

Alle artiesten zijn welkom!

Denk jij bij het lezen hiervan 'ik sta liever op dat podium!', dat kan natuurlijk ook! Via de website kun jij je nu al opgeven. Solo, maar ook met een band of gezelschap. De enige voorwaarde is dat jij/jullie uit Apeldoorn of omgeving komen. Je vermeldt in je aanmelding op welke dag(en) en tijdstippen jij wilt optreden, wat je daar voor nodig hebt en een korte beschrijving (met foto of video) van wat jij te bieden hebt.

Laat je verrassen als publiek!

Door heel Apeldoorn zijn locaties en artiesten beschikbaar. Via de website kun jij van tevoren een hele route uitstippelen voor welke artiesten je wilt bekijken. Dit is helemaal gratis, maar er is waarschijnlijk wel een pot voor een kleine bijdrage voor de artiest en/of de CbjB organisatie. Altijd vrijwillig, maar even zo goed gewaardeerd; zo kunnen wij blijven zorgen voor nieuwe edities.

Speciaal dit jaar komt er (beperkt) vervoer beschikbaar voor mensen die slecht ter been zijn. Kom je liever niet alleen? Via de hashtag #CJBmaatje kun jij op social media aangeven dat je graag iemand vindt om samen met jou dit avontuur aan te gaan. Zoek je hier op dan zie jij wie ook iemand zoekt. Wie weet wat voor mooie vriendschappen daar uit ontstaan!

Romy en Jelmar (CbjB vrijwilligers)
10de editie Cultuur bij je Buur
15 & 16 april 2023
www.cultuurbijebuurl.nl
hashtag #CJBmaatje
cultuurbijebuurl@gigant.nl
bestuur@osseveld-woudhuis.nl

Creatief in de wijk Drieluik familie Bernhard

Drie generaties met hetzelfde teken-schildertalent

Tekst: Maria Rovers

Foto's: Herma Oosterloo-de Jong

Illustraties: Nova van de Braak en John Bernhard

Na het interview met vader (de heer John Bernhard, lente Wijkkijker 2022) en dochter (Debora Bernhard, herfst Wijkkijker 2022) is het nu de beurt aan kleindochter Nova van de Braak.

Ik ontmoet Nova op 4 januari, een regenachtige woensdag in de kerstvakantie. Nova is 18 jaar en studeert aan de MBO opleiding voor middenkader-functionaris (o.a. bouwtekenaar), niveau BOL (beroepsopleidende leerweg). Dit is een brede opleiding, waarmee je o.a. in de bouw kunt werken, maar waarmee ze uiteindelijk hoopt door te stromen naar de universiteit, want haar ambitie is architect worden. Al op de basisschool weet ze dat ze dit wil worden. Op dit moment volgt ze het 2^e jaar. Na afronding van deze opleiding en via de HBO opleiding bouwkunde hoopt ze haar uiteindelijke doel te bereiken.

Talent

Al op de basisschool blijkt haar tekentalent. Zijn het dan nog vooral kindertekeningen, op de middelbare school ontwikkelt haar talent zich steeds verder en blijkt ze in de voetsporen van opa en moeder te treden. Het tekenen (schetsen in zwart/wit) staat op de voorgrond. In eerste instantie wordt ze geïnspireerd door het boek "top model", vervolgens raakt ze door haar moeder geïnspireerd om zeemeerminnen te tekenen, maar ook op jonge leeftijd spelen gebouwen en interieurs al een rol in haar tekeningen.

Rijk versierde muren

Op de middelbare school tekent ze o.a. portretten, mensen, ogen (ze laat mij een prachtige tekening van een oog zien, dat ze op 14 jarige leeftijd gemaakt heeft), handen (met als voorbeeld de handen van

Michelangelo), maar ook dan hebben gebouwen haar interesse. Ze tekent graag realistisch, maar ze vindt het ook heel leuk om bij het tekenen van bijvoorbeeld een gebouw haar creativiteit en fantasie de ruimte te geven.

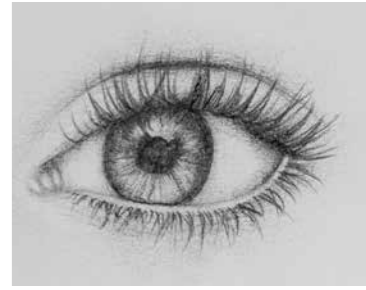
Ze gebruikte vroeger voornamelijk papier en schetspotloden, ook wel kleurpotloden. Bij haar huidige opleiding maakt ze vooral gebruik van digitaal tekenen. Een mooie anekdote: toen in huis de muren opnieuw behangen moesten worden, mocht ze naar hartenlust het oude behang gebruiken als tekenpapier. Dat leverde rijk versierde muren op.

Opa en moeder als inspiratiebron

Tekenen geeft rust, maakt gelukkig, is sfeervol – zeker wanneer ze samen met andere familieleden bezig is – en binnen haar huidige opleiding geeft het echt plezier bij het ontwerpen. Ze merkt dat ze hier een voordeel heeft ten opzichte van medestudenten met minder tekentalent. Door haar opleiding komt ze helaas minder toe aan gewoon lekker vrij tekenen. Ze heeft nooit les gehad, maar haar opa en moeder zijn zeker inspiratiebronnen. Opa is erg trots op haar en kan niet wachten tot de Wijkkijker er is. Maar ook moeder is enthousiast en vindt het leuk dat zij als 3^e generatie in de Wijkkijker komt. Ze heeft nog nooit opdrachten gehad of aan tentoonstellingen mee gedaan, maar wat niet is, kan nog komen.

Architectuur en BENG ontwerpen

Al verder pratend komt haar grote passie voor architectuur naar voren. Het is haar grote wens om verder te studeren en ze geniet zichtbaar van wat ze in haar stages leert. Ze laat mij foto's zien van bouwwerken waar ze een bijdrage aan mag leveren of geleverd heeft. Haar stages laten haar duidelijk zien hoe interessant de

bouw is. Had ze aan het begin van haar studie nog een wat negatieve houding ten opzichte van de bouwwereld, door haar stages en samenwerking met diverse medewerkers heeft ze haar mening volledig herzien.

Haar droom is om top huizen te gaan ontwerpen en bouwen die BENG zijn. BENG staat voor Bijna Energie Neutraal Gebouw. Huizen die de gezondheid bevorderen en gebouwd zijn van goede materialen, waarin mensen met plezier wonen. Ze volgt de ontwikkelingen zo goed mogelijk.

Pleidooi

We beëindigen ons gesprek met een pleidooi voor de bouw. Nova zegt: "Kies wat je wilt worden, wees daarbij niet bang. Laat vooroordelen los en kies naar je hart." Maar wat ze vooral wil benadrukken, is dat de bouw "supertof en gezellig" is. En hoewel het nu nog grotendeels een mannenwereld is, kunnen zeker ook vrouwen hier een goede werkplek (gaan) vinden. Ze heeft er vrienden aan overgehouden, dus het is hoog tijd om ons beeld van de bouw te herzien en de bouw op de juiste waarde te schatten!

Met dit pleidooi neem ik afscheid van een prachtige, jonge vrouw die haar tekenpassie om weet te zetten naar haar opleiding en (toekomstige) werk. Een prachtig mens om mee in gesprek te mogen zijn en waar anderen een voorbeeld aan kunnen nemen. Ze weet goed wat ze wil en voor mij was dit gesprek dan ook heel inspirerend.

Met mensen zoals Nova kunnen we te zijner tijd letterlijk mooie steden bouwen!

Wintertafereel geschilderd door J. Bernhard

Kunst in de wijk

Open Atelierroute

Tekst: Theo Groen
Foto's: Rinus Groen, Roel Ottow
en Wiebe van Dingen

In oktober 2022 werd opnieuw de Apeldoornse Open Atelierroute georganiseerd. Zo'n 25 professionele kunstenaars in Apeldoorn gooiden de deuren van hun ateliers open voor een directe kennismaking met bezoekers die nieuwsgierig zijn naar deze "artiesten, hun werk en hun werkwijze", aldus het boekje dat werd uitgegeven door de Stichting Ateliers Apeldoorn.

Ook Woudhuis-Osseveld was vertegenwoordigd bij de Atelierroute, met Anneke Damstra, Roel Ottow en Wiebe van Dingen. De laatste woont en werkt eigenlijk in de Maten (niet verder vertellen!) maar exposeerde bij de Open Atelierroute in het atelier van Roel Ottow.

Anneke Damstra

We beginnen met Anneke Damstra. Nu kan ze terugkijken op een gevarieerde loopbaan, met als rode draad tekenen ("Ik tekende als kind al graag") en onderwijs ("Als kind speelde ik al vaak juf"). Zij is opgeleid als leerkracht en heeft daarna veel voor scholen gewerkt, onder andere bij De Regenboog in onze wijk. Werken met kinderen vindt zij nog steeds leuk. Haar werk is steeds meer verschoven naar tekenen.

Omdat haar man hier werk kreeg, verhuisde Anneke vanuit Friesland via Kampen en Enschede uiteindelijk naar Apeldoorn. Zij was actief voor school/kerk en ook in de buurt (altijd fijn voor de Wijkkijker om te horen). De start van haar atelier: de lessen bij kunstenaar Karla Kassenaar stopten even. Toen begon ze thuis te schilderen. Vriendinnen hoorden dit en reageerden: "Dat zou ik ook willen leren". Dan moet je dat ook doen, was de conclusie. Andere inspirerende kunstenaars zijn voor haar Marius van Dokkum en ook Frida Kahlo, die haar inspiratiebron was voor de meest recente vazen.

"Mijn werk is steeds in ontwikkeling, omdat ik nieuwsgierig ben. Je moet als leerkracht op de hoogte blijven van nieuwe ontwikkelingen". Zij is nu ook bezig met het experimenteren met nieuwe technieken: werken met photoshop, laserprinten en 3D-printen. "Ik word vrolijk van mensen inspireren en leren om te verbeelden wat je beweegt, zodat ze trots zijn op hun werk". Van gelukkige leerkrachten leer je het meest.

Laat ze stralen

Lesgeven bij AdLJ gebeurt op de maandagen. Leidend principe: aansluiten op waar de behoefte ligt, zowel bij kinderen als ouderen naar intrinsieke motivatie zoeken. De kunst is om mensen te geven wat ze nodig hebben: "Laat ze stralen". Naast de cursussen en workshops aan huis aan de Deventerstraat geeft Anneke ook dit seizoen les voor de Vereniging Onderwijs, Kunsten en Wetenschap in Apeldoorn ("Prachtig om voor te werken"). Zij organiseert en begeleidt daar onder meer de cursus "Acryl Green Art". Je leert in deze cursus met acrylverf een "Vrolijke bloemenprint" maken. Ook geeft zij daar de cursus "Kennismaken met Pastelkrijt".

De tulp is een metafoor voor haar werk met twee verschillende kanten: nieuwsgierigheid naar technieken en als andere kant de boodschap dat elk persoon recht heeft op een plek waar de mens tot bloei komt.

Milieuvriendelijk schilderen

Beide cursussen worden gegeven in het atelier van Anneke, maar je krijgt ook materiaal mee om thuis te werken, zodat je, ongeveer in de woorden van Karel Appel, ook thuis wat aan kunt klooiën. Talent is voor deze cursussen niet nodig ("Het mag natuurlijk wel..."). Dus iedereen kan op zijn of haar eigen niveau aan de slag en zich in eigen tempo verder ontwikkelen. Het aardige van pastelkrijt is dat het lokaal wordt gemaakt (bij de Koninklijke Talens in Apeldoorn natuurlijk) en dat past bij de bezorgdheid van Anneke over het milieu. Acrylverf (want daar zit plastic in) en andere materialen met min of meer giftige pigmenten zijn niet milieuvriendelijk. Papier koopt Anneke onder andere bij het lokale en oeroude papierfabriekje De Middelste Molen in Loenen, dat al vier eeuwen in bedrijf is en nog steeds op waterkracht werkt.

Naast het geven van cursussen doet Anneke werk in opdracht en maakt zij grote kleurrijke beschilderde vazen voor Craftzz Naarden, een groothandel in handgemaakte woonaccessoires.

"Ik ben onder de indruk van de veelzijdigheid, creativiteit en de variatie in activiteiten van onze lokale kunstenaars."
(Theo Groen)

Anneke in het kort

Kunst gaat om verbeelding en het herschepjen van schoonheid. Mijn drive: stilstaan bij wat je beweegt, in woord en beeld. Ruimte in je hoofd krijg je door vanuit je hart te werken met je handen. Elk kind heeft recht op het onderwijs dat het nodig heeft.

Wiebe van Dingen

Wiebe van Dingen kent, net als Anneke, de combinatie van lesgeven en kunst en heeft zijn roots in het noorden van het land, Loppersum om precies te zijn. Zijn achternaam past prachtig bij zijn werk: hij maakt 'Dingen'. Van hout, van een steen, van iets wat "in de goot" heeft gelegen en waardeloos lijkt.

Combinaties van hout, steen en andere materialen, zoals een oude dakpan die is verpulverd en waarvan de rode kleurstof een nieuwe bestemming krijgt voor een kunstwerk. Wiebe: "In dit proces kreeg ik een nieuw vaardigheid, namelijk die van verfbereider. Verf bereider om de wereld kleur te geven, om 'm mooier te maken". Roestwater gebruikt hij ook. Hij gooit zelden iets weg: een oude remschijf van een auto bleek prima bruikbaar als voet voor het beeld "Gebogen".

Hoe is het zo begonnen? Wiebe kwam op zijn zoektocht in gesprek met een suppoost in het Rijksmuseum. Deze man vroeg of ik de gebedsnoot kende... Het bleek een profetische opmerking. In de laatste ruimte van dat museum zag hij voor het eerst een gebedsnoot. "Meteen toen ik 'm zag, was ik verkocht".

Wiebe is docent geweest, naast zijn kunstenaarschap. Na een cursus meubelmaker verhuisde hij in 1991 naar Apeldoorn. Zijn werk veranderde van meubelmaker naar interieurbouwer. Hij zag dat gedroogd hout krom trok en daardoor onbruikbaar wordt voor het maken van meubels. Meestal verdwijnt zulk verdraaid hout in de container. "Daar deed ik mijn vondst: óók dat hout is bruikbaar.

Ik was op mijn plek gekomen

Hout raakt mij. Het is een spannend proces om daarin al een beeld te zien en het vervolgens te combineren met andere materialen". Door een allergie werd Wiebe gedwongen te stoppen met dit beroep. Een onzekere tijd brak aan. Hij informeerde bij de Gemeente Apeldoorn of er "niet-gepubliceerde vacatures" waren. En inderdaad: een dag later hoorde hij over een vacature bij de Heemgaard in De Maten. Op het gebied van techniek, muziek en beeldende vakken was er een vacature. "Ik was op mijn plek gekomen". Hij volgde een HBO-opleiding tot docent kunstvakken in deeltijd en werkte daarna 20 jaar in het onderwijs.

Gebedsnoot

Gebedsnoten zijn religieuze voorwerpen uit de Middeleeuwen. Na onderzoek bleek dat het verhaal van dit meditatieve voorwerp terug gaat tot de tijd van de eerste christenen. Het zijn houten bollen (of bolletjes) die door een scharnier open kunnen. De beide helften werden dan uitgesneden tot kleine religieuze tafereeltjes, o.a. de geboorte en kruisiging van Jezus Christus. Ook werden heel sierlijk Bijbelse teksten op de rand gekerfd.

De gebedsnoot werd bewaard in een leren buideltje om je Hals of in je zak. Zo had je een tastbare herinnering bij de hand, een bron van hulp en inspiratie voor jouw gebed. Een reisaltair voor wie onderweg is. Enkele jaren geleden was in het Rijksmuseum de expositie "Small Wonders" over gebedsnoten. In de Museumshop werden veel gebedsnootjes van Wiebe verkocht en zo meegenomen naar alle windstreken.

Uit het goede hout gesneden

Wiebe's werkwijze varieert: het materiaal bepaalt het proces en soms raken de ontwikkelingen in de maatschappij hem zo dat er een sprekend beeld ontstaat. 'Woorden van hoop' hebben een relatie met wie gebogen in het leven staan. Hij ziet dan ook een overeenkomst met mensen die weinig kansen hebben: die zijn "uit het goede hout gesneden" maar beschadigd geraakt. Je moet blijven proberen om met hen te communiceren, zodat zij tot bloei komen.

Een deur naar verdieping

Wiebe's inspiratie heeft het geloof als bron. Vaak loopt hij door het bos. Waar wij gewoon bomen zien, ziet Wiebe gevallen en beschadigde boomtakken, rare stronken, misschien wel beelden, zoals zijn werk "Altaar", wat staat voor een offerplaats. Uit de tekst van het Open Ateliers boekje: "Meestal vind ik mijn materiaal in de natuur. Woorden van betekenis zorgen voor inspiratie en kracht om het beste in de gevonden materie tot uitdrukking te brengen".

Hij krijgt wel eens de vraag van mensen om iets voor hun (nieuwe) huis te maken. Na een verkennend gesprek gaat hij het bos in om materiaal te zoeken. Soms neemt hij ook kleine groepen mee om in workshopvorm samen te kijken naar hout en andere vondsten. Zo ontstaan gesprekken en ontmoetingen. Daarin betekent het geloof in een levende God een deur naar verdieping. Het gaat om hoop, toekomst, bestemming en kracht vinden.

Wiebe gebruikt technologie waarmee hij in diverse werkgebieden vertrouwd is geraakt: werken met edelmetaal, hout, glas, techniek, dat is anders dan bij Anneke en Roel. Een leuke opdracht was het maken van een bronzen beeldje van een lezer voor een boekhandel. Hij ontwerpt dat eerst op papier en vervolgens wordt het opgebouwd met ijzerdraad en was, daarna gaat het naar de bronsgieter. "Zo zie je dat je anderen nodig hebt. Je kunt het niet alleen." Wiebe zoekt niet naar opdrachtgevers. "Ik hoef mijn werk niet te presenteren in de hoop dat het verkocht wordt. Ik ben wie ik ben. Ze vinden mij". Nog een laatste on vervulde wens? "Ja, ik zou graag een hangend beeld maken voor in de grote hal van het stadhuis van Apeldoorn". Je raadt het al: hij weet al een paar héél mooie stukken hout te staan, ergens verstopt in het bos...

Na het interview krijg ik van Wiebe een zelfgemaakte gebedsnoot, krap twee centimeter groot. Wonderlijk dat iemand die werkt met grote knoestige stukken hout, ruwe planken en divers afval, ook zo iets kleins kan maken. Ik ben er even stil van. Misschien was dat ook wel de bedoeling en zet ik er later mijn eigen tekstje in. Moet ik nog even goed over nadenken...

Roel Ottow

Roel is nóg eerder dan Wiebe en Anneke begonnen met kleur en kunst: als ongeboort kind heeft hij naar eigen zeggen "de binnenkant van de baarmoeder van zijn moeder al vol geschilderd". Zijn moeder heeft dat helaas niet bewaard en zelf heeft hij ook geen actieve herinneringen meer aan deze kunstzinnige uitingen. Maar dat kleuren en schilderen ging gewoon door na zijn geboorte, in zijn vroege jeugd en later op de middelbare school. Na de middelbare school moest hij kiezen uit twee: biologie studeren of naar de kunstacademie. Het werd, met verve, de kunstacademie.

De Academie voor Beeldende Kunsten in Arnhem stond in die tijd als beste aangeschreven en dat was ook de reden om vanuit Rotterdam op kamers in Arnhem te gaan wonen. Na de toen nog geldende vervangende dienstplicht ging hij aan de slag bij een ontwerpstudio in Laren en later bij een reclame-/ontwerpstudio in Amsterdam.

Sinds 1985 werkt Roel als zelfstandig ontwerper/illustrator voor een gevarieerde groep opdrachtgevers: diverse tijdschriften, uitgeverijen, werkgeversorganisaties zoals VNO-NCW en MKB-Deventer, maar ook de Consumentenbond, het Boekencentrum en de Protestantse Kerk Nederland. Hij won meerdere prijzen bij de Nederlandse Illustratoren Club.

Niet zeuren maar kleuren

Naast deze opdrachten doet hij ook vrij werk. "Mijn adagium is: niet zeuren, maar kleuren". Het meeste plezier haalt Roel uit 'mooie dingen maken' en 'dingen mooi maken', en dat in diverse technieken, van acryl en pastel tot viltstift en inkt en qua stijl van dromerig tot realistisch. Soms is dat met een knipoog naar andere kunstenaars, zoals zijn schilderij "Optimist of pessimist" waarin iets Escher-achtigs gebeurt.

Behalve met échte tekenmaterialen werkt Roel ook met de computer en digitale afbeeldingen op de computer. Hij leerde dat ooit noodgedwongen bij een haastklus voor een illustratie. Die moest "vandaag" bij de opdrachtgever zijn. En dan leer je héél snel hoe je moet scannen en bestanden per mail moet verzenden.

Roel heeft zijn atelier aan de Houttuinen-Noord 3 in Het Woudhuis. Naast zijn werk als illustrator en ontwerper geeft ook hij ook wel eens les (het kan geen verrassing zijn) in de vorm van workshops o.a. in het Talens hoofdkantoor, hier in Apeldoorn. Hij vindt het leuk om zijn kennis zo door te geven aan anderen en mensen zelf te laten denken en ontdekken.

Roel is ook één van de initiatiefnemers van Stichting Röntgen Apeldoorn en hij heeft vanuit die stichting voor het Gelre Ziekenhuis in Apeldoorn de informatieve "geschiedeniswanden" ontworpen over Wilhelm Röntgen, die als jongen in Apeldoorn woonde en later de naar hem genoemde Röntgenstralen ontdekte.

Geloof als bron

Net als Wiebe is ook voor Roel het geloof een bron van inspiratie. Hij is actief als voorzitter van het Platform Kerk en Kunst, een stichting die kerken en kunstenaars wil verbinden in de missie voor Christus. Zijn derde geïllustreerde Kinderbijbel is net uit. Zijn werk is te zien geweest in o.a. het Stedelijk Museum te Amsterdam, het Kattenmuseum, CODA en vele andere plaatsen in Nederland.

Lees verder op de volgende pagina...

Een recente en mooie opdracht kreeg Roel (samen met andere kunstenaars) van de gemeente Apeldoorn. De gemeente was toe aan vrolijkere stroomkasten en vroeg kunstenaars, fotografen en andere "creatievelingen" een ontwerp in te sturen om de bekende maar saaie grijze stroomkasten in de gemeente op te vrolijken.

Roel maakte een kleurig ontwerp voor de stroomkast aan de Woudweg in het Beekbergerwoud, uitgevoerd in acrylverf. Een vrolijk landschap met luchtballonnen (of zijn het gloeilampen?). Het verbeeldt hoe we dankzij fantasie en denken soms verder kunnen reizen dan we voor mogelijk hadden gehouden.

Roel: "We mogen blij zijn met alle bestaande technische mogelijkheden. Waar zouden we nog zijn zonder stroom?"

Dank aan Anneke, Wiebe en Roel voor hun gastvrije ontvangst en de tijd die zij namen (en mij hebben gegeven) om over hun werk te vertellen. Oproep: hebben we professionele kunstenaars (of ambitieuze amateurkunstenaars) gemist in onze wijken? Meld dat aan de redactie van de Wijkkijker. Komen we nog even kijken.

Anneke van der Weg-Damstra
Deventerstraat 447
anneke@adlj.nl
www.adlj.nl

Roel Ottow
Houttuinen Noord 3
info@ottow.nl
www.ottow.nl

Wiebe van Dingen
wiebevandingen@gmail.com
Wiebe heeft geen atelier dat je kunt bezoeken.
www.wiebevandingen.com

Stichting Ateliers Apeldoorn
www.ateliersapeldoorn.nl
info@ateliersapeldoorn.nl

Duurzaamheidsbeurs

22 april in Het Bolwerk,
11:00 - 16:00 uur

Over een paar maanden is het zover! Wij zijn op dit moment bezig met de organisatie van een duurzaamheidsbeurs, zodat wij kennis en informatie kunnen delen met de wijk op het gebied van energie, besparing, water en klimaat. Wij nodigen iedereen graag uit voor deze wijkmarkt over duurzaamheid op: zaterdag 22 april, van 11:00 - 16:00 uur, in Het Bolwerk, Ravelijn 55.

Wilt u meehelpen met organiseren? Alle input en hulp is welkom, want samen maken wij de wijk! bestuur@osseveld-woudhuis.nl.

De gemeente Apeldoorn heeft al hoog ingezet om onze wijken van extra groen te voorzien, speeltuinen meer natuurlijk te laten zijn, bijvoorbeeld met een Tiny Forest tegenover Het Bolwerk als educatief project.

De hoge energierekening geeft onrust, water wordt schaarser in de zomer en er zijn veranderingen aangaande zonnepanelen installaties: de btw op zonnepanelen wordt vanaf 1 januari 2023 afgeschaft. De btw gaat omlaag van 21% naar 0%. Dit zogenoemde nultarief geldt alleen als de zonnepanelen worden geïnstalleerd op woningen of bijgebouwen van een woning, zoals een schuur. Particulieren hoeven de btw dan niet meer terug te vragen bij de Belastingdienst.

De salderingsregeling wordt vanaf 1 januari 2023 omgebouwd. Wat dit voor u kan betekenen, hoort u op de duurzaamheidsbeurs.

Allemaal veranderingen en dat alleen al voor zonnepanelen. Vandaar dat wij de wijkmarkt over duurzaamheid willen introduceren. Wij kijken graag met u samen naar wat bij u past op het gebied van duurzaamheid en klimaat.

Graag tot ziens op zaterdag 22 april vanaf 11:00 uur in Het Bolwerk. Hartelijke groeten, team wijkraad: Stephan (voorzitter), Durk (penningmeester), Katja (secretaris), Jelmar, Ferry en Egbert (Openbaar Domein) en Gerard (Algemene zaken).

Wij zijn nog op zoek naar nieuwe bestuursleden, voor de portefeuille Sociaal Domein en Communicatie. Iets voor jou? Mail ons, of spreek ons aan op de duurzaamheidsbeurs van 22 april (bestuur@osseveld-woudhuis.nl).

PC-Opruimen.nl
Uw persoonlijke computerhulp aan huis

Bij ons kunt u o.a. terecht voor:

- * Opschonen van PC, Mac of laptop
- * Oplossen van wifi-storingen
- * Virus/spyware/malware verwijderen
- * Randapparatuur aansluiten
- * Nieuwe computer installeren

Kijk voor meer informatie op www.pc-opruimen.nl
Mail naar: info@pc-opruimen.nl
Bel ons op: 055-2058331

Tot ziens op de wijkmarkt over **DUURZAAMHEID**

Zaterdag 22 APRIL 2023
Van 11:00 tot 16:00 UUR

Het Bolwerk
Ravelijn 55, Apeldoorn

Zie onze Winter Wijkkijker en FaceBook pagina voor meer info!

Winterschildering: Debora Bernhard

Aandachtig!!

Acht vragen over
zin, ziel en zaligheid

In gesprek met
Marten van Willigen

Tekst: Henk Methorst
Foto's: Joël Methorst,
familie Van Willigen en
Désiré Groenwoud-Rouwenhorst

In deze rubriek gaan we in gesprek met wijkbewoners. Met aandacht op zoek naar zin, ziel en zaligheid. Acht vragen geven ons een inkijkje in het leven van elke dag. Vandaag met Marten van Willigen van de Deventerstraat. Een classicus met een ruim hart voor anderen.

Wat zien we jou in het leven van elke dag doen?

Nogal wat verschillende dingen. Voor mijn werk als hoogle-
raar ben ik normaal gesproken aan de studie. Meestal fiets
ik vanaf ons huis naar het station in Deventer. Dit om een
goede balans tussen hoofd en lichaam te vinden. Daar
vandaan reis ik met de trein naar Kampen, waar ik op de
Universiteitsbibliotheek studeer.

Tot mijn werk behoort ook het begeleiden van promovendi,
het organiseren van de jaarlijkse week van de Vroege
Kerk, college geven op de TUA, thuis en in Rotterdam, het
doceren op zaterdagochtend op verschillende plaatsen in
Nederland, het redigeren van wetenschappelijke uitgaven,
het spreken tijdens buitenlandse congressen en het
meedenken met collegae over onderzoek en onderzoeks-
voorstellen. En per jaar geef ik minimaal 6 college-cycli.
Zo is er meer te noemen. Als ik het mag samenvatten, zou
ik het als volgt in het Engels kunnen verwoorden:
"Never a dull moment."

Samen met Jacobien heb ik zes kinderen gekregen. Vijf
jongens en één meisje. Ik ben zelf wonderlijk genoeg ook
afkomstig uit een gezin van vijf jongens en één meisje, ik
ben daarvan de oudste. Inmiddels is ons gezin een fantas-
tisch gezelschap van 17, 20, 22, 24 en 26 jaar oud. Ik ben
altijd op een of andere manier bij iedereen betrokken, of
via App, of life. Ik voel mezelf een teamleider. Je kunt me
dus ook zien zitten naast een zoon in een oude Volvo, met
een paar oude deuren op een karretje achter de auto,
rijdend van Rotterdam naar Apeldoorn (door één van mijn
zonen uit een container in Rotterdam gevist: "Pap, mag ik
ze even in Apeldoorn neerzetten?").

Soms zijn er momenten die ons leven markeren. Welk moment komt bij jou in gedachten?

Er zijn meerdere momenten die mijn leven blijvend
hebben gemarkeerd. Toen ik twaalf was en voor het
eerst Latijn kreeg vond ik dit zo mooi dat ik dacht dat
ik later ook wel docent Klassieke Talen zou kunnen
worden. Toen ik dit geworden was dacht ik, al fietsend
langs de grachtjes van Kampen, dat ik ook wel een
proefschrift zou kunnen schrijven, om mijn profiel nog
wat te verbreden. Toen ik gepromoveerd was kreeg ik
de mogelijkheid om 'postdoc fellow' te worden, dat
moment vergeet ik ook niet, evenmin als het moment
waarop ik gevraagd werd om hoogleraar te worden.

Heel ingrijpend in ons leven is het overlijden geweest van de jongste van onze tweeling, Constantijn. Hij overleed vlak voor zijn eerste verjaardag aan de gevolgen van een ongeluk. We hebben het toen heel moeilijk gehad. Veel relaties lopen stuk na een dergelijk ingrijpend verlies en het is beslist niet vreemd als dit gebeurt. Maar door het geloof mochten we er op vertrouwen dat God ons vast wilde houden. Als we terug kijken is overduidelijk gebleken dat God ons door deze moeilijke periode heen heeft geholpen en dat Hij nog steeds elke dag voor ons zorgt. Ik besef dat dit geloofstaal is, maar zo hebben we het wel ervaren. Voor ons bestaat God werkelijk.

Het meest markante moment is natuurlijk het moment
geweest waarop ik Jacobien vroeg om samen met mij
het leven te willen delen en haar bevestigende en
warme reactie op mijn vraag. Dit moment heeft de
allergrootste gevolgen gehad en is voor mij het meest
dierbaar.

Zonder Jacobien zou ik wat ik nu mag doen denk ik niet hebben bereikt. Ze is voor mij een geweldige coach. Ik kan haar niet genoeg waarderen.

Op welke manier wil je betekenisvol zijn?

In alles wat je doet is dit het allerbelangrijkste: geef
je medemens vertrouwen, waardeer je medemens en
geef je medemens perspectief. Vanuit mijn christelijke
levensovertuiging wil ik graag meegeven dat we onze
medemens/naaste moeten liefhebben zoals we onszelf
liefhebben. Willen we werkelijk van betekenis voor een
ander zijn, dan begint dit betekenisvol zijn zonder enige
twijfel met oprechte liefde en belangstelling voor de
ander en het eindigt er ook mee.

Wat of wie bezielt je?

Als het gaat over wat: een grote passie voor mijn vak,
maar ook een grote belangstelling voor mijn medemens
en de wereld om ons heen. Als het gaat over wie: in mijn
leven heb ik diverse zeer goede docenten mogen hebben,
ik beschouw dat als een voorrecht. Ze waren veel meer
dan alleen maar een goede docent. Ze waren bezielende
persoonlijkheden.

Ik noem hier met veel respect: Philip Roorda, mijn
middelbare schooldocent voor Latijn, Max Gotlieb,
mijn pianodocent, Piet Wiersma en Anco Ezinga, mijn
docenten voor orgel. Op de universiteit waren er
meerdere docenten aan wie ik met veel dankbaarheid
terugdenk. Tegelijk bezielen zij mij nog dagelijks, ze zijn
mijn voorbeelden.

Wat roepen de woorden ziel en zaligheid bij je op?

Ik denk dan direct aan de uitdrukking: 'hij had er zijn ziel
en zaligheid voor over om dit of dat te bereiken'. Tegelijk
denk ik als taalkundige ook separaat aan beide woorden.
De ziel is eigenlijk het diepste innerlijk van een mens, wat
hij werkelijk is. Zaligheid is een staat van geluk. Vergeef
me dat ik beide termen wat filosofisch duid.

Wat is jouw droom voor de toekomst?

Als pater familias zou ik heel graag ons gezin verder zien
ontwikkelen. Niet dat ik me zorgen hoeft te maken over
de ontwikkeling. Maar als ik een beetje mag dromen:
mag er dan zo'n lief klein onschuldig jongetje of meisje
in onze kamer of tuin rondlopen, zoontje of dochtertje
van één van onze kinderen? Dat lijkt me echt heel gaaf.

Nog een droom: een familieboek schrijven over onze
voorfamilie. Ik heb al heel wat onderzoek gedaan,
maar het moet nog mooi bij elkaar worden gebracht.
Tenslotte: graag zou ik ook verder willen ontwikkelen
in het componeren. Ik componeer ook soms nog iets
in mijn schaarse vrije tijd. Er staan zelfs wat video's op
YouTube, gewoon onder Marten van Willigen.

Als er een hiernamaals is, welke herinnering wil je dan absoluut meenemen?

Dat ik hier op aarde voor mijn medemens goed ben
geweest en daarin Christus heb nagevolgd. Dat ik me
dus met alle krachten die ik had voor mijn medemens
ingespannen heb. Anders gezegd: dat ik voor anderen
volledig gegaan ben. Dat geldt natuurlijk primair voor
je eigen gezin en familie, maar ook voor iedereen die
je ontmoet op je levensreis en met wie je in nauwer
contact komt.

Met welke quote sluit je dit gesprek graag af?

Heb elkaar vanuit je hart lief.

Tekst: Wendy Le Griep, met gebruik making van eerder gepubliceerde bijdragen in de Stentor van 15 november, 29 november en 4 december 2022, met aanvulling van Natuurmonumenten en Roely Smit. Foto's: Rinus Groen, Natuurmonumenten, Maarten Sprangh, Wendy Le Griep en Désiré Groenewoud. Illustratie vos van Irene Ambagtsheer.

Landgoed Woudhuizen in beweging

Na de afsluiting van de parkeerplaats bij de start van de blauwe en de rode wandelroute in het Woudhuis bos (het huidige Landgoed Woudhuizen), volgde de afsluiting van de rode route. De parkeerplaats werd verplaatst, zo konden wij lezen op een bordje van Natuurmonumenten en later in de Stentor, naar een groenstrook aan de Woudhuizermark.

De afsluiting van de rode wandelroute bleef niet onopgemerkt. Bewoners lieten van zich horen, zowel via de sociale media als via de mail. Ook bij de Wijkraad Osseveld-Woudhuis meldden zich meerdere bezorgde wijkbewoners. Wat was er gaande, waarom werd de route afgesloten?

Afsluiten oude parkeerplaats

De parkeerplaats in het bos achter de wijk Het Woudhuis was al lange tijd een doorn in het oog van omwonenden, wandelaars en Natuurmonumenten. Natuurmonumenten beheert sinds april 2022 het gebied. Gemeente Apeldoorn blijft eigenaar van het gebied. Boswachter Ruud Wantia, beheerder bij Natuurmonumenten, wilde de parkeerplaats verplaatsen naar een meer overzichtelijke plek. In oktober 2022 werd de oude parkeerplaats daarom afgesloten. Ruud: "Ik kwam hier regelmatig en trof soms volledige bankstellen aan, ander afval en vooral veel groen- en tuinafval. Vanaf de weg was die plek niet goed te zien,

waardoor het gemakkelijk was om uit het zicht te blijven als je iets illegaals wilde doen." Inmiddels is de oude parkeerplaats opgeheven en liggen er nog de restanten die herinneren aan de oude parkeerplaats. De nieuwe parkeerplaats is begin 2023 in elk geval klaar voor gebruik.

Nieuwe parkeerplaats

De gemeente Apeldoorn heeft inmiddels op Landgoed Woudhuizen een nieuwe parkeerplaats gerealiseerd in de berm tussen de Zutphensestraat en de Woudhuizermark. Deze nieuwe parkeerplaats ligt veel meer in het zicht. De nieuwe parkeerplaats bevindt zich op korte loopafstand van Het Woldhuis en Campus Woudhuis en vormt daarmee een centraal startpunt voor excursies en activiteiten op het landgoed. Ramona Fredriks, eveneens boswachter, vertelt: "We wilden dat de parkeerplaats dichtbij het hart van het landgoed zou komen te liggen. Hier ligt onder meer Villa Woldhuis waar IVN diverse natuureducatie- en natuuractiviteiten ontplooit en waar ook de Campus Woudhuis van het groenwerk en leerbedrijf te vinden is."

Andere start wandelroutes

"Verplaatsen van het parkeerterrein hield ook in dat de startpunten van wandelroutes een ander begin moesten krijgen", zegt Ramona. Het gedeelte vanaf de oude parkeerplaats is niet meer toegankelijk." De wandelpaden die daar direct het bos ingingen zijn in oktober inderdaad abrupt afgesloten. Dat hadden de gebruikers vanuit onze wijk niet kunnen zien aankomen. Een groot hek verspert wandelaars sinds oktober de weg. "We willen de wandelingen wat meer gecentreerd hebben rond het IVN-gebouw, het Woldhuis."

Rustpunt voor wandelaars en fietsers

Als je nu vanaf de nieuwe parkeerplaats aan de Woudhuizermark de weg oversteekt, kom je via het slingerende pad langs Campus Woudhuis.

Bij de Campus is tegenwoordig een Rustpunt bij de pipowagen naast de voormalige boswachterswoning. Hier kunnen wandelaars en fietsers terecht voor een sanitaire stop of voor een korte pauze met koffie of thee. De oude boswachterswoning is het tijdelijke onderkomen van groen werk-leerbedrijf Campus Woudhuis, een samenwerkingsverband van IVN, Natuurmonumenten, de Onderwijs-specialist en 's Heeren Loo. Zolang de oude monumentale boerderij naast Het Woldhuis wordt verbouwd, kan de Campus terecht in deze oude boswachterswoning.

Tegen het zere been

Voor de gebruikers van het Woudhuis bos, oftewel het Landgoed Woudhuizen, was het wel even schrikken. De parkeerplaats ging in oktober abrupt dicht, daarna werd de rode route afgesloten. Veel gebruikers komen vanuit Osseveld-Woudhuis naar dit stukje groen om er met hun hond(en) te lopen, voor een rondje hardlopen, wandelen, fietsen, ploggen (= joggen en zwerfafval opruimen) en ook de Klootschietvereniging Woudhuis tref je hier regelmatig op de Woudhuizermark. Dat één van de vaste wandelroutes ineens werd afgesloten was tegen het zere been.

Nieuw startpunt wandelroutes

"Het verplaatsen van het parkeerterrein houdt ook in dat de startpunten van de wandelroutes meeverhuizen naar de nieuwe parkeerplaats", zegt boswachter Ruud Wantia. "De blauwe wandelroute start voortaan vanaf de nieuwe parkeerplaats aan de Woudhuizermark en heeft een lengte van 4 km. De route is gemarkeerd met blauwe pijlen en staat ook op de website en in de app Natuur Routes van

Natuurmonumenten. Voortaan start een nieuwe gemarkeerde rode wandelroute van 2 kilometer vanaf de parkeerplaats aan de Woudhuizermark. Deze korte route vervangt de rode paaltjes route die startte vanaf de inmiddels opgeheven parkeerplaats aan de Woudhuizerweg."

Communicatie met Natuurmonumenten

Natuurmonumenten is sinds kort de nieuwe beheerder van Landgoed Woudhuizen: "Het zal vaker gebeuren dat wijkbewoners beheerwerkzaamheden van Natuurmonumenten zien en er vragen over hebben. Er wordt hard gewerkt om het landschap beter, diverser en mooier te maken. Met zichtlijnen in oude lanen, met respect voor oude soorten en met oog op toekomstig gebruik door bezoekers.

Het belangrijkste doel van het beheer is duurzame instandhouding met, waar mogelijk, verbetering van de natuur- en cultuurhistorische waarden. Voor Natuurmonumenten staat voorop dat bezoekers volop van de natuur moeten kunnen genieten, met behoud van de natuurwaarden. Wij stellen stukken natuur open en houden andere gedeeltes bewust rustig voor alles wat in de natuur leeft. Dat noemen we zonerings."

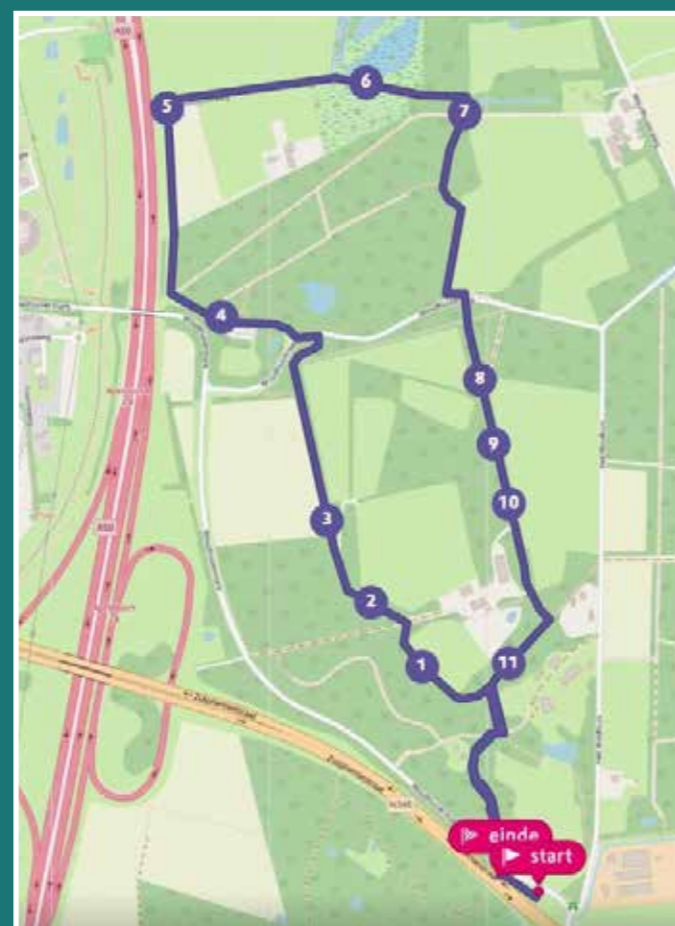
Rode route ineens afgesloten

Eén van de wijkbewoners die van zich liet horen is Willem Kwak. Willem bezocht het inloopsprekuraat van de Wijkraad Osseveld-Woudhuis en deed daar zijn verhaal: "Ik wandel regelmatig de rode route (1,6 km), die vanuit huis precies lang genoeg is om er 'even' uit te zijn. De plotseling afsluiting van de rode route deed afbreuk aan het woongenot van de inwoners van de wijk Het Woudhuis, die sinds de aanleg van de wijk gewend zijn om over het viaduct even een (korte) wandeling door het bos te kunnen maken, hetgeen nu na het afsluiten van de wandelroutes/paden niet meer mogelijk is. Voor mij is de doorsteek om 'een kleine lus' te lopen belangrijk. De blauwe route is vanaf ons huis en terug 5 km en dat wordt voor veel bewoners te lang om 'even' te lopen. Juist de kortere rode route was geschikt om dagelijks te lopen."

Ook de heer De Wit wendde zich tot de wijkraad en vroeg zich af of het afsluiten van de oude rode route wel zo handig was. Nu zouden meer bewoners met de auto naar het bos gaan om te kunnen parkeren op de nieuwe parkeerplaatsen om vanaf daar te gaan wandelen. De heer Berkhout viel het begin januari ook al op dat de routes waren gewijzigd: "Sinds 1998 wonen mijn vrouw en ik in Het Woudhuis. Vaak wandel ik of ren ik een hardlooptocht door het Woudhuis bos en omgeving. Ik zag dat er een groot deel van het bos was afgesloten. Op de site van Natuurmonumenten lees ik dat er een nieuw wandelpad is vastgesteld van bijna 4 km. Doordat het nieuwe pad om het bos heen wordt geleid, wordt de wandelaar verplicht om een stuk langs de snelweg te lopen waar je vroeger door het mooie bos kon lopen. Ik vind het jammer dat sinds ik hier woon er steeds meer paden worden afgesloten met nu wel een flinke afsluiting daar bij."

Bospad langs Woudhuizerweg weer opengesteld

Willem Kwak heeft ondertussen contact gezocht met Natuurmonumenten over de mogelijkheid om een kleine wandellus in het ontwerp te houden. En er is inmiddels uitsluitel vanuit Natuurmonumenten. Boswachter Ruud Wantia licht toe: "Het bospad met Amerikaanse eiken parallel aan de Woudhuizerweg wordt - na een uitgebreide boomveiligheidscontrole - weer opengesteld, zodat wandelaars niet over de asfaltweg hoeven te lopen. De oude rode paaltjes-route vanaf de Woudhuizerweg blijft gesloten, maar wij zorgen er door de openstelling van het bospad met Amerikaanse eiken voor dat de bewoners van wijk Osseveld-Woudhuis veilig een klein ommetje kunnen maken."

Natuurmonumenten informeert onder meer dankzij de Wijkkijker onze wijkbewoners over de ontwikkelingen op Landgoed Woudhuizen. Zo interviewde verslaggever Roely Smit op eigen initiatief in een eerdere editie boswachter Ruud Wantia en ook voor de nabije toekomst willen wij vanuit de redactie regelmatig over het Landgoed blijven schrijven.

Verder staan er informatiebordjes in het bos en is er informatie te vinden op de gebiedspagina Woudhuizen op de website van Natuurmonumenten. www.natuurmonumenten.nl/woudhuizen.

En maak zeker eens een praatje met de boswachter. secrzvj@natuurmonumenten.nl 055 - 312 55 00

Kleinschalige horeca

Bij het Woldhuis, voor veel mensen bekender als het grote witte huis, komt een plek waar wandelaars terecht kunnen om even bij te komen en iets kunnen drinken of eten. Zover is het nog zeker niet, want die plek moet komen in de oude boerderij, middenin het bos. Dat gebouw is van de gemeente Apeldoorn en die moet de exploitatie van de te verbouwen boerderij nog uitbesteden.

Er komt geen horecabestemming op het pand, maar een gemengde bestemming. Volgens de gemeente is het wel de bedoeling dat er een plek ontstaat waar echt iets te beleven valt voor bezoekers en inwoners.

Campus Woudhuis

Jaap Berends is al een paar jaar het gezicht van de Campus, dat zichzelf afficheert als een werkleerbedrijf voor mensen die, soms tijdelijk, niet kunnen, maar wel willen werken. Met op dit moment al meer dan 30 betrokken mensen. Jaap: "We hebben hier mensen aan het werk die iets meegemaakt hebben in hun leven waardoor ze even geen regulier werk konden doen, mensen met een licht verstandelijke beperking, of mensen die een zetje in de goede richting nodig hebben om toch te werken. Het doel van de Campus is om al die mensen weer aan het werk te krijgen. Zo mogelijk bij een regulier bedrijf. Op de gewone werkvloer."

"Onze mensen werken nu voornamelijk in het bos, waar wij het onderhoud verzorgen. We hebben hier bij het boswachtershuisje ook veel werk verricht. Alles om dit gebouw stond vol met rommel, braamstruiken en brandnetels. Nu hebben we er een rustpunt van gemaakt waar wandelaars terecht kunnen. Al is het de bedoeling dat we na de verbouwing van de boerderij daar weer naar terugkeren."

Wij houden het bos schoon

Naast het boswachtershuisje, waar alle routes door het bos langskomen, staat een zogenoemde Pipowagen, met een deur de mensen van de Campus gemaakte houten tafel en banken ernaast. Er is koffie en thee te krijgen en achterin de mooi afgewerkte keet is zelfs een toilet waar wandelaars gebruik van kunnen maken. Deze locatie is tevens terug te vinden op de website www.rustpunt.nl.

De wijkbewoonster kent inmiddels ook de HUP langs de A50, waar ze graag wandelt als ze een 'snelle ronde' met haar hondje maakt. "Een prima plek, maar ik vind het ook heerlijk om over het landgoed te wandelen. Ik wandel bijna elke week wel door het bos en ik ontdek steeds weer nieuwe paadjes en routes. Zo wissel ik het Landgoed Woudhuizen af met wandelen over de HUP langs de A50. De hondjes ruiken hier in het bos natuurlijk zoveel spannende geuren, je ziet ze genieten."

De boswerkers van Campus Woudhuis

Rondom het boswachtershuisje zijn de boswerkers hout aan het kloven en iets verderop egaliseren en draineren meerdere medewerkers van Campus Woudhuis onder begeleiding van hun groepsbegeleider het wandelpad naar de nieuwe parkeerplaats. Dit valt nog niet mee, want onder het pad zit een dikke leemlaag, waardoor het regenwater niet soepel de grond intrekt. Het was wel even wennen voor hen dat er nu merkbaar meer wandelaars langs hun werkplek komen. Sinds de wandelroutes langs hun werk lopen, zijn ze meer zichtbaar en kunnen de bezoekers ook vragen stellen over hun werk.

De jonge mannen vinden al die aanloop en dus die aandacht, zo verspreid op de dag eigenlijk vooral heel fijn. Bekendheid en zichtbaarheid van de Campus is een mooie zogenaamde bijvangst. De mannen hebben de nieuwe pauzeplaats zelf gemaakt, van een oude 'pipowagen'. Zij nodigen iedereen van harte uit om hier even te pauzeren onder het genot van een kop koffie of thee. En daarna weer door met het werk, want er is nog veel te doen in het bos.

Echte wandelliefhebbers

Vanuit de Houttuinen-Oost in Het Woudhuis is het maar een klein stukje het viaduct over, naar het Landgoed Woudhuizen. Een echtpaar komt hier zeker 3 tot 4 keer per week. Ze wandelen hier graag, in alle seizoenen. Lekker rustig. "Het is echt genieten om hier te wandelen. We kennen het bos uit ons hoofd, alle routes en doorgangen. Een vaste route hebben we niet, we wisselen het liefste af. Maar vijf kilometer is wel wat we per keer ongeveer lopen."

Leuk om te zien dat er nieuwe routes worden gemaakt, maar jammer dat andere routes inmiddels zijn afgesloten. Nu lopen de nieuwe routes ook deels langs de openbare weg, maar dat wandelt heel niet prettig. Er is hier veel (sluip?) verkeer en er wordt behoorlijk hard gereden. Dat voelt niet veilig. Wij lopen dan achter elkaar en zodra het kan, gaan wij gauw het bos weer in. Wij lopen op zondag liever hier dan in een overvolle IKEA 😊."

Ingezonden brief 03-01-2023

Willem Kwak, wijkbewoner Het Woudhuis:

"Ik werd teruggebeld, door Hans van Dijk, regiomanager van Natuurmonumenten. Hij wilde mij persoonlijk informeren dat Natuurmonumenten besloten had in overeenstemming met mijn wens en advies, het laantje parallel aan de Woudhuizerweg weer open te stellen voor de vele wandelaars, zodat een korte wandeling vanuit de wijk weer mogelijk zal zijn. Dit vond in januari plaats. Ik ben blij dat dit (mede) door mijn bezwaar weer mogelijk zal zijn en wil ook de wijkraad en de Wijkkijker (en andere betrokkenen) hiervoor hartelijk danken."

Reactie van Natuurmonumenten 03-01-2023

Ramona Fredriks, boswachter

Natuurmonumenten: "Op dit moment worden er aanpassingen gemaakt in het padenstelsel van het Woudhuis bos bij de A50. Onze boswachter is bezig om dat voor te bereiden, zodat een ommetje vanuit de wijk Het Woudhuis weer mogelijk is, op een veilige en verantwoorde manier. De oude rode route vanaf de voormalige parkeerplaats aan de Woudhuizerweg is en blijft opgeheven, maar wij zorgen er wel voor dat de bewoners van de wijk Het Woudhuis een ommetje kunnen maken. Dat kan nu al door een gedeelte van de huidige blauwe route te lopen, maar wij moeten het padenstelsel van het Woudhuisbos eerst iets aanpassen, zodat er een kleiner ommetje mogelijk is."

Twee wandelaars

Wij ontmoetten twee wandelaars met hun speelse spaniels keurig aangelijnd. De jongste vrouw woont sinds kort in Het Kasteel en zij is nog volop het Landgoed Woudhuizen aan het ontdekken. Ze wandelt samen met haar gast, afkomstig uit Zeeland.

Vraag het de wijkagent...

Onze wijk kent maar liefst twee wijkagenten: Martijn en Niels. In deze nieuwe bijdrage stellen wijkbewoners hun prangende vragen aan de wijkagent. De redactie verzamelt voorafgaand aan het interview de vragen en bespreekt deze met Martijn. Heb je een vraag aan de wijkagent die je graag beantwoord ziet in de volgende editie van de Wijkkijker? Stuur hem naar wendy@legriep.nl of naar bestuur@osseveld-woudhuis.nl

Martijn werkte zeker 14 jaar in de noodhulp surveillance en zocht naar meer verdieping in zijn werk. "Ik wilde mensen echt kunnen helpen en dat kan ik als wijkagent, want wij werken nauw samen met partners zoals RIWIS, de gemeente Apeldoorn, bureau TACTUS, jeugdbescherming, Stimenz en diverse andere zorginstellingen. Ik werk nu vier jaar als wijkagent. Niels en ik hebben dossiers de Linie en de jeugd-overlast samen. Verder is Osseveld-Oost en Het Woudhuis Martijns verantwoordelijkheid en is Niels verantwoordelijk voor Osseveld-West en Welgelegen. "Het meeste werk hebben we aan Het Kasteel en de Landenbuurt in Het Woudhuis en winkelcentrum 't Fort in Osseveld. Het gaat dan voornamelijk om kleine zaken met een enkele uitschietter. Ach, het is verder een heel nette buurt."

Is er nog tijd voor dit werk?

Een bewoner uit Osseveld West wil graag weten of er nog tijd is voor het werk van de wijkagent. Martijn: "Jazeker, Apeldoorn is absoluut pro-wijkagent. Hier werken we 70% van onze beschikbare tijd voor de wijk en 30% besteden we aan surveillance, nooddienst, trainingsdagen enz. Veel van mijn wijk-gerelateerde administratie doe ik in de wijk en wanneer dit niet kan, dan natuurlijk op kantoor."

Is er nog een pakkans voor de kleine criminaliteit als winkeldiefstal en vernieling?

Martijn: "Graag maak ik hier een onderscheid tussen de kleine criminaliteit zoals fietsendiefstal en winkeldiefstal en de woninginbraken. Dat laatste zien wij niet als kleine criminaliteit en noemen wij High Impact Crime en is één van de prioriteiten bij ons."

De pakkans is er altijd, maar de veroordeling van verdachten kan door omstandigheden, waaronder de werkdruk bij het OM (Openbaar Ministerie), langer op zich laten wachten. Inbrekers pakken we uiteraard graag op, dus wanneer wij een melding krijgen gaan wij hier direct op af. Bij verdachte situaties raden wij mensen ook altijd aan om 112 te bellen. Helaas worden de inbrekers ook steeds slimmer, werken ze bijvoorbeeld met handschoenen aan om geen vingerafdrukken achter te laten. Wij zullen in ieder geval alles doen om ze te pakken."

Hoe groot is de pakkans van het sluipverkeer van Osseveld-Oost en Het Woudhuis naar Teuge?

Een bewoner uit Osseveld-Oost wandelt graag door het buitengebied tussen onze wijk en Teuge. Het valt hem op dat er veel en hard wordt gereden door bestuurders die mogelijk geen "bestemmingsverkeer" zijn. Martijn: "Wij nemen in de surveillance het buitengebied mee. Dan moet er maar net een overtreding gepleegd worden. Vaak als mensen de politie zien rijden gedragen zij zich in het verkeer voorbeeldiger. Bestemmingsverkeer is soms ook moeilijk te onderscheiden van het sluipverkeer. Elke dag surveilleren in een onopvallend voertuig is voor ons als politie niet haalbaar. We adviseren dan ook aan mensen om meldingen te doen bij de gemeente."

Wie vergoedt de schade aan vernielde bushokjes?

Een bewoner uit Osseveld-West is benieuwd wie de kosten draagt voor vernielde bushokjes. Martijn: "Wanneer een bushokje incidenteel wordt vernield, dan is dat natuurlijk vervelend, maar daar wordt de politie meestal niet voor ingeschakeld. De leverancier draagt deze kosten. Wanneer bushokjes meer stelselmatig worden vernield en we een melding krijgen, dan gaan we achter de ouders aan en ja, dan kan het maar zo zijn, dat ze de veroorzaakte schade moeten vergoeden. Dat bepaalt uiteindelijk de rechter."

Overlast van scooters en hangjongeren

Martijn: "Wij hebben de reguliere hangjongeren en de reguliere jeugd die buiten samenkomt in kaart. We weten wie ze zijn en uit welke wijk ze komen. Wanneer jeugd hinderlijk aanwezig is, gaan we allereerst met ze in gesprek. Dat jeugd rondjes door het winkelcentrum rijdt met hun scooters is hinderlijk en gevaarlijk. Een aanpassing van de ingang vanaf de Ontvangst naar de Linie bij winkelcentrum 't Fort zal een goede oplossing kunnen bieden. We hebben helaas niet de bemensing om er elke dag te staan. Wanneer we er overigens wel fysiek zijn, dan past de jeugd hun gedrag vlot aan 😊."

Foto: Désiré Groenewoud

Verkeersdrukte rondom de basisscholen

Martijn: "Alle basisscholen kennen een verkeerspiek in de ochtend en in de middag. Hier komen regelmatig meldingen over binnen. Toch blijven de (groot)ouders zelf met de auto naar de scholen komen om hun (klein) kind(eren) te brengen of op te halen. Tegelijk rijden er meer personenbusjes voor het speciaal onderwijs en voor deze busjes is eigenlijk geen ruimte."

"Bij ons komen eigenlijk geen meldingen binnen van ongevallen of bijna ongevallen, vooral wanneer er geen letsel mee gemoeid is. Wanneer verkeersdeelnemers dit onderling ter plaatse kunnen oplossen, dan krijgen wij hier geen melding van."

"We hebben wel heel veel jeugd in de wijk. Zowel de basisscholen als de middelbare scholen worden flink gevoed met jeugd uit onze wijk. In 2022 hadden we de stenengooiers vanaf de zijmuur van de bustunnel. Wij hebben, in een gezamenlijke aanpak van politie, gemeente en jeugdboa's, deze jeugdigen thuis opgezocht en daarmee kon verdere escalatie worden voorkomen."

"Ondanks dat jeugd in groepjes van wijk naar wijk gaat, blijft dit een relatief rustige wijk."

Heb jij ook vragen aan de wijkagent voor de volgende Wijkkijker?

Mail ze naar bestuur@osseveld-woudhuis.nl of naar wendy@legriep.nl

Zero Waste Apeldoorn PlogRun

Tiphaine Bresser

Wat een top opkomst voor de winter PLOG-run, met 14 deelnemers (ploggers en plandelaars)! Het originele plan was om in de wijk Het Woudhuis zwerfafval te gaan opruimen; met zo'n grote groep in een buurt waar niet al te veel zwerfafval ligt (althans, dat dachten wij...), werd de groep verdeeld over 4 routes, wat na anderhalf uur ruimen toch nog een grote opbrengst opleverde!

Terwijl een groepje ploggers en plandelaars in de wijk, in het Woudhuis bos, op de ecofactorij en bij winkelcentrum 't Fort bij elkaar 8 afvalzakken vol zwerfvuil wist op te rapen, deden zij de ene na de andere opmerkelijke vondst, zoals een waterpijp, een hanglamp en een paar nieuwe veiligheidsschoenen van een bekend uitzendbureau (maat 46 in de doos!). De meest lugubere vondst was een dode bruine rat nabij het station Osseveld.

Een andere groep met ploggers ging de andere kant op, naar de woonboulevard en Omnisport. Dit zijn twee zeer bekende afval 'hotspots'. Vooral op de parkeerterreinen rondom het fastfood restaurant en het skatepark is het helaas altijd prijs. Dat er zo veel peuken en snackafval verspreid over beide bedrijventerreinen lag, was wel wat demotiverend, zelfs voor deze fanatieke groep ploggers. Nog opmerkelijker was de vondst van een ongeopende zak met tientallen plastic bekertjes. En niet veel later – bij Omnisport – van een hele vuilniszak vol met honderden

van diezelfde plastic bekertjes, ook ongebruikt! Toen de opruimers een paar meter verderop een afvalcontainer aantroffen, die voor de helft gevuld bleek met niet geopende blikjes bier (THT minstens 2023) en nog eens honderden ongebruikte plastic bekertjes zagen, leverde dat veel vraagtekens op in de groep. Zouden inkopen voor het ene evenement, niet bij een ander evenement mogen worden ingezet waardoor de voorraad op zo'n manier wordt afgedankt? Onbegrijpelijk in deze tijden van toenemende armoede en grondstoffen schaarste.

Bij elkaar werden er bij de woonboulevard en rondom Omnisport weer 8 afvalzakken gevuld! Een nuttige PLOG-run dus! En ook weer actief, sociaal en gezellig!

Ook zeer fijn om deze opruimactie af te sluiten met een kopje koffie, aangeboden door Wijkraad Osseveld-Woudhuis en wijkbewoners Manon & Michel Buitenhuis.

Column

Waar rook is, is afval!

Tekst en foto's: Erik Ruesink

Iedereen kent de grote ergernissen als het gaat om zwerfafval: hondenpoep, blikjes en flesjes. De zwerfafval flesjes worden al minder nu er statiegeld op zit en wie weet gebeurt dat ook met de blikjes als daar later dit jaar ook statiegeld op komt. Dit keer wil ik het echter hebben over een kleiner stukje zwerfafval, dat niet zo opvalt, maar als we er op letten, veel vaker voorkomt: de sigarettenpeuk en dan met name de sigarettenfilter!

Hoewel het aantal rokers afneemt, rookt nog steeds één op de vijf Nederlanders en vind je deze restanten van het rokersgenot nog letterlijk overal. In België heeft men berekend dat de peuken ca 41% van het zwerfafval vormen! Dan hebben we het over aantallen, niet over het volume.

Hele wandel-/fietsroutes zijn bijna te volgen aan de hand van de weggegooide peuken, maar er zijn bepaalde plekken waar de peuken zich concentreren. De bushalte is zo'n plek. De roker laat bij het zien van de bus de peuk snel vallen voor hij/zij instapt. Oversteekplaatsen voor fietsers/voetgangers zijn ook bekende 'hotspots'. Het lijkt wel alsof de sigaret vaak juist daar opgerookt is.

Peuken 'wegschieten'

Soms is ook goed te zien waar rokers wonen. Sommigen mogen niet in huis en/of in de auto roken. De wijkbewoners die 'bij de voordeur roken', 'schieten' vaak de peuk op de stoep die voor hun huis langs loopt, zeker niet in de eigen tuin! Zij die ook niet in de auto mogen roken, laten de peuk vaak achter op de parkeerplaats. Zij die wel in de auto (mogen) roken, gooien de peuk veelal tijdens het rijden uit het raam, want de meeste auto's hebben geen asbak meer.

Ik hoor de rokers al vragen: "Waar moet ik die peuk dan laten?" In een aantal gevallen is dat niet zo moeilijk. Ik noemde al de bushaltes. Bij nagenoeg iedere bushalte staat een prullenbak. Dus i.p.v. de peuk laten vallen als de bus er aan komt, kun je ook die twee stappen zetten naar de prullenbak en de peuk daar in gooien (wel even goed uitdrukken!).

Hippe peukenzakjes

In de andere gevallen zou ik zeggen, meenemen naar huis of naar een prullenbak op je route. Voor het mee naar huis nemen bestaan vele mogelijkheden. Zo zijn er tegenwoordig zogenaamde peukenzakjes (zie foto), misschien een idee voor de tabaksindustrie om zoiets mee te leveren? Maar beste roker, ga daar vooral niet op wachten.

Een andere optie zag ik een paar jaar geleden in Griekenland: een "afvalbak" speciaal voor peuken (zie foto). Je kan de peuk er tegen uitdrukken en vervolgens in laten vallen. Geen risico van in brand vliegen van ander afval. En het werkte zeker: geen peuken op de trottoirs! Misschien een idee voor bij de bushaltes en op andere drukke (rokers)plekken.

Peukje in de verpakking terug

De peuken zijn overigens niet het enige zwerfafval dat de rokers produceren. Er komt ook veel gerelateerd zwerfafval uit hun handen: sigarettenpakjes, aanstekers en soft-drugsverpakkingen (zakjes, buisjes etc.). Ik kan geen afvalrondje lopen zonder ook dergelijk zwerfafval tegen te komen dat dan vaak de weg wijst naar de peuken. In met name die verpakkingen kun je natuurlijk ook je peuken doen en ze dan zo mee naar huis nemen, kost je niets.

Samen werken aan een zwerfafvalvrij Apeldoorn

Tekst: Tiphaine Bresser

Foto's: Wendy Le Griep en Michel Buitenhuis

Bij een meer bewuste leefstijl hoort meer dan 'alleen' afvalvrij leven, daarom onderneemt/doet de Zero Waste Apeldoorn werkgroep mee met een aantal initiatieven die met duurzaamheid, natuur & milieu, of (zwerf) afval te maken hebben. Zo is onder andere in 2019 een mooie samenwerking met de Gemeente Apeldoorn (Heel Apeldoorn Rein) ontstaan. Sinds januari 2019 organiseert Zero Waste Apeldoorn allerlei zwerfafval opruimacties in Apeldoorn, die door Heel Apeldoorn Rein worden gefaciliteerd.

Word jij ook ZAPper in Apeldoorn?

ZwerfAfvall Pakkers (ZAPpers) zijn mensen die zich vrijwillig inzetten voor een schone leefomgeving; door zwerfafval aan te pakken op verschillende manieren: door in het bos of in de stad te gaan 'schoonwandelen', door te gaan 'ploggen' of door een straat te adopteren, alleen of met een groepje inwoners. Je kunt je op verschillende manieren als ZAPper inzetten: ploggen is de nieuwste trend uit Scandinavië. Kort gezegd komt het er op neer dat je hardlopen combineert met het oprapen van zwerfafval, zodat je niet alleen goed bezig bent voor je gezondheid, maar ook voor het milieu. Win-win dus.

Adopteer je straat

Veel mensen ergeren zich aan zwerfafval en hondenpoep op straat. We kunnen ons wel blijven irriteren, maar we kunnen ook in actie komen en de handen uit de mouwen steken. Onder de noemer 'Adopteer je straat' kunnen inwoners zich aanmelden via de mail (zerowasteapeldoorn@gmail.com of Rein@apeldoorn.nl) om een straat of (een deel van) een wijk te adopteren en die schoon en vrij te houden van zwerfafval, op jouw gemak en wanneer het je uitkomt, alleen of in gezelschap van vrienden en/of burens.

Sinds januari 2019 zijn er al tientallen straten geadopteerd! Meer dan 100 inwoners hebben zich vrijwillig opgegeven om hun straat/buurt van zwerfafval schoon te houden!

Materiaal beschikbaar

Voor de maandelijkse gezamenlijke opruimacties beschikken opruimteams over grijpers, hesjes, (wasbare) afvalzakken, houten afvalzakhouders, schoonwandelwagens en wasbare plog tassen voor ploggen.

Voor de Straat Adoptie, zijn er leen-opruimsets verkrijgbaar via de Gemeente Apeldoorn (Heel Apeldoorn Rein). Een opruimset bestaat uit een grijper (prikstok), een hesje en een rol stevige afvalzakken met het Heel Apeldoorn Rein logo.

Op aanvraag is het mogelijk om wasbare afvalzakken te lenen. De wasbare afvalzakken zijn in Apeldoorn gemaakt door Ketengroen Houtwal, met restanten vlaggenstof uit de Veluwe Vlaggen Industrie, een mooi duurzaam project in opdracht van de Gemeente Apeldoorn, in samenwerking met Zero Waste Apeldoorn.

De wasbare afvalzakken zijn klein en licht van gewicht en wasbaar tot 60 graden. Ze zijn handig als vervanging van de grote Heel Apeldoorn Rein afvalzakken voor een korte opruimronde in de buurt. Let wel op: de wasbare afvalzakken zijn niet waterdicht en niet geschikt voor zwaar en/of scherp afval (zoals stukjes glas of metaal). Sowiezo wat gevaarlijk en scherp afval (stukken) betreft, adviseren we je het te laten liggen en de buitenlijn te bellen om het te laten opruimen door medewerkers met bijpassende uitrusting.

Zwerfafval opruimen in de wijk

Wil je de volgende keer ook meehelpen met zwerfafval opruimen? Iedere derde zaterdag van de maand ben je welkom! Voor elke locatie kunnen we 10-15 vrijwilligers van materialen voorzien waarmee het zwerfafval op een veilige manier kan worden verzameld in samenwerking met Heel Apeldoorn Rein. Om mee te doen met de maandelijkse schoonwandeling in Osseveld-Woudhuis kun je een mail sturen naar denktankbreed@gmail.com

De 'emmer-ring'

Dagelijks gebruiken buitendienstmedewerkers van de Gemeente Apeldoorn emmers vol koudasfalt. Deze emmers werden voorheen weggegooid... totdat Henry, op de houtwerkplaats, er een andere bestemming voor bedacht: de 'emmer-ring', oftewel een afvalzakhouder 2.0. Volledig geupcycled, licht van gewicht en super sterk! De 250+ zwerfafval opruimers in Apeldoorn e.o. zijn er super blij mee!

Wil je ook zo'n 'emmer-ring' afvalzakhouder hebben om zwerfafval op te rapen? Stuur een mail naar: zerowasteapeldoorn@gmail.com

Even voorstellen...Hans Verbeek Zwerfafval opruimer in de wijk Osseveld-Oost

Zwerf Afval Pakkers (ZAPpers) zijn mensen die zich vrijwillig inzetten voor een schone leefomgeving door zwerfafval aan te pakken op verschillende manieren. Eén van de vaste vrijwilligers is Ossevelder Hans Verbeek, tevens schrijvend redactielid bij de Wijkkijker.

Hans: "Sinds eind 2021 sta ik geregistreerd om in de directe omgeving van ons huis zwerfafval op te ruimen. In de praktijk ga ik minstens 2 x per week op pad om, tijdens de wandeling van een uur, afval te rapen in een veel groter gebied. Dat levert in ieder geval gemiddeld een zak afval per week op. En een redelijke wandelconditie natuurlijk.

Dat is ook één van de redenen om dat zwerfafval te gaan inzamelen. Ik deed al af en toe mee op de derde zaterdag van de maand als in Osseveld of in Het Woudhuis de maandelijkse inzamelactie was. Vanaf het begin is het duidelijk heel dankbaar werk. Behalve dat ik (in het begin) mondkapjes, veel plastic en papier uit de natuur haal, gaat het voornamelijk om peuken en blikjes. Die peuken en blikjes zijn veel schadelijker dan de meeste mensen denken. En die worden in ieder geval bewust weggegooid. Echt iets om over na te denken.

Tijdens mijn wandelingetjes haal ik naast het afval ook veel complimenten op. Leuk is dat het vooral kinderen zijn die de duim opsteken of die roepen: "Goed bezig!". Zo voelt het ook. Behalve die keer dat een man mij aansprak en vroeg waarom ik dat afval toch ophaalde: "Dat kan de gemeente toch wel doen?" Ik heb die meneer uitgelegd dat er dan minder vaak iemand langs zou komen en dat de afvalkosten voor ons allemaal waarschijnlijk nog hoger uit zouden pakken.

Om inzamelen zo simpel mogelijk te maken krijg je van Heel Apeldoorn Rein de nodige hulpmiddelen en zakken om het zwerfafval in te doen. Maar wat ik niet kreeg was een karretje om de zak en het afval in mee te nemen. Daarvoor ben ik naar de kringloop gegaan. Ik heb een (heel) oude golfkar aangepast en nu loop ik daar mee rond. Kortom: ik heb leuk, zinvol en gezond vrijwilligerswerk."

Fietsmaatjes Apeldoorn en Omstreken...komt naar Osseveld-Woudhuis!

In 2022 heeft Stichting Fietsmaatjes Apeldoorn en Omstreken 4 duofietsen aangeschaft om mensen die minder mobiel zijn weer in staat te stellen samen met een vrijwilliger mooie fietstochten te maken.

Dit komende jaar willen we onze activiteiten uitbreiden in de wijk Osseveld-Woudhuis, zodat bewoners ook hier gebruik kunnen maken van een duofiets.

Samen genieten op de fiets. Dat gun je toch iedereen? Fietsmaatjes Apeldoorn en Omstreken maakt dat voor iedereen mogelijk door vrijwilligers te koppelen aan bewoners die niet meer zelfstandig kunnen fietsen. Samen maken zij heerlijke fietstochten op een duofiets met elektrische trapondersteuning. Lekker buiten in beweging, een praatje onderweg. Genieten van onze mooie omgeving.

Hiervoor zoeken wij in uw wijk fietsbeheerders voor het preventief onderhoud van onze duofietsen. Daarnaast zoeken wij ook coördinatoren die met geïnteresseerden kennis maken en een proefrit doen. De coördinator koppelt fietsmaatjes aan elkaar en houdt contact met hen over hun ervaringen.

Bent u op zoek naar vrijwilligerswerk in een enthousiast en betrokken team waarbij u tevens van de mooie natuur kunt genieten, meld u dan bij ons aan! Samen iets nieuws opzetten dat van betekenis is voor de eigen buurt, daar krijg je energie van!

Wilt u met ons meefietsen?

Dan kunt u zich ook aanmelden via info@fietsmaatjesapeldoorn.nl
06 - 4563 7777

Meer informatie over ons burgerinitiatief www.fietsmaatjesapeldoorn.nl

Een wereldkampioen in onze wijk

Tekst Roely Smit
Foto's: Jannitta van den Brink

We hebben sinds 8 oktober 2022 een wereldkampioen in onze wijk! En een WK-titel verdient aandacht! Maar dat gaat niet vanzelf heeft Jannitta van den Brink ervaren; vooral niet als de sport nog in de kinderschoenen staat. Vandaar dat ze zelf het initiatief heeft genomen voor een artikel in de Stentor en nu dan ook in de Wijkkijker.

Jannitta is 8 oktober 2022 wereldkampioen geworden bij het gravelrijden in de categorie dames 40+. Ze promoot graag deze nieuwe sport. Het is een combinatie van veldrijden en wielrennen. De sport is komen overwaaien uit Amerika. Een soort "bikepacken": een relaxte manier om van de natuur te genieten op paden, meestal van zand, schelpen of gravel. Daarnaast zijn er wedstrijden ontstaan.

In 2022 werd voor het eerst een Nederlandse competitie opgezet en zijn er Worldcups georganiseerd, waar Jannitta aan mee heeft gedaan. Ze eindigde bij de beste 25% (ze werd twee keer eerste)!! Hierdoor kon ze meteen door naar Italië, waar in Veneto voor het eerst de Wereldkampioenschappen werden verreden.

Het kampioenschap

Het enthousiasme spat er vanaf als Jannitta begint te vertellen over de wedstrijd. Alsof ze hem gisteren heeft verreden. Ze steekt van wal: "Alle categorieën stonden aan de start: de elite (profrijders) en rijders tussen de 19 en 79 jaar, ingedeeld in categorieën van 5 jaar. Elke categorie had z'n eigen kleur. Je moest dus heel alert zijn om je tegenstanders te herkennen."

"Eerst waren er twee flinke klimmetjes en daarna technische afdalingen met haarspeldbochten. In de tweede klim moest ik lossen van de groep, uiteindelijk had ik anderhalve minuut achterstand. Opeens was ik samen met een Amerikaanse, Italiaanse en Française die er ook echt voor wilden gaan.

Toen ik hoorde dat we dertig seconden achter het kopgroepje lagen, schreeuwde ik naar die meiden: "We can close the gap." Ik gaf ze flink wat complimenten als ze op kop reden, want dat geeft moraal (je hoeft je niet af te vragen wie de leider van dit groepje was ☺). Na 70 km hadden we het gat gedicht en dacht ik: "Ach, tweede worden is ook fantastisch", maar opeens kreeg ik weer focus. "Wie zegt dat ik volgend jaar weer zo'n kans krijg?" en toen was ik niet meer te stuiten. Om te voorkomen dat 'mijn bordje werd leeg gegeten' ben ik slim gaan rijden.

De laatste twee kilometer ging ik met mijn oogkleppen op via smalle bochtjes richting de finish. Na 140 km kwam ik als eerste over de streep en dat met 12 (!) seconden voorsprong op nummer twee!"

Vol trots laat ze de regenboogtrui en de gouden medaille zien die midden in de woonkamer aan de kast hangen. Wat een power heeft deze vrouw!

Sportieve familie

Zowel aan vaders- als aan moederskant zit sport in het bloed, met name schaatsen. "Als kind was er gelukkig nog vaak natuurijs en bleek ook al snel dat ik talent had. In mijn puberteit ging ik skeeleren en werd ik meteen Nederlands Kampioen. Daarna volgden het EK, het WK en de Worldcups. Marathonschaatsen deed ik ook, maar daar bleek ik technisch minder goed in te zijn."

Bij het schaatsen ontmoette Jannitta haar man Helmuth; een topsporter bij de langebaan. Ook hun kinderen van elf en acht jaar zijn heel sportief. De oudste schaatst op hoog niveau en doet mee aan de Nederlandse Kampioenschappen voor pupillen. Beide kinderen skeeleren en de jongste zit ook nog op judo.

Ongeluk

In 2008 stopte Jannitta met schaatsen en in 2010 stopte zij met skeeleren. Nadat ze haar kinderen kreeg, kwam ze in 2018 terug op de skeelers en werd ze meteen tweede op het open NK en reed ze het EK Marathon in België. "Toch was ik zoekende naar een andere sport." Mountainbiken en gravelrijden werden haar grote passies.

Al snel sloeg het noodlot toe. Op een mountainbike fietsvakantie kreeg ze een zwaar ongeluk. Hier moest ze een jaar van revalideren. Daarna stapte ze weer op de fiets, maar ze moest wel wat overwinnen. **"Als je WILT, kun je je angst overwinnen. Een personal coach van de club heeft mij hierbij geholpen. Twee tot drie keer per week ging ik met hem fietsen. In het begin vond ik de stoepdrempels al spannend om maar niet te spreken van de boomwortels. Uiteindelijk is het gelukt."** Ze wil iedereen meegeven dat als je een heel ernstig ongeluk mee maakt, je over dit trauma heen kunt komen; hulp zoeken is daarbij erg belangrijk. Met klem zegt ze: "Geef niet op. Iedereen kan zijn of haar dromen najagen!"

Bewijzen

Op de vraag wat haar drive is, zegt ze dat ze zichzelf iets wil bewijzen. Dat ze nog mee kan komen op zo'n hoog niveau. "Ik word ouder en ik heb meer tijd nodig om te herstellen. Daar moet ik meer moeite voor doen, maar

dat is nu net de uitdaging. Ik fiets altijd met mannen mee, ik meet me aan hen. Ik moet bewijzen dat ik niet minder ben. Het zit gewoon in m'n aard dat ik de beste wil zijn, ook met spelletjes en ook op mijn werk."

Gravelrijden en mountainbiken

"Dit zijn voor mij toch wel de mooiste sporten. Lekker buiten in de natuur met allerlei obstakels: boomwortels, mul zand, modder enz. Ik vind het ook leuk om dan wild te spotten. Jammer genoeg heb ik nog geen wolf gezien, maar wel zijn poep. Ik fiets vaak alleen. Ik mis wel maatjes, maar het is een opkomende sport, dus wie weet. Een trainingsrit is zo'n 60 tot 80 km. Een flinke rit zo'n 120/130 km. Fietsclub de Adelaar is op donderdagochtend gestart met een gravelrijdersclubje. Probeer het eens uit, zou ik willen zeggen tegen belangstellenden. Voor deze sport heb je een racefiets met dikkere profielbanden en een krom stuur nodig."

Jannitta geeft naast het intensief sporten ook nog skeelertraining in Heerde en Apeldoorn. Verder is ze ambassadeur voor het gravelrijden op Instagram, op de site Gravelrides. Ze test soms routes die op deze site worden aangeboden.

Titel verdedigen

30 september en 1 oktober 2023 gaat Jannita haar wereldtitel verdedigen. Binnenkort begint ze hiervoor weer met trainen. Misschien kom je haar tegen in de Kroondomeinen, haar favoriete plek. De kampioenschappen worden ook dit jaar weer verreden in Veneto in Italië.

Om af te sluiten met de aandacht waarmee het artikel begon: wil je Jannitta aanmoedigen? Ga in die tijd op vakantie naar Italië en doe Veneto aan!!!

De Woudlopers komen er aan!

Tekst: Daniëlle Gruppe en Jolanda U.
Foto's: Rinus Groen

Mijn naam is Daniëlle Gruppe. Rinus Groen, de trainer/coach van de hardloopgroep de Woudlopers, had gevraagd of ik iets kan vertellen over mijn ervaringen tot nu toe bij de Woudlopers. Nadat ik een aantal leuke bijdragen over de Woudlopers in de Wijkijker had gelezen, raakte ik enthousiast. Ik had al een keer een artikel uitgescheurd uit de Wijkijker om Rinus een keer te mailen. Dus waarom loop ik mee met deze leuke hardloopgroep?

Sinds ongeveer 1,5 jaar woon ik in Osseveld met mijn drie kinderen. In eerste instantie ben ik hier de wijk zelf een beetje gaan verkennen en nieuwe routes gaan ontdekken. Ik wilde eerst een beetje aarden hier en dan zou ik wel verder zien.

Zondag hardlooptag

Zondag is sowieso een vaste hardlooptag voor mij, dan kan ik bijna altijd. Op mijn eigen rondje kwam ik dan wel eens deze groep tegen en dacht: "Leuk met zo'n groep." Ze riepen ook wel eens: "Doe je de volgende keer met ons mee?!" Maar dat doe je dan ook weer niet zo snel. En, eerlijk is eerlijk, het was soms ook wel overweldigend, zo'n grote groep hardlopers die op je af komt als je in tegengestelde richting loopt en ook allemaal in de zwarte clubkleding.

Van AV'34 naar Woudlopers

Maar goed, ik had al een paar jaar bij AV '34 hardgelopen en ik wist dat het leuker is én gemakkelijker gaat als je in een groep loopt. Eindelijk was die mail dan verstuurd aan Rinus Groen om voorzichtig aan te kondigen dat ik best wel mee zou willen lopen.

Daarna liep ik een keer op zondag mijn eigen rondje en waren ze net aan het verzamelen voor hun training. Toen heb ik de stoute hardloop-schoenen aangetrokken en ben ik op de groep afgestapt.

Op eigen niveau trainen

Na een voorstelrondje en het hoe en wat met de groep mocht ik meteen mee. Dat heb ik even afgeslagen, want dat leek me te gek na mijn eigen rondje meteen. De training hierop volgend ben ik mee gegaan en ben ik bij de groep aangehaakt en niet meer afgehaakt. Het is een hele leuke, gemêleerde groep. Iedereen is enthousiast over hardlopen, sommigen doen ook aan triathlons. Iedereen is eigenlijk best fanatiek en ambitieus, maar ook op ieders eigen niveau. Daar houd ik wel van.

Samen uit, samen thuis

De intervaltrainingen kun je op je eigen snelheid doen, maar eigenlijk is er altijd een groepje binnen de groep waarmee je kunt hardlopen. Daarna is het altijd rustig uitlopen 'door de polder' en is het samen uit, samen thuis. Vooral zondags is dat een heerlijke start van de dag.

In december heeft het jaarlijkse etentje plaatsgevonden en dan leer je elkaar weer op een hele andere manier kennen. En eerst herkennen, want in hardloopkleding zien de meesten er toch heel anders uit dan in het dagelijks leven! Er komen nog steeds nieuwe enthousiastelingen bij. Nadat ik bij de groep ben gekomen, zijn er minstens 5 andere hardlopers bij gekomen en dat binnen een paar maanden!

Doe je ook een keer mee? Gewoon doen! Mail even met Rinus, hij maakt je wegwijs. rin.groen@planet.nl

Ook ik (Jolanda U.) ben één van de nieuwe enthousiastelingen die sinds oktober met de Woudlopers meeloopt.

Samen met mijn partner en kinderen woon ik met veel plezier alweer 21 jaar in de wijk Osseveld. Vanuit deze wijk loop je zo richting het Woudhuis en de weilanden, waar ik erg van geniet. Al jaren loop ik elke zondag langere afstanden en doordeweeks sport ik bij de sportschool en doe ik wat kortere loopjes.

Lopen op woensdag en zondag

Regelmatig kwam ik op zondag de Woudlopers tegen en dan begroetten wij elkaar. Vaak riepen ze: "Loop eens met ons mee?!" In oktober kwam ik ze weer tegen en toen stapte Rinus van zijn fiets en zei: "Je kunt zo aansluiten!". Ik gaf nog als excuus dat ik een grote ronde wilde lopen. Maar Rinus gaf als reactie dat ik dat erna nog kon doen. Sindsdien loop ik met regelmaat zondagochtend en ook op de woensdagavond met veel plezier mee met de Woudlopers.

Trainen voor de marathon van Hamburg

Het is een gevarieerde groep met allemaal een passie voor hardlopen. Tijdens het lopen wordt daar ook veel over gesproken. Iedereen heeft wel een doel en is ergens voor aan het trainen. Zelf ben ik aan het trainen voor de marathon van Hamburg in april 2023 en hoop ik daar een tijd beneden de 3 uur en 50 minuten te lopen

(mijn record staat 1 seconde daarboven!). Daarnaast loop ik elk jaar mee met de Midwinter Marathon en is daarbinnen de Asselronde een goede voorbereiding op de marathon.

Veel ervaren lopers

De trainingen van de Woudlopers helpen mij om sneller te lopen. In mijn eentje vind ik het lastig om interval te doen. Ik kan mij er moeilijk toe zetten om harder te lopen. Met een groep gaat het echt gemakkelijker en zijn er ervaren lopers die goed op tijd kunnen lopen. Wat heel erg fijn is.

Dus, doe gewoon een keer mee! Ook startende lopers zijn bij de Woudlopers welkom en leren onder goede begeleiding hardlopen. Mail gerust met de trainer van de Woudlopers, Rinus Groen!

Ingezonden brief n.a.v. het artikel van Theo Groen over de luchtkwaliteit boven onze wijken, gepubliceerd in de herfsteditie 2022.

Beste redactie,
Fijn dat jullie aandacht besteedden aan luchtkwaliteit in de wijk in de Wijkijker van november 2022. Op sommige zaken heb je als inwoner minder invloed dan op andere zaken. Graag wil ik via deze brief de aandacht vestigen op het probleem van hout-stook.

Zeker met de energiecrisis zijn veel mensen houtkachels gaan aanschaffen, maar ze realiseren zich vaak niet hoeveel schadelijke gassen vrij kunnen komen, zeker bij een verkeerd gebruik van hout en/of geen goede houtkachel. Ik denk dat we door een goede hout-stook direct de luchtkwaliteit in onze wijk kunnen verbeteren. Diverse organisaties hebben goede tips op hun website zoals bijvoorbeeld de Consumentenbond en Vereniging Eigen Huis. Zelf vond ik ook bruikbare tips op www.milieucentraal.nl

Graag deel ik de volgende belangrijkste tips:

- Stook alleen droog hout, bijvoorbeeld eiken, beuken of essenhout.
- Stook nooit hout dat is geverfd, gebeitst of geïmpregneerd.
- Zorg voor goede luchttoevoer voor een goede verbranding, dus geen witte rook!
- Er zijn diverse goede kachels te koop die minder fijnstof uitstoten.

Kortom....op redelijk eenvoudige wijze kunnen we de luchtkwaliteit ook in de winter aanvaardbaar houden. Belangrijk ook voor kinderen en mensen met longaandoeningen en uiteraard ook voor het milieu.

Albert van Bommel

Schildering van J. Bernhard

Tekst: Wendy Le Griep i.s.m.
Martin en Vera Bruijstens-Ijzendoorn
Foto's: Martin Bruijstens

Veteraan in de wijk deel 3

In gesprek met Martin Bruijstens

Met het interview 'De Vlaggende Veteraan' van Roely Smit met Wietse Weistra begon in de wintereditie van 2022 een nieuwe serie: 'Veteraan in de wijk'. Het interview met veteraan Erik Ruesink volgde in de herfstwijkkijker van 2022 en voor deze editie interviewde de redactie Martin Bruijstens.

In onze wijk wonen veel (oud) militairen en ook veel veteranen. Om veteraan te zijn, hoef je niet stokoud te zijn, integendeel. Elke militair die in het buitenland op uitzending is geweest in het teken van vrede en veiligheid is bij terugkomst veteraan. Martin Bruijstens is één van hen.

In het kort

Martin was in de zomer van 1983 nog maar amper 18 jaar toen hij met zijn peloton naar een door burgeroorlog verwoest Libanon werd uitgezonden. Zijn tweede uitzending volgde in 1995 en had als bestemming een door oorlog verscheurd Joegoslavië. De moslimenclave in Srebrenica was amper gevallen of Martin vertrok op missie als onbewapende waarnemer voor de Verenigde Naties (VN).

Het is 2003 als Martin, ditmaal onder de vlag van de NAVO, voor een derde maal wordt uitgezonden. Ditmaal naar Bosnië, dat 8 jaar na de val van Srebrenica nog steeds tot diep in de ziel van haar inwoners en bevolkingsgroepen verdeeld is. Voor Vera, zijn vrouw, die ook bij Defensie werkte, waren het bij tijd en wijle zware tijden, daar de communicatiemogelijkheden tijdens de tweede missie met het thuisfront ronduit gebrekkig waren én zij vlak voor Martin zijn derde uitzending zwanger bleek van hun derde zoon.

Van schoolbanken naar dienstplicht

Martin is 17 jaar wanneer hij via de dienstplicht in opleiding (opleidingscentrum Ermelo) gaat tot sergeant der Infanterie: "Ergens had ik op de keuring een vinkje gezet bij de vraag of ik ook op VN missies mee zou willen gaan." Na amper twee weken opleiding werd Martin al ingedeeld in een apart peloton en werd hij in 5,5 maand klaargestoomd voor een missie ver over de landsgrenzen heen. Na de opleiding in Ermelo zette Martin zijn militaire vorming in Assen op de Johan Willem Frisokazerne voort.

"Mijn peloton bestond uit 24 jonge mannen, waaronder slechts één beroepsmilitair, verder allemaal jongens van rond mijn leeftijd, allemaal dienstplichtigen. Ik denk wel eens, oud klasgenoten van mij gingen na hun havo examen naar het VWO, ik ging in de zomer van 1983 op missie naar Libanon..."

Eerste uitzending, naar Libanon

In Libanon was al jaren spanning én woedde er in 1979 al een burgeroorlog. De Israëliërs vielen Libanon binnen, in de hoop Hezbollah en de Palestijnen te verjagen (Hezbollah = een Libanese sjiitische islamitische politieke partij en militante groepering). "Op het moment dat ik daar met mijn peloton aankwam, waren er al veel nationaliteiten actief voor de VN: Amerikanen, Italianen, Fransen enz. Ik maakte deel uit van UNIFIL (United Nations Interim Force in Lebanon).

De VN zorgde in het relatief veilige zuiden voor een bufferzone tussen de strijdende partijen en het Israëliërs leger. Er was geen landsleiding meer, geen overheid. In Beiroet heerste chaos en ontstonden er vluchtelingenkampen zo groot als steden. De Nederlandse UNIFIL militairen losten de Franse militairen af.

Martin: "Wij controleerden onder meer de voertuigen, bemanden de roadblocks, wij waren zichtbaar in het gebied (tactische controle) en onderhielden contact met de bevolking (sociale controle). Militair technisch waren we goed voorbereid, maar historisch, sociaal of op cultureel gebied hadden wij weinig kennis. Wij leerden snel, dat moest ook. Voor ons waren er destijds helaas geen tolken zoals dat nu vaak wel geregeld is. Wij moesten het hebben van bewoners die ooit gastarbeider waren geweest en daardoor bijvoorbeeld Duits spraken of vluchtelingen die Engels spraken. Via hen konden we dan met de lokale bevolking praten."

"Het is inmiddels bijna 40 jaar geleden dat deze missie plaatsvond. Ik ben van mijn peloton de enige dienstplichtige die bij Defensie is gebleven. Ik ging na mijn dienstplicht verder als Kort Verband Vrijwilliger waarna ik in de zomer van 1986 mijn opleiding tot officier vervolgde aan de OCOSD (Opleidings Centrum Officieren Speciale Diensten). Ik wisselde de Infanterie in voor de Intendance, het huidige Bevoorrading en Transport. Een verstandig besluit als het gaat om de fysieke belasting op latere leeftijd."

Tweede uitzending, naar Joegoslavië

In 1992 begint de oorlog in voormalig Joegoslavië. In juli 1995 valt de Bosnische stad Srebrenica in Bosnisch-Servische handen, waarna vele duizenden moslimjongens en -mannen gedeporteerd en vermoord werden. Op dat moment zijn ruim 400 Nederlandse UNPROFOR-militairen in het gebied aanwezig.

Martin: "Ik vertrok als VN waarnemer naar Joegoslavië in augustus 1995, dat was vlak nadat Srebrenica was gevallen. Bij aankomst in Zagreb, Kroatië, volgde een extra opleiding van 2 weken. Daarna kwam ik als onbewapend VN waarnemer -met een internationaal team- te werken en te wonen tussen de lokale bevolking in het zuiden van Kroatië, iets ten noorden van de stad Split, aan de Adriatische kust. **Onze voorgangers waren van de lichterlaaie als waarnemer gegijzeld waren geweest en als levend schild hadden gediend. Toen wij begonnen met onze missie, was het evenmin vredig of veilig, maar de angel was eruit en de partijen werden aan de onderhandelingstafel gedwongen.**

Stille koude getuigen

"Als onbewapende VN waarnemers brachten wij dagelijks rapport uit aan het VN hoofdkwartier te Zagreb. We tekenden op de kaarten in waar de loopgraven waren, maakten melding van troepenverplaatsingen, wapendepots, rapporteerden schendingen van het vredesakkoord en schendingen van het Humanitair Oorlogsrecht.

In 1995, vlak voor onze komst, werden de oorspronkelijke bewoners van het gebied Krajina, gelegen tussen Bosnië en Kroatië, door de Kroaten verjaagd, opgejaagd en verdreven uit hun woningen en omgeving. De mensen lieten alles achter, werkelijk alles. We zagen spookdorpen. De verlaten huizen werden in brand gestoken of leeggeroofd. De huisraad werd het eerste meegenomen, later ook de deuren en als laatste de kozijnen, totdat alleen de stenen muren bleven staan, als stille koude getuigen."

Onder VN vlag op missie

In 1994 ontmoet Martin zijn grote liefde, Vera. Het is voor haar evenzo spannend om Martin op missie te laten gaan. Vera werkt op dat moment in Rhenen, bij DELM (Depot Elektronisch Luchtmacht Materieel) als Eerste Luitenant, waar ze verantwoordelijk is voor de interne bevoorrading. Vera: "In die tijd waren er nog geen mobieltjes, hadden we geen whatsapp of internetverbinding. Het advies aan het thuisfront was om niet de actualiteit te volgen, want die zei weinig over de echte situatie in het gebied. Daarbij kwam, dat Martin onder VN vlag als waarnemer op missie was. Daardoor was er minder geregeld dan bij een uitzending met een grotere groep."

Op je hoede voor mijnen

Martin: "Samen met Russische VN waarnemers trok ik vanuit Kroatië Bosnië in. Vanuit onze rol mochten we alleen waarnemen, patrouilleren, contact maken met de bevolking en rapporteren, maar moest je waken partij te worden in het conflict. Wat gegeven de schendingen die op grote schaal plaatsvonden niet altijd mee viel. Voor veel achtergebleven ouderen die niet konden vluchten was dit hun derde oorlog. Kun je je dat voorstellen? De Eerste en de Tweede Wereldoorlog hadden ze doorstaan en nu deze bloedige oorlog."

Wij kwamen overal..

"Het rode kruis kwam lang niet overal, wij wel. Wij bleven niet op de hoofdwegen, wij bezochten afgelegen bergdorpjes. Wij namen die routes, die ook door de lokale bevolking werden gebruikt...altijd op onze hoede voor achtergelaten mijnen. Dat ging ook wel eens bijna (heel erg) mis. Elke avond maakten wij rapport op voor de VN. Wij kwamen gruwelijke dingen tegen, de meest sinistere kant van de mens en diens gruweldaden die vlak voor onze komst daar nog hadden plaatsgevonden."

"Het sentiment wat in deze oorlog wordt gebruikt, en dan met name in Bosnië, voert helemaal terug naar de tijd van het Ottomaanse Rijk. De Kroaten en de Serven die in die tijd hun bezit wilden behouden, moesten zich bekeren tot de Islam. Zo kwamen er Servische moslims en Kroatische moslims. Voor de niet-bekeerden waren en

bleven de moslims verraders. Dat gevoel, dat verwijt, zat en zit zo enorm diepgeworteld in die cultuur en is door belanghebbenden gebruikt bij de ontkenning van het conflict. Dat was en is er nog lang niet uit. Nog steeds krijgen kinderen afhankelijk van hun afkomst en geloof gescheiden van elkaar les, weliswaar in dezelfde school, maar op verschillende dagdelen. Bedenk dat in de hoofdstad Sarajevo een paar jaar eerder nog de Olympische Winterspelen waren. Ogenschijnlijk dus geen vuiltje aan de lucht."

Regelmatig 'koffie' drinken

Martin zou tot februari 1996 op VN missie blijven, maar hij kwam eerder terug vanwege het vredesakkoord. Eind 1995 was Martin weer thuis. Deze missie maakte veel indruk op Martin: "Lelijker wordt de mensheid niet." En toch ook, ook al hadden de mensen zelf niets meer, ze zouden je altijd iets aanbieden. Zo dronken we regelmatig 'koffie' met de bevolking...en naast de koffie was dat dan wijn, slivovitsj (pruimenbrandewijn) of raki (Turkse drank met anijs). Soms goed te drinken, soms ook niet."

In opleiding en daarna met drie kleintjes

Vera: "Bij Martin's tweede uitzending in 1995 woonden wij net in Apeldoorn. Ik studeerde, naast mijn werk bij Defensie, in de avonduren nog aan de HEAO. Ik had veel afleiding, maar in je achterhoofd speelt natuurlijk altijd de vraag of het goed gaat met je vriend. Wanneer Martin in 2003 voor een derde keer op missie gaat, ben ik zwanger van onze derde zoon en zijn er 2 kleintjes in huis die aandacht vragen. Gelukkig waren de communicatiemiddelen en – mogelijkheden inmiddels wel beter."

Laatste missie, Bosnië

Het is 2003 en 8 jaar na de oorlog in voormalig Joegoslavië. Er gaan gelden naar de landen voor herstel van de oorlogsschade. Martin: "Opvallend is, dat de Servische wijken en de Servische flats niet of nauwelijks zijn opgeknapt, in tegenstelling tot de Kroatische en Bosnische wijken en woningen. De Servische bevolking werd ogenschijnlijk gestraft voor de oorlog."

"Lelijker wordt de mensheid niet." En toch ook, ook al hadden de mensen zelf niets meer, ze zouden je altijd iets aanbieden."

"Voor veel achtergebleven ouderen die niet konden vluchten was dit hun derde oorlog. Kun je je dat voorstellen? De Eerste en de Tweede Wereldoorlog hadden ze doorstaan en nu deze bloedige oorlog."

De laatste missie heeft tot doel het stabiliseren van het gebied middels het organiseren en uitbesteden van heel praktische zaken, zoals het traceren en opruimen van munitie (elk dorp had wel een eigen depot), het beïnvloeden van de jeugd door middel van het uitgeven van een tijdschrift met en voor jongeren, het organiseren van radio uitzendingen voor de jeugd, zichtbare aanwezigheid van NAVO eenheden enz."

"Ik werkte op het Multinationaal hoofdkwartier wat al deze activiteiten voorbereid. Grote bezoeken moesten goed worden voorbereid én worden beveiligd....zoals bij het bezoek van de toenmalige Paus aan het Servische deel van Bosnië, of het bezoek van één van de hoofdaanklagers van het Joegoslavië tribunaal, Carla del Ponte. Dan werden er honderden extra mannen en vrouwen ingevlogen voor de beveiliging en de afzetting van het gebied waar zij kwamen."

Een wereld totaal anders dan in het veilige Nederland

"Elke missie had zijn doel, zijn nut en noodzaak. De twee eerste missies hebben veel indruk op mij gemaakt. In de eerste missie maak je als jongeling natuurlijk een wereld mee die totaal anders is dan het veilige Nederland. Ik heb bij de tweede missie de kogels soms letterlijk om mij heen horen vliegen. Ik heb ook veel geluk gehad, want het spande er soms om, met de aanwezigheid en de dreiging van landmijnen en de beschietingen die gewoon doorgingen, of ik er heelhuids uit zou komen, mede ook daar wij als VN waarnemers ongewapend rondliepen."

Baret in de wilgen

Inmiddels zijn onze drie zoons volwassen jonge mannen. Twee studeren in Breda aan de Koninklijke Militaire Academie en één aan de universiteit Tilburg. Vera en ik werken allebei nog voor de Landmacht. Nog een paar jaar en dan hang ik mijn baret aan de wilgen. Op kortere termijn helpen Vera en ik mee aan de organisatie van een reünie van ons peloton, dat 40 jaar geleden naar Libanon op missie ging. We zijn er bijna allemaal nog. Ik ben de laatste die nog in dienst zit. Het zal leuk zijn om elkaar na zo veel jaar weer te zien en te spreken."

Nieuwbouw Vosweide

Het appartementencomplex komt vlakbij de kruising van de Deventerstraat met de Laan van Osseveld. De Goede Woning is de opdrachtgever. De 63 appartementen zijn bedoeld voor kleine huishoudens. Ze hebben één of twee slaapkamers.

51 bewoners hebben bij de gemeente gemeld dat ze (gedeeltelijk) tegen het bouwplan zijn, of dat ze dingen anders willen. De zorgen en bezwaren gaan onder meer over de te verwachten extra verkeersbewegingen en het parkeren (in de wijk).

Witte kastjes in de wijk

Een Apeldoornse soap over een mobiel netwerk

Tekst: Wendy Le Griep en Theo Groen. Voor deze bijdrage hebben wij mede gebruik gemaakt van eerder geplaatste online publicaties in de Stentor van: 17 juli 2020, 29 november 2020, 4 december 2021, 25 januari 2022, 10 maart 2022 en 30 september 2022, geschreven door Johannes Rutgers. Foto's: Désiré Groenewoud-Rouwenhorst en de Stentor

Ruim 3,5 jaar geleden konden we het lezen: "In Apeldoorn mag een bijzonder netwerk worden aangelegd voor mobiel internet. Daar kunnen bijvoorbeeld mensen van profiteren die thuis nog geen snel internet hebben". Hoofdrolspeler in deze langdurige soap, want zo mogen wij het inmiddels wel noemen, speelt het Oostenrijkse bedrijf RadioLED. RadioLED kreeg van de gemeente toestemming om over heel Apeldoorn verspreid aan 300 lantaarnpalen (inmiddels 500) eigen zendapparatuur te hangen.

De gedachte destijds was, dat die apparaatjes samen een netwerk zouden vormen waarmee de hele stad zou worden 'gedekt'. Lang bleef onduidelijk wat voor een soort netwerk dat dan eigenlijk zou worden. In 2018 kondigde Apeldoorn reeds met trots aan dat deze stad als één van de eerste een 5G-netwerk zou krijgen. Dat is een techniek voor heel snel mobiel internet. Het genoemde RadioLED zou daarvoor kunnen gaan zorgen.

Twijfels alom

De Apeldoornse politiek had echter nog veel vragen. Er was veel onduidelijkheid over wat er nou precies zou komen. Een overeenkomst met RadioLED werd uitgesteld. Kort samengevat: de bewuste apparaatjes zouden allerlei vormen van draadloze communicatie mogelijk moeten kunnen maken. De witte kastjes zijn kleine zenders. Samen moeten ze een draadloos internetnetwerk vormen, waarvan iedereen in Apeldoorn gratis gebruik zou kunnen gaan maken. Dat wifinetwerk gaat volgens RadioLED-directeur Gregory Engelbrecht zowel buiten als binnen werken. Het project kost de gemeente overigens niets, daar RadioLED het netwerk zelf aanlegt. De gemeente heeft alleen toestemming gegeven om de lantaarnpalen te mogen gebruiken. De gemeente loopt dan ook geen concrete, opvallende risico's. Tot zover het wegnemen van eventuele nadelen. Maar wat de vóórdelen precies zouden zijn - dat bleef nog lange tijd onduidelijk.

Om Apeldoorners te laten profiteren van die slimme techniek zou er namelijk eerst een ander bedrijf moeten komen. Zoals een telefoonbedrijf dat een netwerk wil aanbieden via deze RadioLED infrastructuur. Wie deze aanbieder zou moeten worden, was op dat moment nog niet bekend.

Van de grote telecombedrijven gaf Vodafone bijvoorbeeld al aan zelf een dekkend 5G-netwerk te hebben. Volgens de gemeente en RadioLED zouden er Apeldoornse ondernemingen zijn die wel kansen zouden zien in het netwerk. Voormalig wethouder Wim Willems opperde de suggestie dat dit systeem een uitkomst zou kunnen zijn in delen van het buitengebied, waar nog geen snel internet ligt.

Hoe werkt het dan?

Het nieuwe netwerk is te vergelijken met de snelheid waarmee het 4G-netwerk van providers als KPN en Vodafone reeds werken. Daarvoor werden er niet 300, doch zo'n 500 zendertjes ('multipoints') opgehangen. De zenders zijn vergelijkbaar met een modem of router thuis, of je mobiele telefoon. Oorspronkelijk wilde RadioLED het systeem rond kerst 2020 in de lucht hebben. De witte kastjes bleven echter leeg.

RadioLED-directeur Gregory Engelbrecht: "In de loop der tijd zou de snelheid omhoog moeten gaan door nieuwe techniek en uitbreiding van het aantal zendertjes. Behalve voor het openbare wifinetwerk zou het systeem ook voor andere communicatietoepassingen in te zetten zijn. Zo kunnen bedrijven of andere organisaties er gebruik van maken." RadioLED heeft tot nu 1,7 miljoen euro in het Apeldoornse netwerk gestoken. "Uiteindelijk zal dat een veelvoud worden", zegt Engelbrecht: "rond de 17,8 miljoen euro. Dat moet terugverdiend worden door het netwerk ter beschikking te stellen voor die andere toepassingen."

Smart City?

De gemeente wil(de) aan de weg timmeren als smart city. Daarbij worden apparaten via het internet of een ander communicatienetwerk met elkaar verbonden, zodat allerlei gegevens beschikbaar zijn. Zo werkt Apeldoorn met sensoren die luchtkwaliteit of geluid meten. De informatie die daaruit voortkomt, kan bijvoorbeeld worden gebruikt om verkeersstromen anders te sturen. Het principe van smart city draait om dit soort toepassingen van nieuwe technologie: veel data vergaren om inzicht te krijgen en vervolgens eventueel te proberen dingen te verbeteren.

Straling en Privacy

Het netwerk van RadioLED schudde de gemoederen van veel wijkbewoners op. Zo was er verwarring, omdat de gemeente aankondigde dat Apeldoorn als één van de eerste steden in Nederland een 5G-netwerk zou krijgen. Later bleek dat het niet om zo'n systeem met supersnel internet zou gaan. De lokale politiek wilde eerst beter geïnformeerd worden door voormalig wethouder Willems. Eén zorg die leefde ging over de straling die deze kastjes zouden afgeven. De gemeente Apeldoorn stelt dat het om zwakke straling gaat die binnen alle normen blijft. Engelbrecht: "De multipoints zenders hebben een relatief laag vermogen, vergelijkbaar met een modem of router thuis, of je mobiele telefoon."

Een andere zorg die de politiek en bewoners uitten, ging over de bescherming van de privacy (gegevens). De gemeente zag het zo: "Het bedrijf dat in Apeldoorn een openbaar wifi-netwerk aanlegt, moet er zelf voor zorgen dat zaken als privacy en straling aan alle wetten en normen voldoen. De gemeente Apeldoorn ziet het niet als haar taak om daar actief op toe te zien of om er zelf over te communiceren met de inwoners."

Voormalig wethouder Willems legde de bal nadrukkelijk bij RadioLED en de instanties die in Nederland verantwoordelijk zijn voor toezicht op straling en privacy-kwesties: "Het enige wat de gemeente Apeldoorn heeft gedaan is het beschikbaar stellen van lantaarnpalen. Apeldoorn heeft een overeenkomst met RadioLED waarin is vastgelegd dat het zich aan alle wet- en regelgeving moet houden. Daarmee is het afgedekt. Voor zover bekend voldoet RadioLED aan de eisen en de betreffende instanties kunnen dat controleren."

Ook de communicatie met de inwoners van Apeldoorn is een verantwoordelijkheid van RadioLED." Dat de witte kastjes er 'ineens' hingen én hierover niet was gecommuniceerd met de inwoners van Apeldoorn, deed de wenkbrauwen -ook bij bewoners in onze wijken- fronsen.

Risico's voor de gezondheid

Redactielid Theo Groen vult aan: "De Gezondheidsraad, die voor de Nederlandse overheid gezondheidsonderzoek doet, heeft al in 2020 een rapport uitgebracht over de mogelijke gevaren van (de straling van) 5G-netwerken. De belangrijkste conclusies en adviezen:

- er is geen gezondheidsschade van 5G-straling bekend;
- er wordt geadviseerd om de straling van de apparatuur te blijven monitoren;
- doe vervolgonderzoek naar de mogelijke gezondheidsrisico's.

[bron: 5G en gezondheid Nr. 2020/16, Den Haag, 2 september 2020].

Netwerk aan banden

Begin januari 2022 komt de Stentor opnieuw met een bijdrage over 'de witte kastjes' en het gratis wifi netwerk van RadioLED dat later ook interessant zou moeten zijn voor bedrijven. De vragen en de onrust over straling en privacy bescherming blijven rondgaan, vooral op de sociale media: het netwerk zou met een dubbele agenda worden geïnstalleerd. Bijvoorbeeld om uiteindelijk iedereen 'in de gaten te kunnen houden'.

Bezorgde Burgers van Apeldoorn

Een groep Bezorgde Burgers van Apeldoorn zette een petitie op, om de komst van het netwerk minstens te pauzeren. De initiatiefnemers meenden dat er nog teveel onduidelijk was. Het installeren zou stilgelegd moeten worden tot de inwoners van Apeldoorn 'volledig zijn geïnformeerd, inzage en inspraak hebben gekregen in alle bestuurlijke en financiële stukken over smart city'. De petitie eiste daarnaast onafhankelijk onderzoek naar 'risico's en schadelijke effecten op het vlak van privacy en gezondheid'. En het moest duidelijk zijn dat het systeem 'dienstbaar is aan mensen en het ecosysteem'.

Meerdere toepassingen

Redactielid Theo Groen vult ook hier aan: "In de aankondiging van RadioLED staat dat het netwerk ook bedoeld is en/of gebruikt kan worden voor het Internet of Things (IoT). In het Nederlands: informatie-uitwisseling tussen apparaten onderling. Denk hierbij aan mobiele telefoons, computers en laptops, medische apparatuur, de elektronica in je auto, GPS-apparaten, horloges e.d. Die kunnen, zonder dat hun "baasje" het hoeft te weten, informatie geven wat waar is. Auto's zoeken zo zelf een oplaadstation, een pacemaker in je lichaam kan de meest nabije AED zoeken en assistentie regelen. Of, meer voor thuis bedoeld, je zonnepanelen die de weersvoorspelling gebruiken voor een optimale energieproductie, afgestemd op het verwachte gebruik van jouw huishoudelijke apparaten. Een Nederlandse GGZ instelling experimenteert al met IoT om patiënten beter te bewaken en preventief te behandelen." [bronnen: IoT Predictions for 2023 and Beyond, Eseye Limited 2022; Wearemoose].

Kleine speler in de markt

Henk Vennis, ict-deskundige, houdt zich als deskundige van adviesbureau Strict onder meer bezig met communicatienetwerken. Hij zocht RadioLED in Oostenrijk op. RadioLED blijkt een heel kleine speler op de markt te zijn. Vennis: "Het is logisch dat de gemeente meewerkt. Als een bedrijf miljoenen wil investeren voor diensten ten behoeve van lokale bedrijven en consumenten, dan zou het raar zijn als je daar geen medewerking aan verleent. Er gaan in Nederland honderden miljoenen om in de aanleg van netwerken. De kleine kastjes kunnen op papier heel veel taken overnemen. Als je daarin kan voorzien, heb je goud in handen. De praktijk moet uitwijzen hoeveel klanten RadioLED aan zich weet te binden."

Nieuwe wending

In de Stentor van 30 september 2022 viel tot grote verrassing te lezen, dat het project met de witte kastjes (die nog steeds leeg waren) 9 maanden was stilgelegd.

Om precies te zijn, in december 2021 werd het project van de kastjes stilgelegd. RadioLED zou onvoldoende informatie geven over het project. Zowel richting de inwoners van Apeldoorn, na alle rumoer die erover ontstond, als richting de gemeente. Die wilde namelijk precies weten waar de zendertjes komen te hangen.

Vanaf september 2021 mag het Oostenrijkse project weer door. De komst van het netwerk riep vragen op, zowel in de samenleving als in de politiek. Die vragen en zorgen gingen en gaan met name over straling en privacy. Ondertussen werd duidelijk dat die veelbesproken doosjes een andere rol hebben dan eerder werd aangegeven. De doosjes zijn nog leeg. "En ze zullen helemaal geen functie hebben in het netwerk", sprak voormalig wethouder Willems.

Precieze locaties

Voor de informatievoorziening die beter moest, heeft de gemeente nu een voorstel. RadioLED moet bekendmaken waar apparatuur komt te hangen. RadioLED mag die precieze locaties na plaatsing doorgeven. Willems: "Al met al is er geen reden om de aanleg van het netwerk tegen te houden. Dat zou ook niet kunnen als de gemeente dat al zou willen. We zijn conform de Telecommunicatiewet verplicht om medewerking te verlenen aan de aanleg van een netwerk."

130 netwerken in Apeldoorn

Er liggen reeds meer dan 130 netwerken in Apeldoorn. Die zijn van grote telecombedrijven als KPN en van Vodafone. Er zijn ook bedrijventerreinen met een eigen netwerk en een groep techniekiefhebbers heeft in de stad een eigen draadloos datanetwerk opgetuigd (LoRa).

"Op een heleboel van die 130 netwerken hebben wij als gemeente geen invloed, maar omdat RadioLED gebruik maakt van onze lantaarnpalen hebben we in dit geval juist strengere voorwaarden neergezet waaraan het bedrijf zich moet houden. We staan als overheid voor hetgeen we met elkaar hebben afgesproken. En hier hadden we het idee dat het werk niet voldeed aan het plaatsingsplan."

Investeren en terugverdienen?

Voor het bedrijf heeft het stilleggen van dit project duidelijk gevolgen: "Gezien de lange stop en onduidelijkheid, moeten wij opnieuw met besprekingen en onderhandelingen beginnen met potentiële netwerkgebruikers/partners. Hierdoor loopt het project vertraging op." **De echte uitrol zal waarschijnlijk pas in de loop van 2023 plaatsvinden.**

Voormalig wethouder W. Willems: "Ze hangen tijdelijk aan de lantaarnpalen, die voorbereid zijn op de komst van de daadwerkelijke apparatuur. In de paal komt straks een zendertje/ontvanger, de bijbehorende antenne zit dan aan de buitenkant en krijgt dezelfde kleur als de paal. Het witte kastje verdwijnt."

Wijkagenda 2.0

Deze wijkagenda publiceerden wij vele edities achtereen. Graag pakken wij die gewoonte weer op. Maar...een wijkagenda heeft allen nut, als deze ook goed is gevuld. In deze editie trappen we af...

Heb je een wekelijks terugkerende activiteit, een ontmoetingsavond, een club, een verenigingsavond, een klaverjas- of spellenavond, een schaakclub, een koor dat wekelijks samenkomt of een hardlooptroep of boekenclub aan huis? Noem het maar op! Alles mag in de wijkagenda!

Wil je deze in de Wijkagenda laten opnemen? Stuur dan een mailtje naar wendy@legriep.nl of naar bestuur@osseveld-woudhuis.nl

CODA Jeugd- en Buurtbibliotheek

Maandag 14.00 - 17.00 uur
Woensdag 10.30 - 17.00 uur
Vrijdag 14.00 - 17.00 uur
PCBO De Regenboog, Keerkring 70
educatie@coda-apeldoorn.nl
www.coda-apeldoorn.nl/

Digiworkshops

Vrijdag 3, 10 en 17 maart
Talma Borgh
Fortlaan 47
voor volwassenen, Gratis
educatie@coda-apeldoorn.nl
www.coda-apeldoorn.nl/nl/projecten/digiworkshops

Scouting

Bevers (4-6 jaar) zaterdag 10.00-12.00 uur
Welpen (7-9 jaar) zaterdag 10.00-12.00 uur
Scouts (10-12 jaar) zaterdag 10.00-12.00 uur
Pro-Scouts (13-15 jaar) vrijdag 19.00-21.00 uur
Explorers (16-18 jaar) vrijdag 19.00-21.00 uur
Blauwe Vogels* (7-15 jaar) zaterdag 13.00-16.00 uur
*1x per 3 weken

Scouting Marca Appoldro

Lupineweg 75, Apeldoorn Woudhuis
info@scoutinggroep.com
www.scoutinggroep.com

Talma:-Borgh Haak-Breicafé

dinsdag 24 januari t/m 28 maart
10.30 tot 12.00 uur
Talma-Borgh, Fortlaan 47
055-3683683

Energievoorziening in de wijk ... dit komt er aan!

Tekst: Peter Ambagtsheer

De prijzen van gas en elektra zijn in het afgelopen jaar wild op en neer gegaan. Als nooit tevoren zijn Nederlanders gaan bedenken hoe ze energie kunnen besparen of zelf kunnen produceren. Dat geldt ook in onze wijk, waar (nog) heel veel daken beschikbaar zijn voor zonne-energie. Ik laat in deze bijdrage de verschillende invalshoeken de revue passeren. Omdat de meningen van veel deskundigen nogal uiteen kunnen lopen, schrijf ik dit artikel gewoon vanuit mijn kennis van zaken. Ongetwijfeld zijn er ook mensen die er anders over denken.

In grote lijnen zijn er drie categorieën waar de bewoners van huizen -en ook de huiseigenaren- zich op kunnen richten bij het beperken van de energierekening:

Isoleren = besparen

Veel huizen zijn vanaf de bouw al van redelijke isolatie voorzien, op papier dan. Bij sommige huizen is de isolatie niet correct aangebracht, maar heel veel jaren '90 huizen en van daarna zijn qua isolatie al een heel eind op weg. Isolatie is voor de wanden, muren en vloeren letterlijk een warme jas: spouwisolatie, kruipruimte-isolatie, (voorzet-)wandisolatie, dakisolatie, (drie)dubbel isolerend glas, isolerende kozijnen. **Ook binnen het huis zijn mogelijkheden voor isolatie, zoals met buis-isolatie en radiatorfolie. De laatste twee zijn meestal gemakkelijk zelf aan te brengen en in aanschaf (bouwmarkt) niet erg duur.**

Zuinige apparatuur = laag verbruik

Moderne CV ketels, boilers, lampen en koelkasten verbruiken (veel) minder energie dan oudere. Bovendien kunt u bij vervanging de mogelijkheden gaan verkennen om voor warmtepomp mogelijkheden te kiezen. Denk hierbij aan omkeerbare airconditioning (verwarmen met warme lucht uit de airconditioning), boiler met warmtepomp, CV met warmtepomp of alleen een gedeeltelijke warmtepomp bijvoorbeeld als er vloerverwarming is.

De warmtepompen die warmte uit de buitenlucht halen zijn het best betaalbaar en hebben een hoge bedrijfszekerheid. Systemen die warmte uit de grond halen (en het er 's zomers weer in stoppen) zijn duurder in aanschaf, maar op de lange duur wel goedkoper in het verbruik. De laatste jaren is de bedrijfszekerheid van grond-(water) warmtepompen verbeterd.

Oude installatie = goed in de gaten houden

Oudere (elektrische) installaties worden minder betrouwbaar en zijn meestal niet toegerekend op moderne inzet van stroom als manier om duurzame verwarming van energie te voorzien. Om die reden zal bij installatie van zonnepanelen, warmtepompen, boilers, inductiekookplaten en (auto-)laadpalen **ook met een kritische blik naar bijvoorbeeld de groepenkast worden gekeken.** Veel mensen kiezen er dan meteen voor om een zwaardere hoofdaansluiting met driefasenstroom te nemen, maar nodig is dit niet altijd.

Bij een niet al te groot huishouden kan de 'lichte' enkelfase aansluiting volstaan, zeker als er geen laadpaal voor een elektrische auto komt.

De 'oude' CV installatie verdient echter net zo goed een kritische blik.

Vaak zijn radiatoren niet goed afgesteld op de CV ketel (waterzijdig inregelen) en loopt het verwarmingswater er zo snel doorheen dat het water heet en wel weer bij de CV ketel terugkomt. Verwarmingsbuizen zijn vaak niet geïsoleerd. Thermostaatkranen zitten vaak op plekken waar het niet logisch is of ontbreken op plekken waar het juist handig zou zijn.

Wie een heel oude CV ketel heeft, merkt mogelijk dat deze nog geen warmte "op maat" kan leveren en alleen een stand "aan" en een stand "uit" heeft. Moderne ketels geven bij een geringe vraag een kleine vlam en passen zich voortdurend aan. Moduleren heet dat. Dit is veel economischer.

Oude leidingsystemen zijn geregeld niet aangelegd met een laag verbruik in gedachten. Dit kan betekenen dat op sommige plaatsen verwarmingswater weer afgekoeld moet worden (!). In een moderne installatie probeer je dat te voorkomen, bijvoorbeeld door het slimmer inzetten van (meng-)verdelers.

Wie bij de CV een (oude) warmtecollector heeft doet er goed aan af en toe de werking te controleren van de collector (is de retourbuis wel warmer dan de aanvoerbus bij zonnig weer?) en de pomp (wordt die niet te heet)? Defecte collectoren kunnen beter worden afgekopeld.

De nieuwe mogelijkheden van stroom

Van de bouw jaren '90 af aan zijn er al zonnepanelen in de wijk en het worden er steeds meer. Tegelijkertijd zijn er nog heel veel mogelijkheden om zelf stroom op te wekken. Let op de volgende zaken:

De salderingsregeling wordt omgebouwd

Waar tot dit jaar nog de makkelijke vuistregel gold "verbruik per jaar = gewenste stroomproductie per jaar", gaat dat vanaf 1 januari 2023 steeds minder gelden.

- **Vooral de energiebelasting en de opslag duurzame energie worden qua saldering stapsgewijs afgebouwd. Dit gaat om ongeveer € 0,15 per kWh.**
- **Maar de stroomprijs is intussen bijna vertienvoudigd en dan gaat het om € 0,30 per kWh of (veel) meer.**
- **Dit betekent netto dat zonnepanelen financieel gezien een hoger rendement halen dan ooit te voren.**
- **Dit heeft bij de installateurs tot een vloedgolf aan aanvragen geleid en zijn er wachtlijsten ontstaan.**

Stroomoverschotten ("congestie") zijn er 's zomers ook in onze wijk tussen pakweg 12.00 uur en 15.00 uur (soms ook daarbuiten). Het gaat niet om veel tijd dat **systemen terugschakelen of uitschakelen**, maar het gebeurt wel. Dit dient ter bescherming van de netstabiliteit in de wijk en om te zorgen dat de spanning niet hoger oploopt dan toegestaan is. 's Zomers en in de lente zullen veel omvormers daarom af en toe geen of minder stroom produceren.

De grote windparken die in de omgeving zijn gepland hebben daar gelukkig (bijna) geen invloed op. Zij hebben eigen hoogspanningstransformatoren (moeten op kosten van de eigenaar van het park gebouwd) en eigen aansluitingen op het hoogspanningsnet buiten de wijk om. Ook deze zonneparken moeten trouwens bij overschotten terugschakelen of afschakelen.

Ronkende marketingverhalen scheppen hoge verwachtingen van **accu systemen**. Het is een sympathiek idee om je eigen stroom voor eigen gebruik te 'bewaren'. Voor veruit de meeste inwoners is een accu echter (nog) geen economische keuze:

Veel onderdelen nog (lang) niet verkrijgbaar, duur, u verdient er heel weinig of niets mee, beperkte levensduur, veiligheidsrisico (brandgevaar) en ruimtegebruik.

De elektrische auto

De gemeente heeft net de opdracht gegeven om in de Apeldoornse wijken meer openbare laadpunten te laten aanleggen. De bewoners die een eigen oprit hebben, kunnen een laadpaal bij hun oprit plaatsen en zo de auto laden met 'eigen' stroom, wat in de regel voordelig en gemakkelijk is.

Elektrische auto's gebruiken VEEL stroom, zeker bij dagelijks gebruik: 1 kWh per 3 tot 5 kilometer. Bij heel koud weer loopt dit ook nog snel op. Om de flinke accu van een auto "snel" te kunnen laden (denk aan een nachtje) is een driefasen exemplaar wel aan te raden. Vaak moeten dan ook de groepenkast en hoofdaansluiting weer worden gemoderniseerd. Laadpalen kunnen in de gaten houden of ze niet te veel stroom vragen (loadbalancing) van de hoofdaansluiting en de meeste zijn online via een smartphone of PC te bewaken (monitoring).

Voor gasten die 'van ver' even op bezoek komen zal een gewone laadpaal niet snel genoeg kunnen laden. Ik heb er daarom bij de gemeente voor gepleit om ook een paar openbare snellaadstations in de buurt te hebben. U treft deze nu reeds aan bij het Van der Valk Hotel Apeldoorn en wat verder weg bij het Shell station aan de Laan van de Mensenrechten.

Openbare infrastructuur

Voor zover mij bekend, ook na navraag bij Liander, is onze wijk nog steeds voorzien van middenspannings-transformatoren die alleen van middenspanning naar laagspanning werken. Bij te hoge stroomspanning in de wijk kan Liander er als beheerder voor kiezen om de spanning te verlagen door de invoeding wat te beperken. Bij te veel stroomproductie in de wijk en (tegelijkertijd) te weinig verbruik in de wijk zullen daarom omvormers terugschakelen en zal de spanning wat hoger zijn.

Op stormachtige dagen is door windenergie de stroom die we van buiten de wijk halen heel goedkoop. Op zulke dagen en vooral nachten zou je er goed aan doen de elektrische apparatuur juist dan aan te zetten (wasmachines, laadsessies met de auto's). Op heel zonnige dagen is juist de productie in de wijk zelf op zijn hoogst en zou je dat juist overdag moeten doen.

De grote vraag naar oplossingen bewijst dat zuinig worden met energie zeer sterk wordt gestuurd door de prijzen van energie. Mede hierdoor is er een heel grote vraag ontstaan. De ontwikkelingen gaan nu gelukkig sneller, maar er zijn ook wachtlijsten, omdat het niet zo snel geleverd kan worden als iedereen zou willen.

**Met zonnige, energiezuinige groeten,
Peter Ambagtsheer
peter@ambagtsheer.eu
06-5144 8832**

Vrienden van de Wijkkijker

De Wijkkijker wordt voor een groot deel betaald vanuit de inkomsten uit de advertentieverkoop. Wij vragen aan onze wijkbewoners om een vrijwillige bijdrage over te maken. Iedere donatie ter ondersteuning van de Wijkkijkerproductie is van harte welkom. Maak een bedrag naar keuze over naar de Wijkkijkerrekening bij de Wijkraad via: Vrienden van de Wijkkijker 2023, NL10 RABO 0393 2530 07 of scan de QR code hiernaast met je smart phone en kies daarna het bedrag dat je wilt doneren.

De Wijkkijker

is het wijkblad voor de wijken Osseveld-Oost, Osseveld-West en Het Woudhuis. De Wijkkijker wordt geschreven door en voor bewoners van deze wijken. Bijdragen in de Wijkkijker worden op vrijwillige basis geschreven door de redactie, door de wijkraad, door wijkbewoners en door relaties van de wijkraad/Wijkkijker. Betaalde bijdragen zijn herkenbaar als advertorial of als advertentie. De redactie kan ingezonden kopij inkorten of weigeren. De Wijkkijker wordt in 2023 driemaal uitgegeven in een oplage van 5500 stuks en wordt gratis huis-aan-huis verspreid. Digitaal teruglezen? www.osseveld-woudhuis.nl/wijkkijker

Redactieleden Hans Verbeek, Henk Methorst, Marcel Jongman, Maria Rovers, Marianne Hutters-Dijkhuizen, Roely Smit, Theo Groen en Wendy Le Griep

Fotografen Bart van Uiter, Herma Oosterloo-de Jong, Pieter Verdoorn en Rinus Groen

Vacature bezorgcoördinator/tegenlezer

Eindredactie Wendy Le Griep

Opmaak wendy@legriep.nl

Omslagfoto Wendy Le Griep

Drukwerk New Energy Drukwerk

Kopij sluiting 5 mei 2023

Contact wendy@legriep.nl

bestuur@osseveld-woudhuis.nl

Wijkraad Osseveld-Woudhuis

Spreekuur iedere tweede maandag van de maand in Het Bolwerk, 19.30-20.00 uur
Website www.osseveld-woudhuis.nl
Mail bestuur@osseveld-woudhuis.nl
Facebook [osseveld-woudhuis](https://www.facebook.com/osseveld-woudhuis)
Bestuur Stephan Jansen, Durk Tuinier, Katja van Reede, Ferry Sabandar, Egbert Douma, Jelmar Blauw en Gerard Link
Wij zoeken nog nieuwe vrijwilligers...
Wellicht iets voor jou?

Advertentie tarieven 2023

Formaat	Plaats	Bedrag
A4 staand (hele pag.)	Willekeurige plek	€ 180
A4 staand (hele pag.)	Cover achter	€ 360
A4 staand (hele pag.)	Binnenzijde cover	€ 270
A5 liggend (halve pag.)	Willekeurige plek	€ 130
A6 staand (kwart pag.)	Willekeurige plek	€ 60
Ondernemer in de wijk A4 met interview inclusief opmaak		€ 240
A4 zonder interview inclusief opmaak		€ 200

Wijkkijker

Wijkraad

Leeuwis

FYSIOGROEP

Jouw zorgvraag is ons uitgangspunt. Samen met jou werken wij altijd aan een optimaal behandelresultaat!

Deskundig

Je wordt bij ons behandeld door gespecialiseerde therapeuten.

Behulpzaam

Wij staan voor je klaar met advies en begeleiding op maat.

Bereikbaar

Wij bieden je snel een behandeling en hebben ruime openingstijden.

Fysiotherapie
Kinderfysiotherapie
Handfysiotherapie
Sportfysiotherapie
Manuele therapie
Oedeemtherapie
Oefentherapie
Fysio Fitness
Revalidatie

WIJ HEBBEN KENNIS VAN ZIEN & HOREN!

Een heldere kijk op de dingen en een luisterend oor voor de zaken. Daar wil je zo lang mogelijk van kunnen genieten en profiteren! We kennen ze hoor, de uitstellers! 'Ik zie nog prima!', 'het is wel ietsje minder maar mijn oren zijn nog goed' en wat vind je van deze: 'die deuk zat er al in, echt waar!!'

Uiteraard weten ook wij wel dat wie nog niets gewend is te dragen, flink wat drempels over moet. Wikken en wegen, zal ik wel of zal ik niet, bril of lenzen, apparaatje in of achter het oor, alle kosten, controles en ander gedoe.

Het uitstel heeft uiteindelijk geen zin, je zicht of gehoor wordt echt niet beter van! Wij hebben kennis van zien & horen en veel klanten zeggen bovendien dat het altijd gezellig is bij ons. Fijn om te horen uiteraard en ja, wij hebben veel plezier in ons werk.

We nodigen je dan ook van harte uit om dat alles eens te komen testen! Je zicht of gehoor in combinatie met onze gastvrijheid. Deal?

Loop gerust bij ons binnen, je bent van harte welkom!

van Wamelen
ZIEN & HOREN

Linie 385 | 7325 DT Apeldoorn | 055-3010720